

V Bruselu dne 26.4.2019
COM(2019) 198 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉ
CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU
VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019

„Evropská unie je společenstvím práva. Dodržovat právní předpisy a rozsudky soudu není možnost, nýbrž povinnost.“

Předseda Komise Jean-Claude Juncker, Projev o stavu unie 2018⁽¹⁾

„Dodržování zásady právního státu není pouhým předpokladem ochrany všech základních hodnot uvedených v článku 2 SEU. Jde rovněž o podmínku dodržování všech práv a povinností plynoucích ze Smluv a o předpoklad zajištění vzájemné důvěry občanů, podniků a státních orgánů v právní systémy všech ostatních členských států.“⁽²⁾

Prohlášení prvního místopředsedy Komise Timmermanse na plenárním zasedání Evropského parlamentu, 28. února 2018

„Pracujeme na zvýšení důvěry v soudnictví. Vynakládání dostatečných finančních prostředků na systém soudnictví nepředstavuje náklad, jde o investici. [...] Země s řádně fungujícím soudnictvím má větší pravděpodobnost přilákat investory.“⁽³⁾

Komisařka Jourová, Vídeň, 30. listopadu 2018

¹ Projev o stavu Unie 2018 pronesený před Evropským parlamentem dne 12. září 2018: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-speech_cs_0.pdf

² Prohlášení prvního místopředsedy Komise Timmermanse na plenárním zasedání Evropského parlamentu dne 28. února 2018 ohledně rozhodnutí Komise o aktivaci čl. 7 odst. 1 SEU vzhledem k situaci v Polsku.

³ Projev přednesený ve Vídni dne 30. listopadu 2018 na konferenci o účinnosti systémů soudnictví.

1. Úvod

Nejdůležitějšími prvky účinných systémů soudnictví jsou nezávislost, úroveň a efektivnost, neboť mají zásadní význam pro prosazování právního státu a hodnot, na nichž je EU založena. Účinné systémy soudnictví mají klíčový význam pro provádění práva EU. Vnitrostátní soudy jednají při uplatňování práva EU jako soudy EU. Jsou to v první řadě tyto vnitrostátní soudy, které zajišťují účinné prosazování práv a povinností stanovených v právu EU⁽⁴⁾. Jak uvedl Soudní dvůr Evropské unie, samotná existence účinného soudního přezkumu nezávislými soudy je přitom inherentní existenci právního státu⁽⁵⁾.

Sdělení s názvem *Další posílení zásady právního státu v Unii – současný stav a možnosti budoucího vývoje*, přijaté dne 3. dubna 2019, označuje srovnávací přehled EU o soudnictví za součást nástrojů EU pro posílení právního státu, které podněcují reformy soudnictví a prosazují normy právního státu⁽⁶⁾. Dodržování zásad právního státu, mimo jiné nezávislosti systémů soudnictví, má významný dopad na investiční rozhodnutí a na přilákání podniků. Z tohoto důvodu je zlepšování účinnosti vnitrostátních systémů soudnictví prioritou evropského semestru – ročního cyklu koordinace hospodářských politik v EU. Roční analýza růstu na rok 2019, která stanoví hospodářské a sociální priority pro EU a její členské státy pro nadcházející rok, opětovně zdůrazňuje souvislost mezi příznivým podnikatelským prostředím na straně jedné a právním státem a účinnými systémy soudnictví na straně druhé⁽⁷⁾.

Pro sledování reforem soudnictví a jejich dopadu v členských státech předkládá srovnávací přehled EU o soudnictví (dále jen „srovnávací přehled“) od roku 2013 výroční přehled ukazatelů, které jsou důležité pro posouzení úrovně, nezávislosti a efektivnosti soudnictví, jenž představují základní parametry účinného systému soudnictví. Přehled z roku 2019 dále rozvíjí ukazatele u všech tří prvků a poprvé předkládá ukazatele věnované:

- podrobnému vynakládání finančních zdrojů v každém systému soudnictví,
- standardům používaným pro zlepšení kvality rozsudků u nejvyšších soudů,
- řídicím pravomocím nad vnitrostátními úřady státního zastupitelství a jmenování a odvolávání státních zástupců,
- orgánům zapojeným do disciplinárních řízení v souvislosti se soudci,
- standardům a praxi v souvislosti s řízením počtu případů a nahromaděných nevyřízených věcí u soudů.

⁴ Článek 19 Smlouvy o Evropské unii (SEU).

⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 27. února 2018 ve věci *Associação Sindical dos Juízes Portugueses v. Tribunal de Contas*, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117.

⁶ COM(2019) 163.

⁷ Sdělení Komise – Roční analýza růstu na rok 2019, 21.11.2018, COM(2018) 770 final, s. 12.

Co je srovnávací přehled EU o soudnictví?

Srovnávací přehled EU o soudnictví je komparativní informační nástroj, který má EU a členským státům pomoci každým rokem zvyšovat účinnost jejich vnitrostátních systémů soudnictví poskytováním objektivních, spolehlivých a srovnatelných údajů pro řadu ukazatelů, které jsou důležité pro posouzení úrovně, nezávislosti a efektivnosti systémů soudnictví ve všech členských státech. Srovnávací přehled nepředstavuje obecný žebříček hodnocení, nýbrž podává přehled o fungování všech systémů soudnictví na základě ukazatelů, jež jsou ve společném zájmu všech členských států.

Srovnávací přehled neprosazuje konkrétní typ systému soudnictví a přistupuje ke všem členským státům rovnocenně.

Bez ohledu na model vnitrostátního systému soudnictví nebo právní tradici, ve které je zakotven, jsou nezávislost, úroveň a efektivnost jedny ze základních parametrů účinného systému soudnictví. Údaje pro tyto tři parametry je třeba posoudit společně, jelikož všechny tři prvky jsou nezbytné pro účinnost systému soudnictví a často jsou vzájemně propojené (iniciativy zaměřené na zlepšení jednoho z těchto prvků mohou mít vliv i na ostatní prvky).

Srovnávací přehled se zaměřuje především na sporné občanské a obchodní věci a rovněž na správní věci s cílem pomoci členským státům v jejich úsilí o dosažení příznivějšího investičního, podnikatelského a občanům vstřícnějšího prostředí. Srovnávací přehled je komparativní nástroj, jenž se vyvíjí v dialogu s členskými státy a Evropským parlamentem⁽⁸⁾. Jeho cílem je určit základní parametry efektivního systému soudnictví a každým rokem poskytovat příslušné údaje.

Jaká je metodika srovnávacího přehledu EU o soudnictví?

Srovnávací přehled vychází z řady zdrojů informací. Velké části kvantitativních údajů poskytuje Komise Rady Evropy pro hodnocení efektivity justice (CEPEJ), se kterou Komise uzavřela smlouvu na vypracování zvláštní každoroční studie. Tyto údaje pocházejí z období od roku 2010 do roku 2017 a poskytly je členské státy podle metodiky CEPEJ. Studie obsahuje rovněž podrobné připomínky a informativní přehledy o jednotlivých zemích s bližšími údaji. Tyto je třeba zohlednit vedle číselných údajů⁽⁹⁾.

Údaje o délce řízení, které shromáždila CEPEJ, ukazují „dispoziční čas“, což je vypočítaná délka soudního řízení (na základě poměru mezi projednávanými a vyřešenými případy). Údaje o efektivnosti soudů při uplatňování práva EU v konkrétních oblastech ukazují průměrnou délku řízení odvozenou ze skutečné délky soudních řízení. Je třeba uvést, že se délka soudního řízení může zeměpisně v rámci jednoho členského státu významně lišit, zejména v městských centrech, v nichž mohou obchodní činnosti vést k vyššímu počtu případů.

K dalším zdrojům údajů patří: skupina kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví⁽¹⁰⁾, Evropská síť rad pro justici (ENCJ)⁽¹¹⁾, Síť předsedů nejvyšších soudů Evropské unie (NPSJC)⁽¹²⁾, Sdružení státních rad a nejvyšších správních soudů EU (ACA-Europe)⁽¹³⁾, Evropská síť pro hospodářskou soutěž⁽¹⁴⁾,

⁸ Evropský parlament přijal dne 29. května 2018 usnesení o srovnávacím přehledu EU o soudnictví 2017 (P8_TA(2018)0216), které bylo použito při přípravě tohoto vydání srovnávacího přehledu EU o soudnictví a bude použito i při přípravě jeho budoucích vydání.

⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_cs

¹⁰ Za účelem přípravy srovnávacího přehledu EU o soudnictví a na podporu výměny osvědčených postupů v souvislosti s účinností systémů soudnictví Komise členské státy požádala, aby určily dvě kontaktní osoby, jednu ze soudcovského sboru a jednu na ministerstvu spravedlnosti. Tato neformální skupina se pravidelně schází.

¹¹ ENCJ spojuje vnitrostátní instituce v členských státech, které jsou nezávislé na výkonné a zákonodárné moci a které odpovídají za podporu soudců při nezávislém výkonu spravedlnosti: <https://www.encj.eu/>

¹² NPSJC poskytuje fórum, jehož prostřednictvím si mohou evropské instituce vyžádat stanoviska nejvyšších soudů a sjednotit svůj postoj prostřednictvím diskuse a výměny nápadů: <http://network-presidents.eu/>

¹³ ACA-Europe je složena ze Soudního dvora EU a státních rad nebo nejvyšších správních soudů v jednotlivých členských státech EU: <http://www.juradmin.eu/index.php/en/>

¹⁴ Evropská síť pro hospodářskou soutěž byla zřízena jako fórum pro diskuse a spolupráci evropských orgánů pro hospodářskou soutěž v případech, kdy se uplatňují články 101 a 102 Smlouvy o fungování EU. Evropská

Komunikační výbor (COCOM)⁽¹⁵⁾, Evropské středisko pro sledování porušování práv duševního vlastnictví⁽¹⁶⁾, odborná skupina pro praní peněz a financování terorismu⁽¹⁷⁾, Eurostat⁽¹⁸⁾, Evropská síť pro justiční vzdělávání (EJTN)⁽¹⁹⁾ a Světové ekonomické fórum (WEF)⁽²⁰⁾.

Metodika pro srovnávací přehled byla dále rozvinuta v úzké spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví, zejména prostřednictvím dotazníku a sběru údajů o některých aspektech fungování systémů soudnictví.

Dostupnost údajů, zejména pokud jde o ukazatele efektivnosti systémů soudnictví se nadále zlepšuje, neboť mnoho členských států investovalo do své kapacity vytvářet kvalitnější justiční statistiky. Přetrvávající problémy při získávání nebo poskytování údajů jsou buď zapříčiněny nedostatečnými statistickými kapacitami nebo skutečností, že vnitrostátní kategorie shromažďovaných údajů neodpovídají přesně kategoriím, které se používají ve srovnávacím přehledu. Pouze v několika málo případech je příčinou chybějících údajů neochota některých vnitrostátních orgánů údaje poskytnout. Komise členské státy i nadále vybízí, aby dále snížily množství chybějících údajů a aktivně se zapojily do výměny osvědčených postupů.

Jakým způsobem srovnávací přehled EU o soudnictví obohacuje evropský semestr?

Srovnávací přehled poskytuje údaje pro posouzení úrovně, nezávislosti a efektivnosti vnitrostátních systémů soudnictví, a tím pomáhá členským státům zvýšit účinnost jejich vnitrostátních systémů soudnictví. To usnadňuje odhalení nedostatků a určení osvědčených postupů a sledování problémů a pokroku. V rámci evropského semestru se provádí hodnocení jednotlivých zemí, a to prostřednictvím dvoustranného dialogu s příslušnými vnitrostátními orgány a zúčastněnými stranami. Toto posouzení se odráží ve výročních zprávách v rámci evropského semestru a kombinuje poznatky získané z přehledu s kvalitativní analýzou a zohledňuje charakteristiky právních systémů a širší kontext dotčených členských států. Analýza v rámci evropského semestru může vést k tomu, že Komise Radě navrhne, aby přijala doporučení pro jednotlivé země, jak zlepšit vnitrostátní systémy soudnictví v konkrétních členských státech.

Proč jsou účinné systémy soudnictví důležité pro příznivé investiční prostředí?

Již před dlouhou dobou bylo shledáno, že účinné systémy soudnictví, které prosazují právní stát, mají pozitivní hospodářský dopad. Pokud systémy soudnictví zaručují prosazování práv, jsou věřitelé s větší pravděpodobností ochotni poskytovat úvěry, podniky jsou odrazovány od oportunistického chování, snižují se transakční náklady a inovativní podniky s větší pravděpodobností investují. Pozitivní dopad řádně fungujících vnitrostátních systémů soudnictví pro hospodářství je zdůrazněn ve značné řadě studií a

síť pro hospodářskou soutěž představuje rámec pro mechanismy úzké spolupráce podle nařízení Rady č. 1/2003. Prostřednictvím Evropské sítě pro hospodářskou soutěž Komise a vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž ve všech členských státech EU vzájemně spolupracují: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

¹⁵ COCOM je složen ze zástupců členských států EU. Jeho hlavní úlohou je vydávat stanovisko k návrhům opatření, která Komise zamýšlí přijmout k otázkám digitálního trhu: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/communications-committee>

¹⁶ Evropské středisko pro sledování porušování práv duševního vlastnictví je síť odborníků a specializovaných zúčastněných stran. Je složeno ze zástupců veřejného a soukromého sektoru, kteří spolupracují v rámci aktivních pracovních skupin: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home>

¹⁷ Odborná skupina pro praní peněz a financování terorismu se pravidelně schází za účelem sdílení názorů a s cílem pomoci Komisi stanovit politiku a vypracovat nové právní předpisy v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu: http://ec.europa.eu/justice/civil/financial-crime/index_en.htm

¹⁸ Eurostat je statistický úřad Evropské unie: <http://ec.europa.eu/eurostat/about/overview>

¹⁹ EJTN je hlavní platforma a podporovatel vzdělávání a výměny poznatků o evropském soudnictví. Vypracovává standardy odborné přípravy a vzdělávací programy, koordinuje výměny a programy v oblasti justičního vzdělávání, šíří odborné znalosti týkající se vzdělávání a prosazuje spolupráci mezi organizacemi EU působícími v oblasti justičního vzdělávání. EJTN má přibližně 34 členů zastupujících členské státy EU i nadnárodní organizace EU. <http://www.ejtn.eu/>

²⁰ Mezinárodní ekonomické fórum je mezinárodní organizace pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru, jejímiž členy jsou podniky: <https://www.weforum.org/>

v literatuře, včetně těch pocházejících z Mezinárodního měnového fondu⁽²¹⁾, Evropské centrální banky⁽²²⁾, OECD⁽²³⁾, Světového ekonomického fóra⁽²⁴⁾ a Světové banky⁽²⁵⁾.

Studie z nedávné doby zjistila, že zkrácení délky soudních řízení o 1 % (měřeno v dispozičním čase)⁽²⁶⁾ může zvýšit růst podniků⁽²⁷⁾ a že zvýšení procenta společností vnímajících systém soudnictví jako nezávislý o 1 % bývá spojeno s vyšším obratem a růstem produktivity⁽²⁸⁾. Jiná studie ukázala pozitivní korelaci mezi vnímanou nezávislostí soudnictví a tokem přímých zahraničních investic do střední a východní Evropy⁽²⁹⁾.

Význam účinnosti vnitrostátních systémů soudnictví pro podniky byl navíc vyzdvižen v několika průzkumech. V jednom průzkumu například 93 % velkých podniků odpovědělo, že systematicky přezkoumávají podmínky právního státu (včetně nezávislosti soudů) v zemích, ve kterých investují⁽³⁰⁾, a v jiném odpověděla více než polovina malých a středních podniků, že náklady a neúměrná délka soudního řízení byly jedním z hlavních důvodů pro nezahajování soudních řízení při porušení práv duševního vlastnictví⁽³¹⁾.

²¹ Regionální hospodářský výhled MMF, listopad 2017, *Europe: Europe Hitting its Stride*, s. xviii, s. 40, 70: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/REO/EUR/2017/November/eur-booked-print.ashx?la=en>

²² ECB, „Strukturální politiky v rámci eurozóny“, červen 2018, ECB Occasional Paper Series č. 210: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op210.en.pdf?3db9355b1d1599799aa0e475e5624651>

²³ Viz např. „What makes civil justice effective?“, politická sdělení oddělení OECD pro ekonomiku, 18. června 2013, a „The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics“, pracovní dokument oddělení OECD pro ekonomiku č. 1060.

²⁴ Světové ekonomické fórum „The Global Competitiveness Report 2018“, říjen 2018: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018>

²⁵ Zpráva Světové banky „World Development Report 2017“: Governance and the Law, Chapter 3: The role of law“, s. 83, 140: <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>

²⁶ Ukazatelem „dispoziční čas“ je počet nevyřešených věcí dělený počtem vyřešených věcí na konci roku vynásobený 365 (dny). Jde o standardní ukazatel stanovený Komisí Rady Evropy pro efektivnost soudnictví CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

²⁷ Vincenzo Bove a Leandro Elia; The judicial system and economic development across EU Member States, JRC Technical Report, EUR 28440 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2017: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf

²⁸ *Tamtéž.*

²⁹ Effect of judicial independence to FDI into Eastern Europe and South Asia; Bülent Dogru; 2012, MPRA Munich Personal RePEc Archive: https://mpra.ub.uni-muenchen.de/40471/1/MPRA_paper_40322.pdf. Členské státy EU zahrnuté do studie byly: BG, HR, CZ, EE, HU, LV, LT, RO, SK a SI.

³⁰ Společnost The Economist Intelligence Unit: „Risk and Return – Foreign Direct Investment and the Rule of Law“, 2015 http://www.biicl.org/documents/625_d4_fdi_main_report.pdf, s. 22.

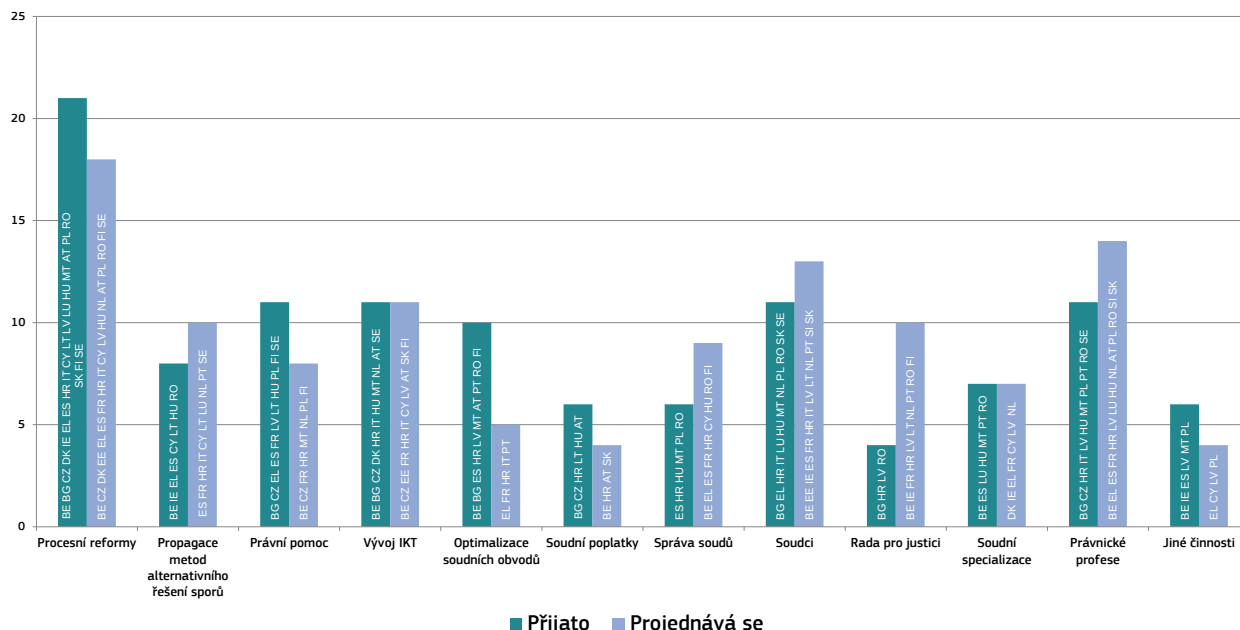
³¹ Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), Srovnávací přehled duševního vlastnictví v malých a středních podnicích 2016: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/sme_scoreboard_study_2016/Executive-summary_en.pdf

2. SOUVISLOSTI: KLÍČOVÝ VÝVOJ V OBLASTI REFORM SODNICTVÍ V ROCE 2018

2.1 Zmapování reform soudnictví

V roce 2018 pokračoval vysoký počet členských států v úsilí o další zvýšení účinnosti svého systému soudnictví. Obrázek 1 zobrazuje přehled přijatých a plánovaných opatření v různých oblastech fungování systémů soudnictví v členských státech.

Obrázek 1: Legislativní a regulační činnost týkající se systémů soudnictví v roce 2018 (přijata opatření / iniciativy, které jsou předmětem jednání, podle členských států) (zdroj: Evropská komise³²)

V roce 2018 zůstalo procesní právo i nadále oblastí, které byla v řadě členských států věnována obzvláštní pozornost, přičemž významná část legislativní činnosti probíhala nebo byla plánována. Zvýšená aktivita byla rovněž zaznamenána, pokud jde o status soudců, reformy v oblasti právních profesí, rozvoje informačních a komunikačních technologií, právní pomoci a opatření k optimalizaci soudních obvodů. Z porovnání s předcházejícím srovnávacím přehledem vyplývá, že se úroveň činnosti v určitých oblastech dále zvýšila, neboť členské státy pokračovaly v dřívějších ohlášených reformních plánech, zatímco v některých oblastech jsou očekávány další reformy v blízké budoucnosti. Toto rovněž potvrzuje pozorování, že reformy soudnictví vyžadují čas – někdy několik let od prvního oznámení nových reformů do přijetí legislativních a regulačních opatření a jejich skutečného provedení.

³² V případě 26 členských států byly informace získány ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví. UK informace neposkytlo. DE uvedlo, že probíhá řada reformů soudnictví, přičemž se šíře a rozsah procesu reformů mohou v rámci šestnácti spolkových zemí lišit.

2.2 Monitorování reforem soudnictví

V roce 2018 Komise pokračovala v monitorování úsilí členských států o provádění reforem.

– Výsledky evropského semestru 2018 –

Zlepšení nezávislosti, úrovně a efektivnosti systémů soudnictví je stálou prioritou strukturálních reforem podporovaných prostřednictvím evropského semestru. Cyklus evropského semestru začíná každý rok v listopadu, kdy Komise představuje své priority pro příští rok (sdělení o roční analýze růstu). V únoru útvary Komise předkládají hodnocení jednotlivých zemí, která zahrnují veškeré záležitosti, jež byly v rámci semestru projednány ve zprávách o jednotlivých zemích. V květnu/červnu předkládá Komise své návrhy na doporučení pro jednotlivé země, která jsou určena jednotlivým členským státům. Tato doporučení přijímá Rada v červenci poté, co je schválila Evropská rada.

V rámci evropského semestru 2018 vydala Rada na návrh Komise doporučení týkající se systémů soudnictví pěti členským státům⁽³³⁾. Kromě těchto členských států, které obdržely doporučení, dalších 11 členských států čelí specifickým problémům, pokud jde o jejich systémy soudnictví, mimo jiné v oblasti právního státu a nezávislosti soudnictví, které Komise monitoruje prostřednictvím evropského semestru⁽³⁴⁾.

– Zprávy v rámci mechanismu pro spolupráci a ověřování za rok 2018 –

Mechanismus pro spolupráci a ověřování byl zřízen při přistoupení Bulharska a Rumunska k Evropské unii v roce 2007⁽³⁵⁾ s cílem řešit nedostatky v reformě soudnictví a v boji proti korupci a v případě Bulharska rovněž v boji proti organizované trestné činnosti. Od té doby se zprávy o mechanismu pro spolupráci a ověřování prostřednictvím zvláštních doporučení snažily pomoci zacílit úsilí bulharských a rumunských orgánů a mapovaly dosažený pokrok⁽³⁶⁾.

Ve zprávách o mechanismu pro spolupráci a ověřování z listopadu 2018 Komise zhodnotila dosažený pokrok s ohledem na doporučení obsažená v předchozích zprávách. Zpráva o Rumunsku uvádí, že Rumunsko sice realizovalo několik kroků k provedení konečných doporučení, avšak nedávný vývoj zvrátil průběh pokroku a zpochybnil pozitivní hodnocení učiněné předtím v lednu 2017. V případě Bulharska dospěla zpráva k závěru, že několik

³³ HR, IT, CY, PT, SK. Viz doporučení Rady ze dne 13. července 2018 k národnímu programu reforem Chorvatska na rok 2018 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Chorvatska z roku 2018 (2018/C 320/10); doporučení Rady ze dne 13. července 2018 k národnímu programu reforem Itálie na rok 2018 a stanovisko Rady k programu stability Itálie z roku 2018 (2018/C 320/11); doporučení Rady ze dne 13. července 2018 k národnímu programu reforem Kypru na rok 2018 a stanovisko Rady k programu stability Kypru z roku 2018 ((2018/C 320/12); doporučení Rady ze dne 13. července 2018 k národnímu programu reforem Portugalska na rok 2018 a stanovisko Rady k programu stability Portugalska z roku 2018 (2018/C 320/21); doporučení Rady ze dne 13. července 2018 k národnímu programu reforem Slovenska na rok 2018 a stanovisko Rady k programu stability Slovenska z roku 2018 (2018/C 320/24).

³⁴ BE, BG, IE, EL, ES, LV, HU, MT, PL, RO, SI. Tyto problémy jsou popsány v jednotlivých bodech odůvodnění doporučení pro jednotlivé země a ve zprávách týkajících se těchto členských států. Poslední zprávy o jednotlivých zemích z roku 2019, zveřejněné dne 27. února 2019, jsou k dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

³⁵ Závěry Rady ministrů ze dne 17. října 2006 (13339/06). Rozhodnutí Komise ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Bulharska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci a organizované trestné činnosti (oznámeno pod číslem K(2006) 6570).

Závěry Rady ministrů ze dne 17. října 2006 (13339/06). Rozhodnutí Komise ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci (oznámeno pod číslem K(2006) 6569).

³⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_en

doporučení již bylo provedeno a řada dalších byla velmi blízko k tomu, aby byla provedena. Komise přijala k oběma těmto zprávám patřičná následná opatření.

2.3 Podpora reforem soudnictví

– *Evropské strukturální a investiční fondy* –

Komise podporuje finančně některé reformy soudnictví prostřednictvím evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „ESI fondy“). Od roku 2017 využívalo 16 členských států jak Evropský sociální fond (ESF), tak Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) s cílem zlepšit účinnost svých systémů soudnictví⁽³⁷⁾. Mezi roky 2007 a 2020 vynaloží tyto členské státy na zvýšení efektivnosti a úrovně svých systémů soudnictví více než 900 milionů EUR⁽³⁸⁾. K financovaným činnostem patří:

- rozvoj a zdokonalování pracovních postupů na soudech a zavádění systémů řízení věcí nebo rozvoj a zdokonalování procesů řízení lidských zdrojů,
- digitalizace soudních služeb a nákup systémů informačních a komunikačních technologií (IKT),
- poskytování vzdělávání soudcům, státním zástupcům, zaměstnancům soudu, exekutorům, notářům, advokátům a zvyšování povědomí občanů o jejich právech.

Komise věnuje zvláštní pozornost zajištění toho, aby byly finanční prostředky EU náležitě využity na příslušné reformy v souladu se zásadou právního státu. Komise zdůrazňuje význam přijetí přístupu zaměřeného na výsledky při plnění priorit v oblasti financování a vyzývá členské státy, aby vyhodnotily dopad podpory z ESI fondů.

– *Technická podpora* –

Členské státy rovněž čerpají z technické podpory Komise, kterou poskytuje Útvar na podporu strukturálních reforem (SRSS) v rámci Programu na podporu strukturálních reforem⁽³⁹⁾, jenž má celkový rozpočet 222,8 mil. EUR na období 2017–2020. Od roku 2017 obdrželo technickou podporu nebo o ni požádalo již 16 členských států⁽⁴⁰⁾, a to pro celou řadu oblastí. Zahrnuje to například technickou podporu v souvislosti se zdokonalováním efektivnosti systému soudnictví, reformou soudních obvodů, organizací soudů, návrhem nebo prováděním programů elektronické justice, systémy pro řízení věcí a postupem výběru a povyšování soudců, vzděláváním soudců a s mimosoudním řešením spotřebitelských sporů. V květnu 2018 Komise rovněž představila své návrhy týkající se příštího víceletého finančního období 2021–2027 a zejména nového programu na podporu strukturálních reforem, který má disponovat celkovým rozpočtem ve výši 25 miliard EUR a poskytnout finanční a technickou podporu všem členským státům, aby prováděly reformy zaměřené na modernizaci svých ekonomik, a to zejména reformní priority identifikované v kontextu evropského semestru⁽⁴¹⁾.

2.4 Zajištění nezávislosti soudců

³⁷ BG, CZ, EE, EL, ES, HR, IT, LV, LT, HU, MT, PL, PT, RO, SI, a SK.

³⁸ Překládané informace vycházejí z údajů shromážděných na podzim 2017 a aktualizovaných v červnu 2018. Jelikož stávající programové období 2014–2020 probíhá, mohou se celkové částky vyčleněné na systémy soudnictví zvýšit a částky přidělené na jednotlivé činnosti se mohou do konce programového období v roce 2023 měnit.

³⁹ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/structural-reform-support-programme-srss_cs

⁴⁰ BE, BG, CZ, EE, EL, ES, HR, IT, CY, LV, HU, MT, PL, PT, SI a SK.

⁴¹ Viz rovněž tisková zpráva IP/18/3972 ze dne 31. května 2018, k dispozici na adrese: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3972_cs.htm

Existují různé nástroje, které EU používá k prosazování respektování nezávislosti soudců v členských státech s cílem ochránit fungování Unie.

– Řízení o nesplnění povinnosti a rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie –

Komise je odhodlána sledovat případy, kdy právo členských států brání vnitrostátním systémům soudnictví v zajištění toho, aby bylo právo EU účinně uplatňováno v souladu s požadavky právního státu a s článkem 47 Listiny základních práv EU⁽⁴²⁾.

V září 2018 se Komise rozhodla přeložit věc Polska Soudnímu dvoru Evropské unie za porušení neodvolatelnosti a nezávislosti soudců zákonem o Nejvyšším soudu⁽⁴³⁾. Obavy Komise se týkají náhlého snížení věkové hranice pro odchod soudců Nejvyššího soudu do důchodu a diskreční pravomoci svěřené prezidentu republiky, pokud jde o prodloužení aktivní služby těchto soudců bez jasných kritérií a bez soudního přezkumu konečného rozhodnutí přijatého v tomto ohledu, což Komise považuje za porušení čl. 19 odst. 1 SEU ve spojení s článkem 47 Listiny⁽⁴⁴⁾. Dne 17. prosince 2018 Soudní dvůr Evropské unie přijal prozatímní opatření na žádost Komise, kterým do vynesení konečného rozsudku ve věci nařídil Polsku obnovit Nejvyšší soud v jeho stavu před 3. dubnem 2018, kdy napadený zákon vstoupil v platnost⁽⁴⁵⁾. Dne 1. ledna 2019 vstoupil zákon polského parlamentu k provedení soudního rozhodnutí v platnost. Dne 11. dubna 2019 generální advokát u Soudního dvora konstatoval, že Soudní dvůr by měl prohlásit, že ustanovení polského právního předpisu týkající se snížení věkové hranice pro odchod do důchodu soudců Nejvyššího soudu jsou v rozporu s právem EU, neboť porušují zásady neodvolatelnosti soudců a nezávislosti soudců⁽⁴⁶⁾.

Dne 3. dubna 2019 zahájila Komise řízení o nesplnění povinnosti s Polskem formou zaslání výzvy, která se týkala nového disciplinárního režimu pro soudce obecných soudů. Komise jako důvod uvedla, že podkopává jejich nezávislost tím, že nenabízí nutné záruky chránící je před politickým ovlivňováním⁽⁴⁷⁾.

Význam, jaký má pro členské státy zajištění nezávislosti vnitrostátních soudů jako záležitosti práva EU, byl vyzdvížen v nedávném výše uvedeném rozsudku Soudního dvora Evropské unie⁽⁴⁸⁾. Soud zejména objasnil, že požadavek nezávislosti soudců rovněž znamená, že disciplinární režim, kterému podléhají osoby pověřené úkolem rozhodovat jako soud ve sporu, musí vykazovat nezbytné záruky, aby se předešlo riziku jeho zneužití jako systému politického ovlivňování obsahu soudních rozhodnutí⁽⁴⁹⁾.

⁴² Sdělení Komise – Právo EU: lepší výsledky díky lepšímu uplatňování (2017/C 18/02) (Úř. věst. C 18, 19.1.2017, s. 10–20).

⁴³ V prosinci 2017 se Komise rozhodla podat na polskou vládu žalobu k Evropskému soudnímu dvoru za porušení práva EU v důsledku zákona o organizaci obecných soudů. Komise má za to, že předmětný zákon porušuje čl. 19 odst. 1 SEU ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv. Další podrobnosti viz http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5367_en.pdf

⁴⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5830_en.htm

⁴⁵ <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-12/cp180204en.pdf>

⁴⁶ Viz stanovisko generálního advokáta E. Tančeva ze dne 11. dubna 2019 ve věci Evropská komise v. Polská republika, ECLI:EU:C:2019:325.

⁴⁷ Viz rovněž tisková zpráva IP/19/1957 ze dne 3. dubna 2019, k dispozici na adrese: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1957_en.pdf

⁴⁸ Viz zejména rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 27. února 2018 ve věci Associação Sindical dos Juízes Portugueses v. Tribunal de Contas, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, k dispozici na: <https://goo.gl/utc5GR>. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. července 2018 ve věci LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, k dispozici na: <https://goo.gl/ty1fnk>

⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. července 2018 ve věci LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, bod 67, k dispozici na: <https://goo.gl/ty1fnk>

V roce 2018 se řada vnitrostátních soudů obrátila na Soudní dvůr Evropské unie v rámci mechanismu předběžné otázky (článek 267 SFEU) a požadovala objasnění požadavků práva EU týkajících se nezávislosti soudů. Polský Nejvyšší soud konkrétně předložil šest takových věcí⁽⁵⁰⁾, polský Nejvyšší správní soud jednu⁽⁵¹⁾ a obecné soudy tři⁽⁵²⁾ ⁽⁵³⁾.

– Řízení podle článku 7 SEU a postup pro posílení právního státu –

Ustanovení čl. 7 odst. 1 SEU stanoví preventivní mechanismus, který lze aktivovat v případě „zřejmého nebezpečí, že některý členský stát závažně poruší“ hodnoty uvedené v článku 2, a ustanovení čl. 7 odst. 2 SEU stanoví sankční mechanismus pouze v případě, že došlo k „závažnému a trvajícím porušení hodnot uvedených v článku 2 ze strany členského státu“. Postup EU pro posílení právního státu zavedla Komise v roce 2014⁽⁵⁴⁾ a jeho role byla uznána Soudním dvorem⁽⁵⁵⁾. Tento postup nabízí rozfázovaný proces dialogu s členským státem, který je strukturován stanovisky a doporučeními Komise. Cílem je zabránit vzniku systémového ohrožení právního státu, jež by vyžadovalo postup podle článku 7 Smlouvy o EU. Prvním – a prozatím jediným – případem, kdy byl postup pro posílení právního státu použit, bylo zahájení dialogu s Polskem v lednu 2016⁽⁵⁶⁾. Ačkoliv dialog pomohl určit problémy a formulovat diskusi, neřešil zjištěné nedostatky v oblasti právního státu a Komise v prosinci 2017 zahájila řízení podle čl. 7 odst. 1 SEU⁽⁵⁷⁾. Dne 26. června, 18. září a 11. prosince 2018 konala Rada tři slyšení ohledně Polska v rámci čl. 7 odst. 1 SEU.

Dne 12. září 2018 předložil Evropský parlament v souladu s čl. 7 odst. 1 SEU odůvodněný návrh Radě, aby rozhodla, zda existuje zřejmé nebezpečí závažného porušení základních hodnot EU ze strany Maďarska⁽⁵⁸⁾.

⁵⁰ Věci C-522/18; C-537/18; C-585/18; C-624/18; C-625/18; C-668/18.

⁵¹ Věc C-824/18.

⁵² Věci C-558/18; C-563/18; C-623/18.

⁵³ Tyto žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají mimo jiné i souladu nového disciplinárního režimu pro soudce, složení Státní rady pro justici a nově zřízené disciplinární komory Nejvyššího soudu s požadavky EU na nezávislost soudců.

⁵⁴ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 11. března 2014, „Nový postup EU pro posílení právního státu“, COM(2014) 158 final/2. Viz rovněž tisková zpráva IP/14/237 ze dne 11. března 2014, k dispozici na adrese: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-237_cs.htm

⁵⁵ Viz usnesení ze dne 17. prosince 2018 ve věci Komise v. Polsko, C-619/18 R.

⁵⁶ Dialog proběhl od ledna 2016 do prosince 2017. Komise přijala jedno stanovisko dne 1. června 2016 a čtyři doporučení dne 27. července 2016, 21. prosince 2016, 26. července 2017 a 20. prosince 2017. Dne 20. prosince 2017 dospěla Komise k závěru, že v Polsku existuje zřejmé nebezpečí závažného porušení právního státu, a navrhla Radě přijetí rozhodnutí podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii.

⁵⁷ COM(2017) 835 final.

⁵⁸ <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20180906IPR12104/pravni-stat-v-madarsku-parlament-vyzval-clenske-staty-aby-jednaly>

3. KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ SROVNÁVACÍHO PŘEHLEDU EU O SOUDNICTVÍ 2019

Efektivnost, úroveň a nezávislost jsou hlavní parametry účinného systému soudnictví a srovnávací přehled předkládá ukazatele pro všechny tyto tři parametry.

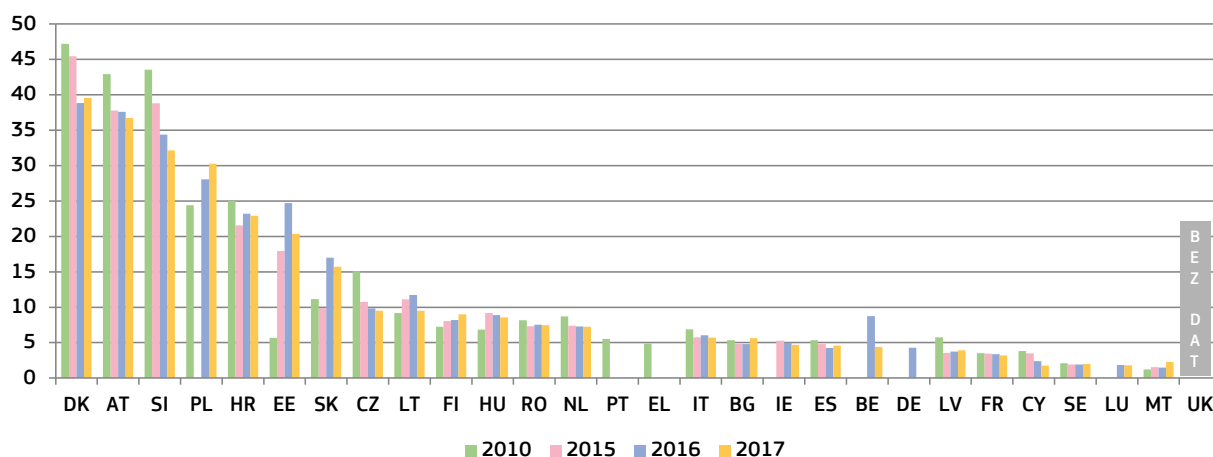
3.1 Efektivnost systémů soudnictví

Srovnávací přehled předkládá ukazatele efektivnosti řízení v obecných oblastech občanských, obchodních a správních věcí a ve zvláštních oblastech, v nichž správní orgány a soudy uplatňují právo EU⁽⁵⁹⁾.

3.1.1 Vývoj počtu případů

Počet případů v systémech soudnictví členských států je vysoký a stálý, ačkoli existují značné rozdíly mezi členskými státy (obrázek 2). To prokazuje význam dalšího úsilí o zajištění účinnosti systému soudnictví.

Obrázek 2: Počet nově přicházejících občanských, obchodních, správních a jiných věcí(*) (první stupeň / na 100 obyvatel) (zdroj: studie CEPEJ⁽⁶⁰⁾)

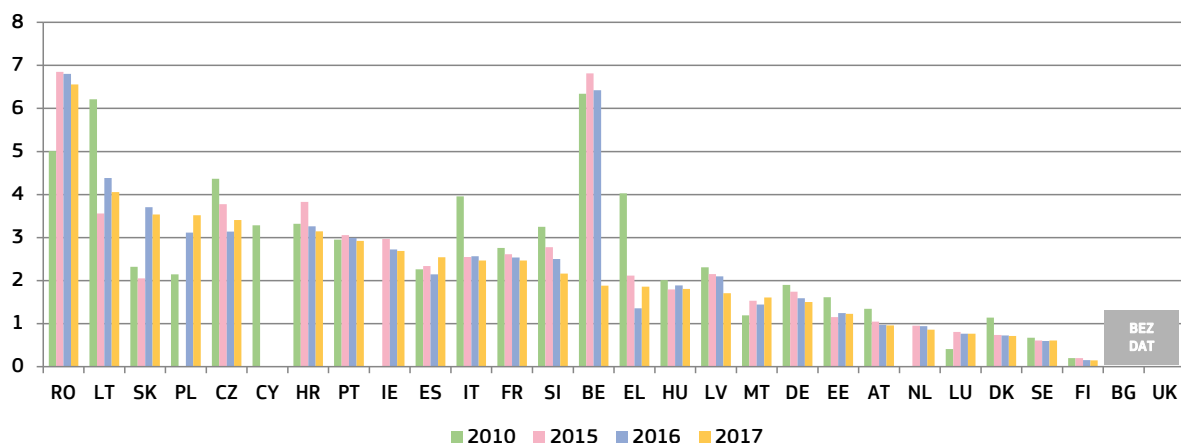

(*) Podle metodiky CEPEJ zahrnuje tato kategorie všechny sporné a nesporné občanské a obchodní věci, nesporné věci týkající se katastru nemovitostí a obchodního rejstříku, věci týkající se jiných rejstříků, jiné nesporné věci, věci správního práva a jiné netrestní věci. Změny metodiky v SK.

⁵⁹ Pro efektivnost systému soudnictví je důležitý také výkon soudních rozhodnutí. Ve většině členských států však nejsou srovnatelné údaje k dispozici.

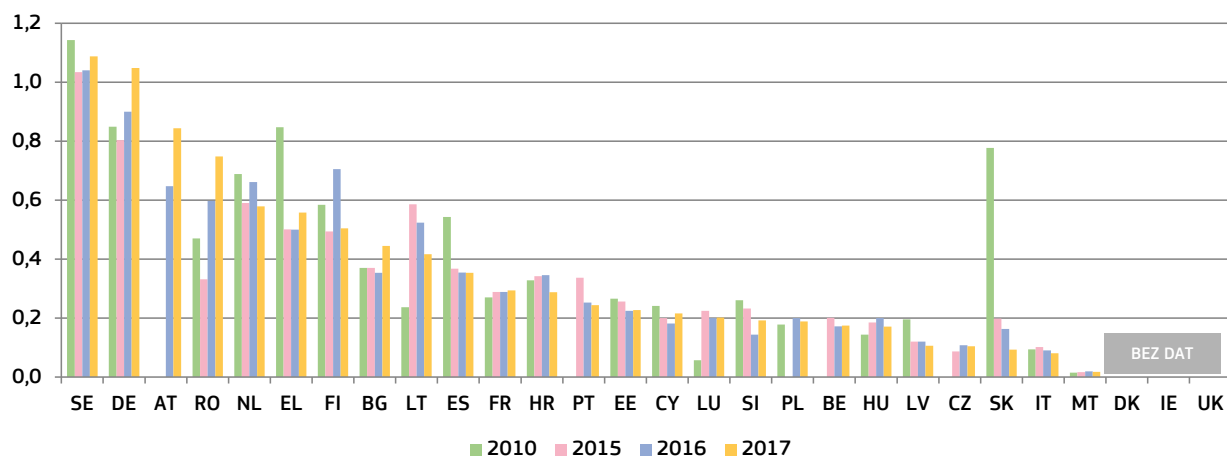
⁶⁰ Studie z roku 2019 o fungování systémů soudnictví v členských státech EU, vypracovaná pro Komisi sekretariátem CEPEJ: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_cs

Obrázek 3: Počet nově přicházejících sporných občanských a obchodních věcí(*) (první stupeň / na 100 obyvatel) (zdroj: studie CEPEJ)

(*) *Sporné občanské/obchodní věci se podle metodiky CEPEJ týkají sporů mezi stranami, například sporů ohledně smluv. Oproti tomu nesporné občanské/obchodní věci se týkají nenapadených řízení, například nenapadených platebních rozkazů. Změny metodiky v EL a SK. Údaje pro NL zahrnují nesporné věci.*

Obrázek 4: Počet nově přicházejících správních věcí(*) (první stupeň / na 100 obyvatel) (zdroj: studie CEPEJ)

(*) *Věci správního práva se podle metodiky CEPEJ týkají sporů mezi občany a místními, regionálními nebo vnitrostátními orgány. Změny metodiky v EL a SK. DK a IE neevidují správní věci zvlášť.*

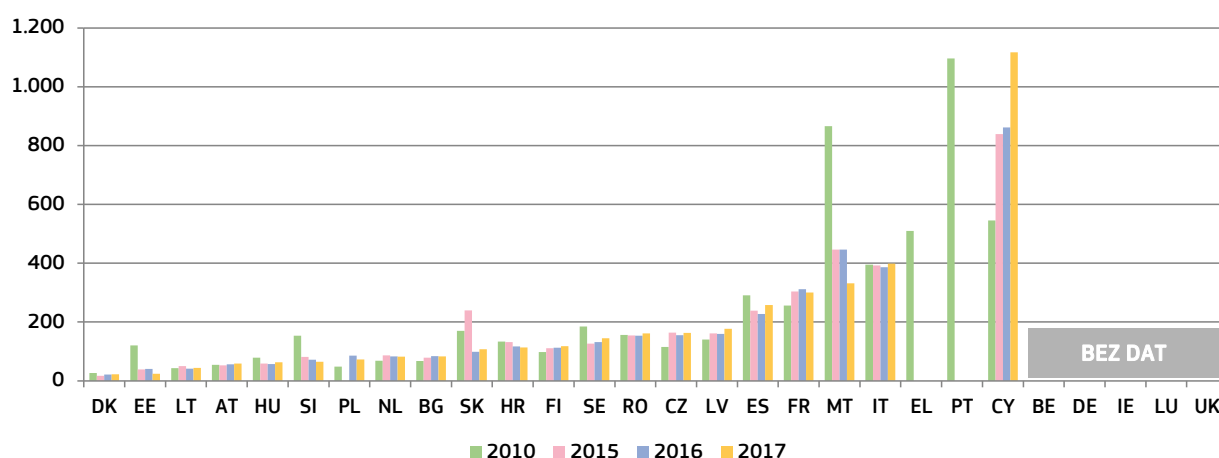
3.1.2 Obecné údaje o efektivnosti

Ukazateli souvisejícími s efektivností řízení v obecných oblastech občanských, obchodních a správních věcí jsou: délka řízení (dispoziční čas), míra vyřešených případů a počet projednávaných věcí.

– Délka řízení –

Délka řízení udává odhadovanou dobu (ve dnech) potřebnou k vyřešení věci u soudu, tj. dobu, kterou soud potřebuje pro vydání rozhodnutí v prvním stupni. Ukazatelem „dispoziční čas“ je počet nevyřešených věcí dělený počtem vyřešených věcí na konci roku vynásobený 365 (dny)⁶¹. Obrázky se týkají většinou řízení v prvním stupni a srovnávají údaje za roky 2010, 2015, 2016 a 2017, pokud jsou k dispozici⁶². Dva obrázky udávají dispoziční čas v roce 2017 ve sporných občanských a obchodních věcech a ve správních věcech u soudů všech stupňů.

Obrázek 5: Doba potřebná k vyřešení občanských, obchodních, správních a jiných věcí(*) (první stupeň / ve dnech) (zdroj: studie CEPEJ)

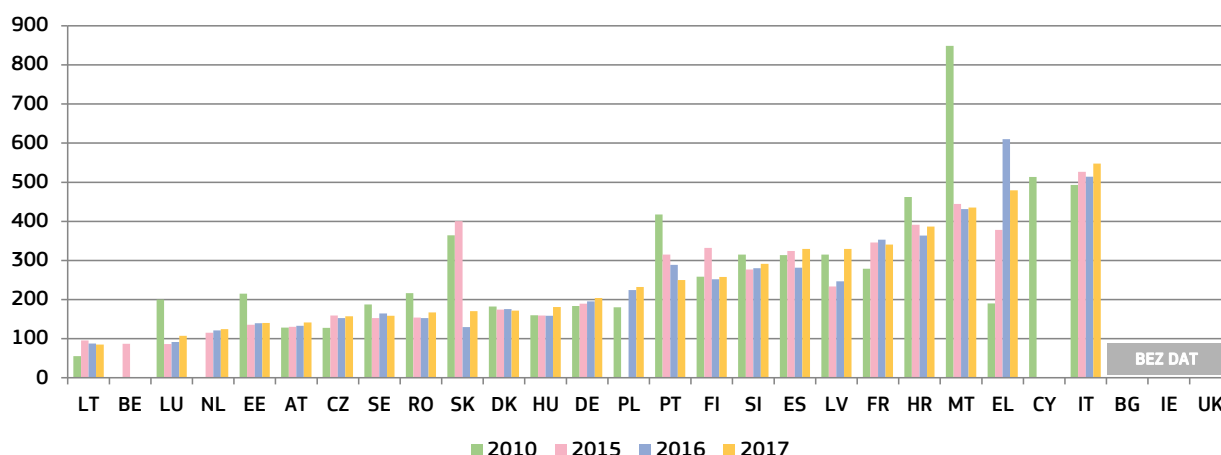

(*) Podle metodiky CEPEJ zahrnuje tato kategorie všechny sporné a nesporné občanské a obchodní věci, nesporné věci týkající se katastru nemovitostí a obchodního rejstříku, věci týkající se jiných rejstříků, jiné nesporné věci, věci správního práva a jiné netrestní věci. Změny metodiky v SK. V CZ a do roku 2016 v SK zahrnují projednávané věci všechny stupně.

⁶¹ Délka řízení, míra vyřešených případů a počet projednávaných věcí jsou standardními ukazateli podle CEPEJ: [://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp](http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp)

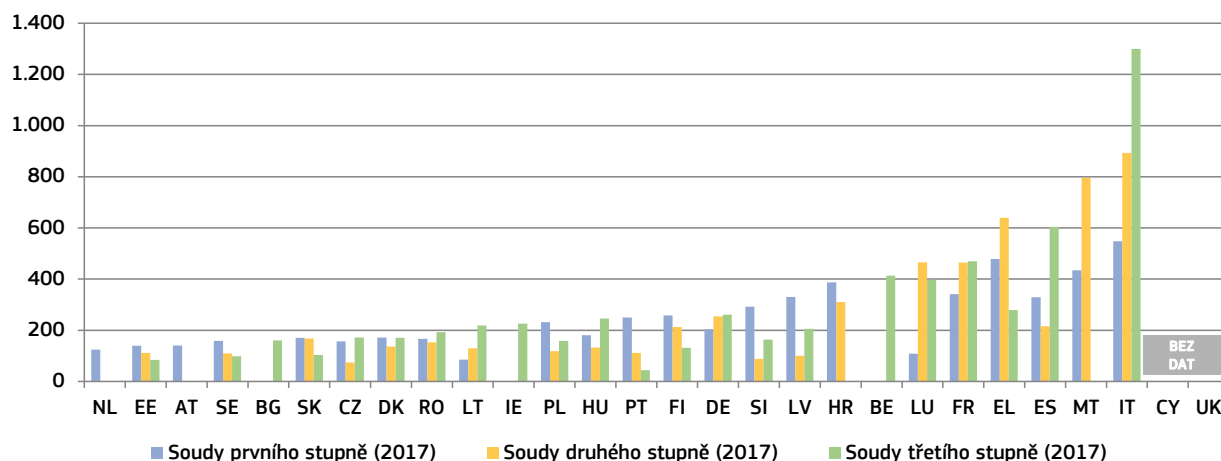
⁶² Roky byly zvoleny s cílem zachovat sedmiletý horizont s rokem 2010 jako výchozím rokem a současně obrázky nepřeplnit. Údaje pro roky 2012, 2013 a 2014 jsou k dispozici ve zprávě CEPEJ.

Obrázek 6: Doba potřebná k vyřešení sporných občanských a obchodních věcí(*) (první stupeň / ve dnech) (zdroj: studie CEPEJ)

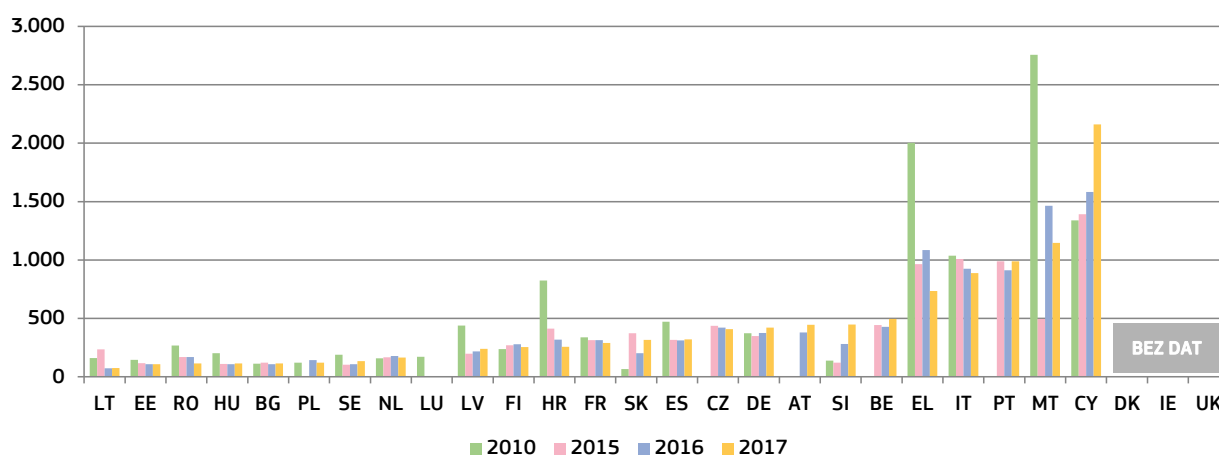
(*) Sporné občanské/obchodní věci se podle metodiky CEPEJ týkají sporů mezi stranami, například sporů ohledně smluv. Oproti tomu nesporné občanské/obchodní věci se týkají nenapadených řízení, například nenapadených platebních rozkazů. Změny metodiky v **EL** a **SK**. V **CZ** a do roku 2016 v **SK** zahrnují projednávané věci všechny stupně. Údaje pro **NL** zahrnují nesporné věci.

Obrázek 7: Doba potřebná k vyřešení sporných občanských a obchodních věcí(*) u soudů všech stupňů v roce 2017 (první, druhý a třetí stupeň / ve dnech) (zdroj: studie CEPEJ)

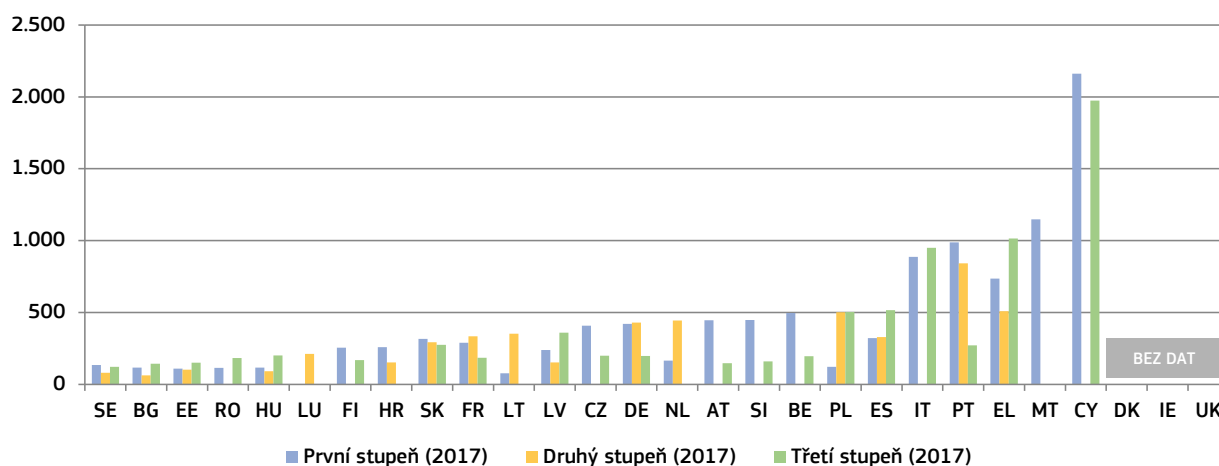
(*) Pořadí je určeno stupněm soudu, u něhož je v každém členském státě řízení nejdelší. Pro soudy prvního a druhého stupně nejsou údaje k dispozici v **BE**, **BG** a **IE**, pro soudy druhého a třetího stupně v **NL** a **AT**, pro soudy třetího stupně v **HR**. V **MT** nejsou žádné soudy třetího stupně. Přístup k soudu třetího stupně může být v některých členských státech omezený.

Obrázek 8: Doba potřebná k vyřešení správních věcí(*) (první stupeň / ve dnech) (zdroj: studie CEPEJ)

(*) Věci správního práva se podle metodiky CEPEJ týkají sporů mezi občany a místními, regionálními nebo celostátními orgány. Změny metodiky v EL a SK. V CZ a do roku 2016 v SK zahrnují projednávané věci všechny stupně. DK a IE nenevidují správní věci zvlášť.

Obrázek 9: Doba potřebná k vyřešení správních věcí(*) u soudů všech stupňů v roce 2017 (první stupeň a případně druhý a třetí stupeň / ve dnech) (zdroj: studie CEPEJ)

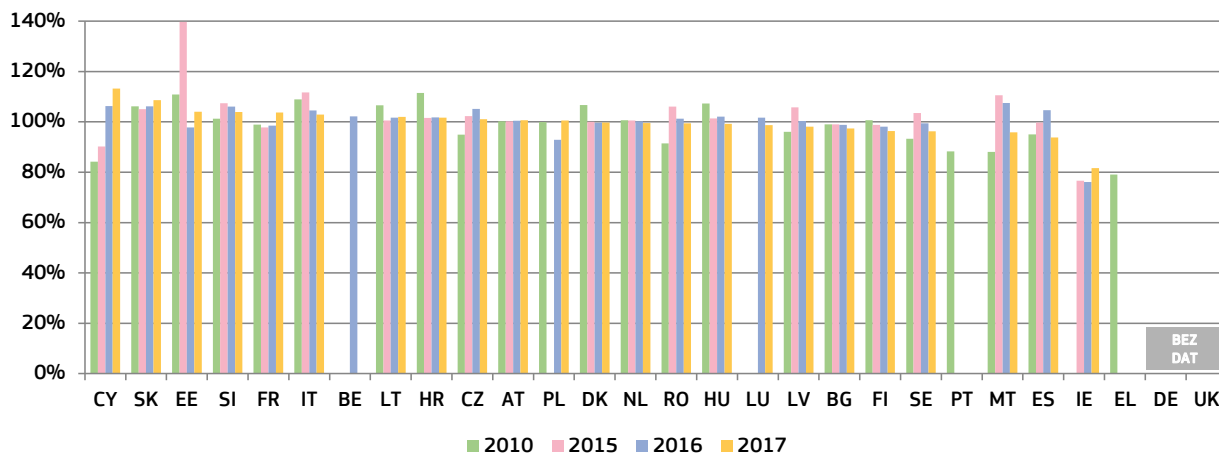

(*) Pořadí je určeno stupněm soudu, u něhož je v každém členském státě řízení nejdelší. Údaje nejsou k dispozici: pro soud prvního stupně v LU, pro soudy druhého stupně v MT a RO a pro soud třetího stupně v NL. Vrchní nebo jiný nejvyšší soud je jediným odvolacím soudem v CZ, IT, CY, AT, SI a FI. Pro tyto druhy věcí neexistuje soud třetího stupně v HR, LT, LU a MT. V BE je pro určité věci jediným stupněm Nejvyšší správní soud. Přístup k soudu třetího stupně může být v některých členských státech omezený. DK a IE nenevidují správní věci zvlášť.

– Míra vyřešených případů –

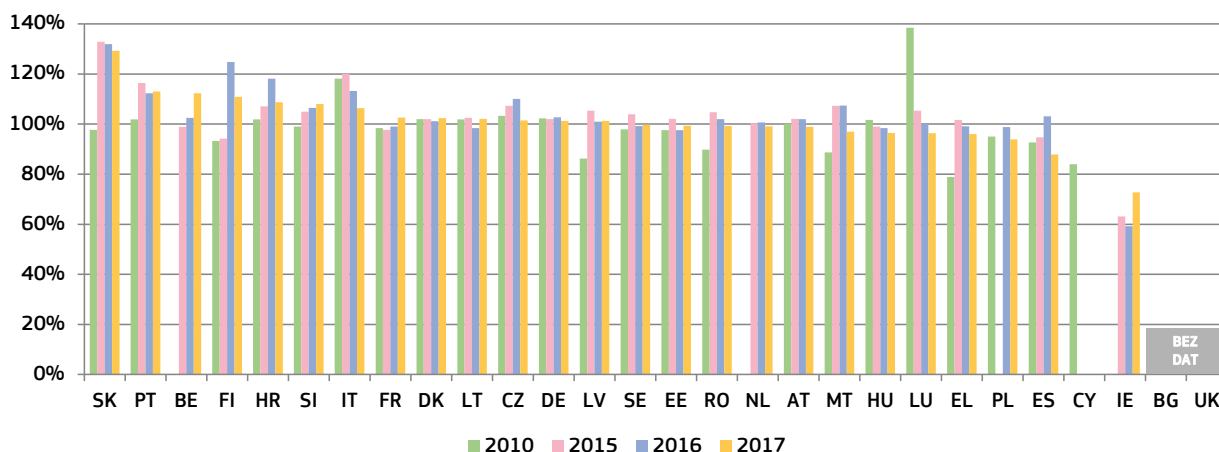
Mírou vyřešených případů se rozumí poměr počtu vyřešených věcí k počtu nově přicházejících věcí. Je měřítkem toho, zda je soud schopen vyřizovat nově přicházející věci. Je-li míra vyřešených případů přibližně 100 % nebo vyšší, znamená to, že systém soudnictví je schopen vyřešit nejméně tolik věcí, kolik jich nově přichází. Je-li míra vyřešených případů nižší než 100 %, znamená to, že soudy vyřeší méně věcí, než je počet nově přicházejících věcí.

Obrázek 10: Míra vyřešených občanských, obchodních, správních a jiných věcí(*) (první stupeň / v % – hodnoty vyšší než 100 % udávají, že je uzavřeno více věcí než nově přicházejících, zatímco hodnoty nižší než 100 % znamenají, že se uzavřelo méně věcí než nově přicházejících) (zdroj: studie CEPEJ)

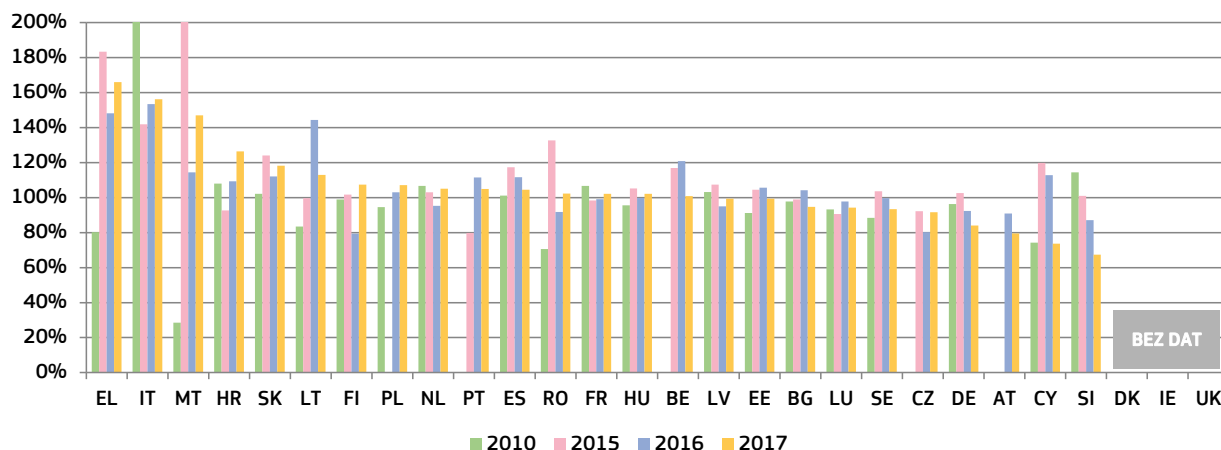
(*) Změny metodiky v SK, IE: předpokládá se, že kvůli metodice je počet vyřešených věcí podhodnocen.

Obrázek 11: Míra vyřešených sporných občanských a obchodních věcí(*) (první stupeň / v %) (zdroj: studie CEPEJ)

(*) Změny metodiky v EL a SK, IE: předpokládá se, že kvůli metodice je počet vyřešených věcí podhodnocen. Údaje pro NL zahrnují nesporné věci.

Obrázek 12: Míra vyřešených správních věcí(*) (první stupeň / v %) (zdroj: studie CEPEJ)

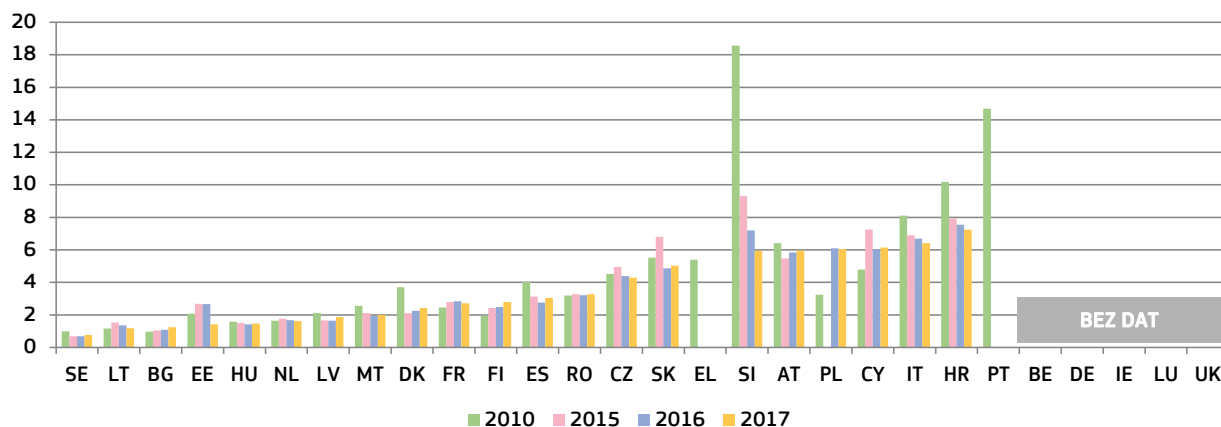

(*) Minulé hodnoty byly pro některé členské státy pro účely prezentace sníženy (**MT** v roce 2015 = 411 %; **IT** v roce 2010 = 316 %). Změny metodiky v **EL** a **SK**. **DK** a **IE** nevidují správní věci zvlášť.

– Projednávané věci –

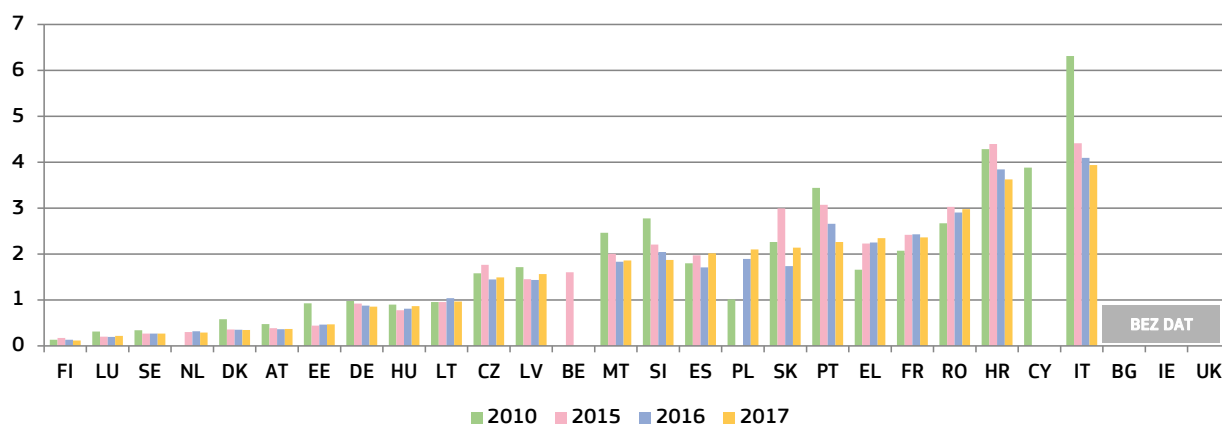
Počtem projednávaných věcí se rozumí počet věcí, které zbývá vyřešit na konci dotyčného roku. To ovlivňuje i dispoziční čas.

Obrázek 13: Počet projednávaných občanských, obchodních, správních a jiných věcí(*) (první stupeň / na 100 obyvatel) (zdroj: studie CEPEJ)

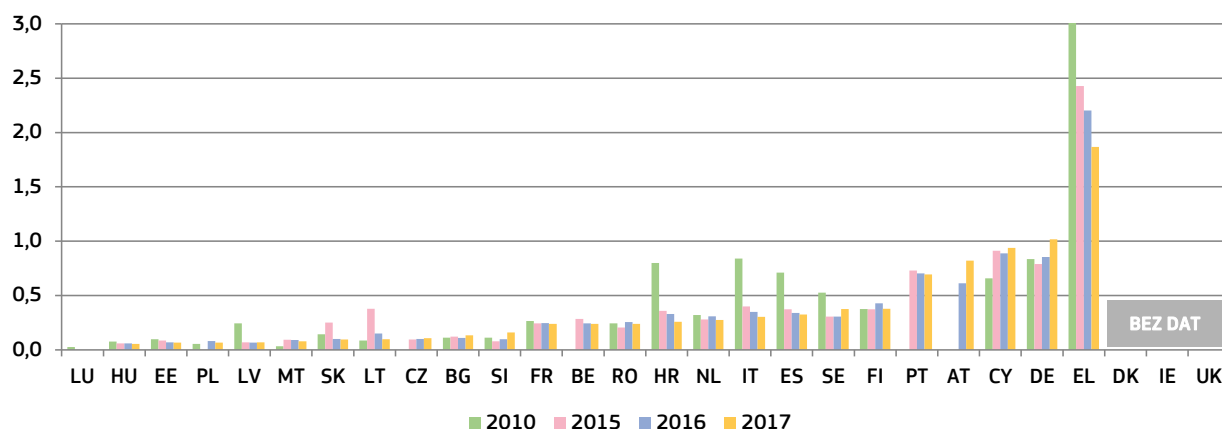
(*) Změny metodiky v **SK**. V **CZ** a do roku 2016 v **SK** zahrnují projednávané věci všechny stupně.

Obrázek 14: Počet projednávaných sporných občanských a obchodních věcí(*) (první stupeň / na 100 obyvatel) (zdroj: studie CEPEJ)

(*) Změny metodiky v **EL** a **SK**. V **CZ** a do roku 2016 v **SK** zahrnují projednávané věci všechny stupně. Údaje pro **NL** zahrnují nesporné věci.

Obrázek 15: Počet projednávaných správních věcí(*) (první stupeň / na 100 obyvatel) (zdroj: studie CEPEJ)

(*) Minulé hodnoty byly pro některé členské státy pro účely prezentace sníženy (**EL** v roce 2010 = 3,7). Změny metodiky v **EL** a **SK**. V **CZ** a do roku 2016 v **SK** zahrnují projednávané věci všechny stupně. **DK** a **IE** neevidují správní věci zvlášť.

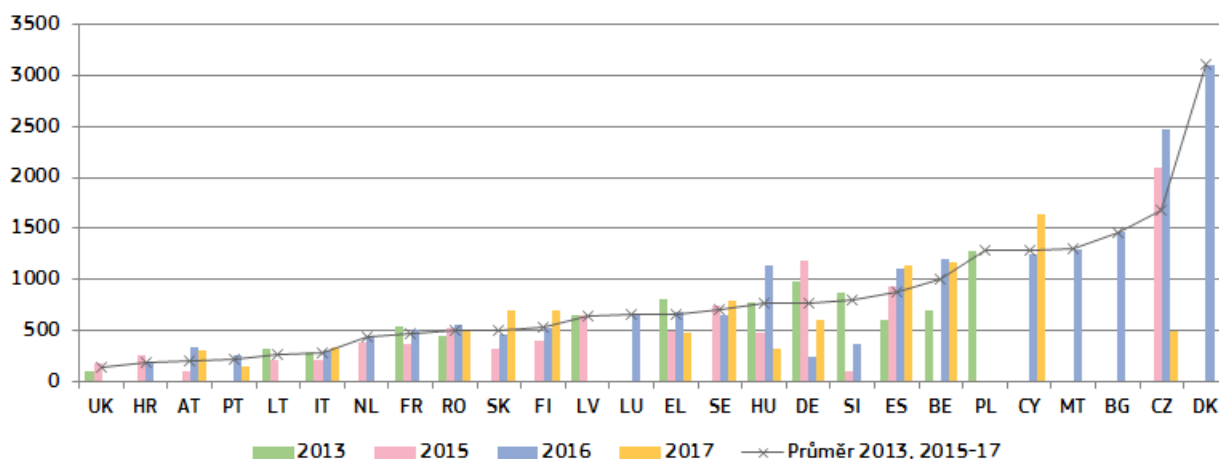
3.1.3 Efektivnost ve zvláštních oblastech práva EU

Tento oddíl doplňuje obecné údaje o efektivnosti systémů soudnictví a obsahuje informace o průměrné délce řízení⁽⁶³⁾ ve zvláštních oblastech v případě uplatnění práva EU. Srovnávací přehled 2019 navazuje na předchozí údaje v oblasti hospodářské soutěže, elektronických komunikací, ochranné známky EU a boje proti praní peněz. Oblasti jsou vybrány podle jejich významu pro jednotný trh a podnikatelské prostředí. Dlouhé průtahy v soudním řízení mohou mít obecně negativní důsledky pro prosazování práv vyplývajících z práva EU, nejsou-li například již dostupné přiměřené prostředky nápravy nebo nelze-li již vymáhat značné finanční škody.

– Hospodářská soutěž –

Účinné prosazování práva hospodářské soutěže zajišťuje rovné podmínky pro podniky, a je proto nezbytné pro přitažlivé podnikatelské prostředí. Obrázek 16 ukazuje průměrnou délku řízení vedeného proti rozhodnutím vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, které uplatňují články 101 a 102 SFEU⁽⁶⁴⁾.

Obrázek 16: Hospodářská soutěž: průměrná délka soudního přezkumu(*) (první stupeň / ve dnech) (zdroj: Evropská komise spolu s Evropskou sítí pro hospodářskou soutěž)

(*) **EE**: žádné věci. **IE** a **AT**: scénář není relevantní, jelikož orgány nemají pravomoc přijímat příslušná rozhodnutí. **AT**: údaje zahrnují věci, o nichž rozhodl kartelový soud (Kartellgericht) a které představují porušení článků 101 a 102 SFEU, údaje se však netýkají opravných prostředků proti rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž. V **BG**, **IT** byl použit odhad délky řízení. Prázdný sloupec udává, že členský stát nenahlásil pro daný rok žádné případy. Počet případů je v mnoha členských státech nízký (méně než pět ročně), což může znamenat, že roční údaje jsou závislé na jednom mimořádně dlouhém nebo krátkém řízení. Řada nejdelších řízení v souboru údajů zahrnovala dobu potřebnou pro rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předběžné otázce (např. **LT**) a ústavní přezkum (např. **SK**) nebo zvláštní průtahy v řízení (např. **CZ**, **EL**, **HU**).

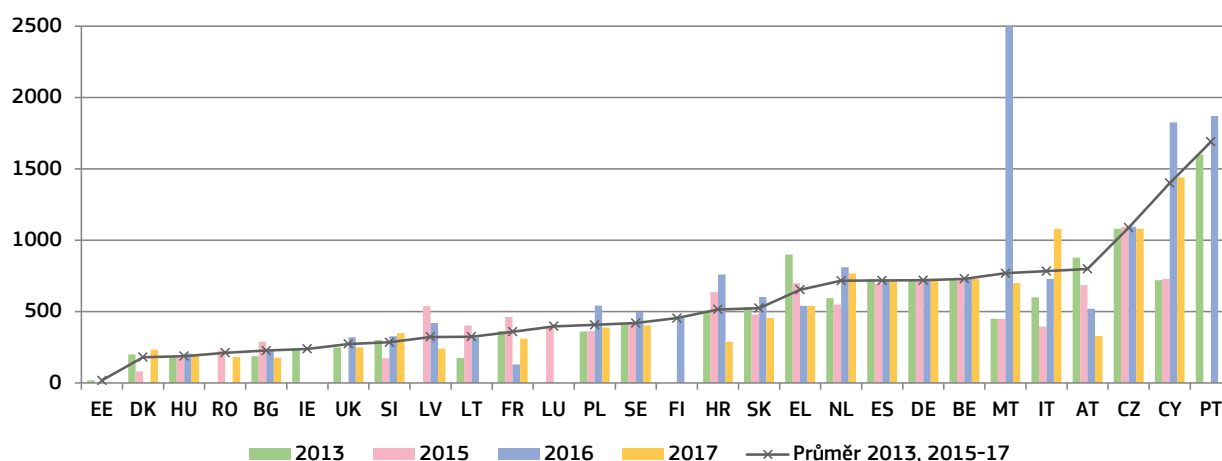
– Elektronické komunikace –

⁶³ Délka řízení ve zvláštních oblastech se vypočítává v kalendářních dnech, a to počínaje ode dne, kdy byla soudu podána žaloba nebo opravný prostředek (nebo se obžaloba stala konečnou), do dne, kdy soud vydal rozhodnutí (obrázky 18–21, 23 a 24). Hodnoty jsou seřazeny podle váženého průměru údajů za roky 2013, 2014, 2015 a 2016 v případě obrázků 18 až 21, údajů za roky 2015 a 2016 v případě obrázku 23 a údajů za roky 2014, 2015 a 2016 v případě obrázků 22 a 24. Pokud nebyly k dispozici údaje za všechny roky, vyjadřuje průměr dostupné údaje, které byly vypočítány na základě všech případů, vzorku případů nebo odhadu.

⁶⁴ Viz <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>.

Cílem právních předpisů EU v oblasti elektronických komunikací je zvýšit konkurenceschopnost, přispět k rozvoji vnitřního trhu a zajistit investice, inovace a růst. Pozitivních účinků pro spotřebitele lze dosáhnout účinným prosazováním těchto právních předpisů, jež může vést k nižším cenám pro koncové uživatele a lepší kvalitě služeb. Obrázek 17 ukazuje průměrnou délku soudního přezkumu rozhodnutí vnitrostátních regulačních orgánů, které uplatňují právní předpisy EU v oblasti elektronických komunikací⁽⁶⁵⁾. To zahrnuje širokou škálu případů sahajících od složitějších přezkumů „analýzy trhů“ po záležitost zaměřené na spotřebitele.

Obrázek 17: Elektronické komunikace: průměrná délka soudního přezkumu(*) (první stupeň / ve dnech) (zdroj: Evropská komise spolu s Komunikačním výborem)

(*) Počet případů se v jednotlivých členských státech liší. Prázdný sloupec udává, že členský stát nenahlásil pro daný rok žádné případy (vyjma PT pro rok 2017; žádné údaje). V některých případech může omezený počet příslušných řízení (LV, LT, MT, SK, SE) znamenat, že roční údaje závisejí na jednom mimořádně dlouhém či krátkém řízení, a mít za následek velké meziroční rozdíly. DK: o opravných prostředcích rozhoduje v prvním stupni kvazisoudní orgán. ES, AT a PL: pověřeny jsou různé soudy v závislosti na předmětu sporu. MT: v roce 2016 bylo oznámeno mimořádně dlouhé řízení v délce 2 500 dnů, které souviselo se složitou záležitostí, kdy místní orgán spolu s řadou rezidentů podal žalobu v souvislosti s údajně škodlivými emisemi ze základnových stanic pro mobilní radiokomunikace.

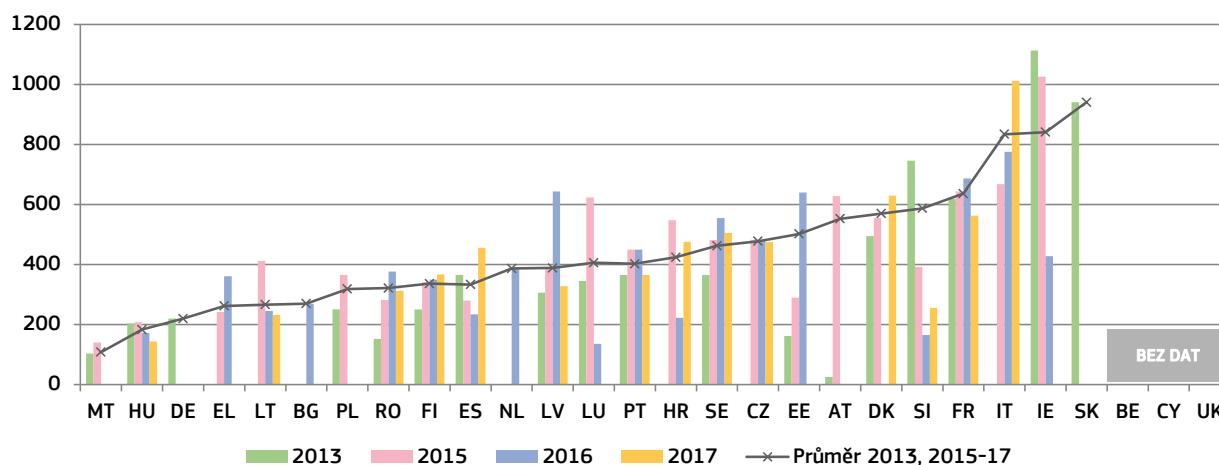
– Ochranná známka EU –

Účinné prosazování práv duševního vlastnictví je nezbytné k stimulování investic do inovací. Právní předpisy EU týkající se ochranných známek EU⁽⁶⁶⁾ přiznávají významnou úlohu vnitrostátním soudům, které jednají jako soudy EU a přijímají rozhodnutí ovlivňující jednotný trh. Obrázek 18 ukazuje průměrnou délku řízení ve věcech týkajících se porušení práv k ochranné známce EU ve sporech mezi soukromými stranami.

⁶⁵ Výpočet je založen na délce řízení o odvolání proti rozhodnutím vnitrostátních regulačních orgánů, které uplatňují vnitrostátní právní předpisy k provedení předpisového rámce pro elektronické komunikace (směrnice 2002/19/ES (přístupová směrnice), směrnice 2002/20/ES (autorizační směrnice), směrnice 2002/21/ES (rámcová směrnice), směrnice 2002/22/ES (směrnice o univerzální službě)) a k provedení jiných příslušných právních předpisů EU, jako je program politiky rádiového spektra, rozhodnutí Komise o rádiovém spektru, s výjimkou směrnice 2002/58/ES o soukromí a elektronických komunikacích.

⁶⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. L 154, 16.6.2017, s. 1).

Obrázek 18: Ochranná známka EU: průměrná délka řízení ve věcech týkajících se porušení práv k ochranné známce EU(*)
(první stupeň / ve dnech) (zdroj: Evropská komise spolu s Evropským střediskem pro sledování porušování práv duševního vlastnictví)

(*) **FR, IT, LT, LU:** pro údaje za určité roky byl použit vzorek případů. **BG:** pro rok 2016 byl použit odhad soudů. **PL:** pro rok 2015 byl použit odhad soudů. Obzvláště dlouhá řízení ovlivňující průměrnou délku byla nahlášena v **EE, IE, LV a SE**. **EL:** údaje jsou založeny na vážené průměrné délce řízení u dvou soudů. **ES:** do výpočtu průměrné délky řízení jsou zahrnuty věci týkající se jiných nároků EU na duševní vlastnictví. **DK:** údaje ze všech věcí týkajících se ochranných známek – nikoliv pouze ochranné známky EU – u Obchodních a námořních vrchních soudů.

– Praní peněz –

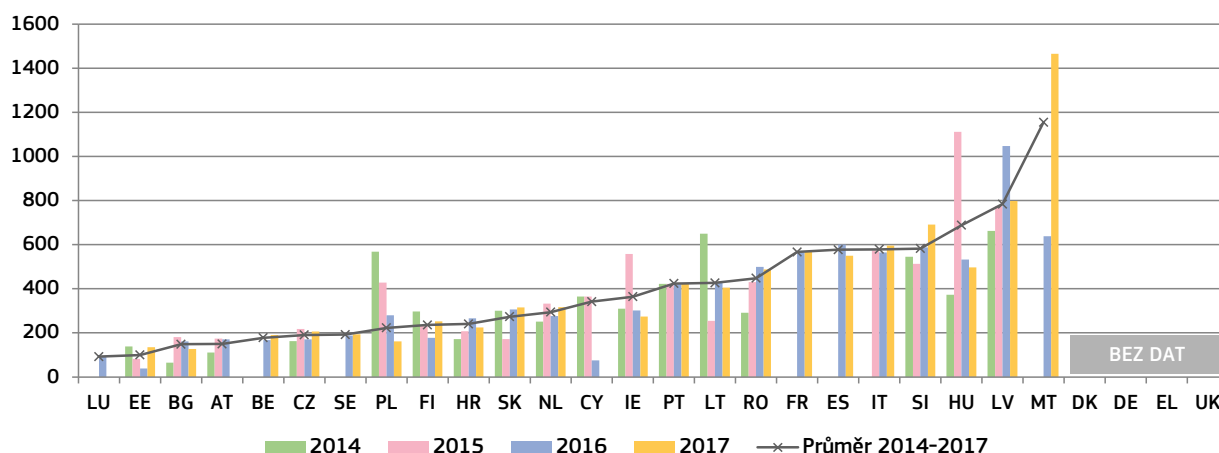
Kromě podílu na boji proti trestné činnosti má účinnost boje proti praní peněz zásadní význam pro spolehlivost, integritu a stabilitu finančního sektoru, důvěru ve finanční systém a spravedlivou hospodářskou soutěž na jednotném trhu⁶⁷). Jak zdůraznil Mezinárodní měnový fond, trestné činy praní peněz mohou odrazovat zahraniční investice a narušovat mezinárodní kapitálové toky a mají negativní důsledky pro makroekonomickou výkonnost země, což má za následek ztrátu blahobytu v důsledku odčerpávání zdrojů z produktivnějších hospodářských činností⁶⁸). Směrnice o boji proti praní peněz vyžaduje, aby členské státy vedly statistiky o účinnosti systémů pro boj proti praní peněz nebo financování terorismu⁶⁹). Ve spolupráci s členskými státy byly pomocí aktualizovaného dotazníku shromážděny údaje o různých fázích vnitrostátních systémů pro boj proti praní peněz. Obrázek 19 udává průměrnou délku řízení u soudů prvního stupně, které se zabývají trestnými činy praní peněz.

⁶⁷ Viz 2. bod odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

⁶⁸ IMF Factsheet, 6. října 2016: <http://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>

⁶⁹ Ustanovení čl. 44 odst. 1 směrnice (EU) 2015/849. Viz rovněž revidovaný článek 44 směrnice (EU) 2018/843, která vstoupila v platnost v červnu 2018 a kterou členské státy musí provést nejpozději do ledna 2020.

Obrázek 19: Praní peněz: průměrná délka soudního řízení(*) (první stupeň / ve dnech) (zdroj: Evropská komise spolu s odbornou skupinou pro prání peněz a financování terorismu)

(*) Žádné údaje za rok 2017. LU, AT, CY, PL a FR. ES: odhadovaná délka. LV: kvůli poměrně malému počtu případů v roce 2016 mohou mít na délku řízení případně dopad různé faktory, například pozastavení řízení v jednom případě z objektivních důvodů. PL: výpočet délky řízení pro rok 2016 je založen na náhodně vybraném vzorku řízení. SE: výpočet v roce 2017 je založen vzorku vyřešených případů. IT: údaje se vztahují odpovídající soudy pokrývající zhruba 91 % všech řízení v roce 2015 a 99 % v roce 2016 a 2017; údaje se vztahují k řízení ve věci samé i k předběžným řízením.

3.1.4 Shrnutí týkající se efektivnosti systémů soudnictví

Efektivní systém soudnictví zvládá počet případů a nahromaděných nevyřízených věcí a vynáší rozhodnutí bez zbytečných průtahů. K hlavním ukazatelům, které se ve srovnávacím přehledu EU o soudnictví používají ke sledování efektivnosti systémů soudnictví, proto patří *délka řízení* (odhadovaný nebo průměrný čas ve dnech, který je zapotřebí k vyřešení případu), míra vyřešených případů (poměr počtu vyřešených věcí k počtu nově přicházejících věcí) a počet *projednávaných věcí* (které zbývá vyřešit na konci roku).

Obecné údaje o efektivnosti

Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 obsahuje údaje o efektivnosti za osm let (2010–2017). Toto časové rozpětí umožňuje určit některé trendy a zohlednit skutečnost, že reformy soudnictví často vyžadují určitou dobu, aby svůj dopad.

Při pohledu na údaje dostupné od roku 2010 v občanských, obchodních a správních věcech se efektivnost zlepšila nebo zůstala stabilní v jedenácti členských státech, přičemž se snížila, ale často jen marginálně, v deseti členských státech.

Pozitivní vývoj lze pozorovat ve většině členských států, které byly v rámci evropského semestru nebo ekonomického semestru určeny jako státy, jež se potýkají se specifickými problémy⁷⁰:

- Od roku 2010 se téměř ve všech těchto členských státech **délka řízení u soudu prvního stupně** v obecné kategorii „všechny věci“ (obrázek 5) a ve sporných občanských a

⁷⁰

Viz oddíl 2 (HR, IT, CY, PT, SK, které dostaly doporučení pro jednotlivé země v rámci evropského semestru 2018, a BE, BG, IE, EL, ES, LV, HU, MT, PL, RO a SI, u nichž byly problémy zmíněny v bodech odůvodnění doporučení pro jednotlivé země na rok 2018 a ve zprávách o jednotlivých zemích v rámci evropského semestru 2019 týkajících se těchto členských států).

Kolísání výsledků během analyzovaných osmi let lze vysvětlit souvisejícími faktory (výkyvy v počtu nově přicházejících věcí o více než 10 % nejsou neobvyklé) nebo systémovými nedostatky (nedostatečná pružnost a citlivost nebo nesrovnalosti v procesu reformy).

obchodních věcech (obrázek 6) zkrátila, nebo byla stejná. Co se týká správních věcí (obrázek 8), délka řízení se od roku 2010 ve většině těchto členských států zkrátila, nebo byla stejná. Několik málo členských států, které se potýkaly s nejzávažnějšími problémy, však vykazovalo v roce 2017 prodloužení délky řízení.

- Srovnávací přehled obsahuje údaje o **délce řízení u soudů všech stupňů** ve sporných občanských a obchodních věcech (obrázek 7) a správních věcech (obrázek 9). Z údajů vyplývá, že u řady členských států, u nichž bylo zjištěno, že se potýkají s problémy, pokud jde o délku řízení u soudů prvního stupně, fungují soudy vyššího stupně efektivněji. Oproti tomu u některých jiných členských států s problémy je průměrná délka řízení u soudů vyšších stupňů dokonce delší než u soudů prvního stupně.
- V obecné kategorii „všechny věci“ a v kategorii sporné občanské a obchodní věci (obrázky 10 a 11) se celkový počet členských států, v nichž je **míra vyřešených případů** nižší než 100 %, od roku 2010 snížil. V roce 2017 nahlásily téměř všechny členské státy, včetně těch, které se potýkají s problémy, vysokou míru vyřešených případů (více než 97 %), což znamená, že soudy jsou obecně schopné zabývat se nově přicházejícími věcmi v těchto kategoriích. Co se týká správních věcí (obrázek 12), meziročně lze zaznamenat větší rozdíl v míře vyřešených případů, a přestože zůstává celkově nižší než u ostatních kategorií věcí, některé členské státy dosáhly uspokojivého pokroku.
- Od roku 2010 téměř všechny členské státy, které se potýkají s nejvýznamnějšími problémy, dosahují pokroku ohledně počtu **nahromaděných nevyřízených věcí** bez ohledu na kategorii věcí. Často podstatného zlepšení při snižování počtu projednávaných věcí bylo dosaženo u sporných občanských a obchodních věcí (obrázek 14) a správních věcí (obrázek 15). Navzdory těmto zlepšením přetrvává významný rozdíl mezi členskými státy s několika málo projednávanými věcmi a členskými státy, v nichž je počet projednávaných věcí vysoký.

Efektivnost ve zvláštních oblastech práva EU

Údaje o průměrné délce řízení ve zvláštních oblastech práva EU (obrázky 16–19) poskytují informace o fungování systémů soudnictví v těchto konkrétních druzích sporů souvisejících s podnikáním.

Údaje o efektivnosti ve zvláštních oblastech práva jsou shromažďovány na základě úzce vymezených scénářů a počet příslušných věcí se může jevit nízký. V porovnání s vypočítanou délkou řízení uvedenou v obecných údajích o efektivnosti udávají tyto obrázky skutečnou průměrnou délku všech příslušných řízení v specifických oblastech v daném roce. Je proto třeba uvést, že řada členských států, které (jak se zdá) podle obecných údajů o efektivnosti nečelí problémům, vykazuje ve specifických oblastech práva EU podstatně delší průměrnou délku řízení. Délka řízení v jednotlivých specifických oblastech se současně může v témže členském státě značně lišit.

Obrázky týkající se zvláštních oblastí práva EU dokládají tyto trendy:

- V případě **věcí z oblasti hospodářské soutěže** (obrázek 16) se celkový počet věcí projednávaných soudy ve všech členských státech podstatně snížil, což vyústilo ve zkrácení délky soudního přezkumu v sedmi členských státech, zatímco v jiných sedmi členských státech zůstala délka přezkumu stabilní nebo se prodloužila. Jako známku zlepšení pouze tři členské státy oznámily v roce 2017 průměrnou délku přesahující 1 000 dnů ve srovnání s osmi členskými státy jeden rok před tím.
- V oblasti **elektronických komunikací** (obrázek 17) lze napříč EU pozorovat pozitivní trend, pokud jde o délku řízení, a to někdy i výrazně, navzdory zaznamenanému zvýšenému nápadu věcí na soudy, přičemž pouze několik velmi málo členských států nebylo schopno zkrátit či alespoň udržet předchozí průměrné délky řízení.

- Pokud jde o **věci týkající se porušení práv k ochranné známce EU** (obrázek 18), v roce 2017 soudy některých členských států byly schopny lépe zvládat nápad projednávaných věcí a snížit dobu potřebnou k vyřešení věci, zatímco v jiných se průměrná délka řízení celkem podstatně prodloužila.
- Účinný boj proti **praní peněz** má zásadní význam pro ochranu finančního systému, spravedlivou hospodářskou soutěž a předcházení negativním hospodářským důsledkům. Problémy s délkou soudního řízení při projednávání trestných činů v oblasti praní peněz mohou ovlivnit účinný boj proti praní peněz. Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 předkládá aktuální údaje o délce soudního řízení zabývajících se trestnými činy praní peněz (obrázek 19), které prokazují, že v přibližně polovině členských států trvá řízení u soudu prvního stupně v průměru až jeden rok a v řadě členských států, které se potýkají s problémy, trvá toto řízení v průměru přibližně dva roky⁽⁷¹⁾.

3.2 Úroveň systémů soudnictví

Neexistuje jeden způsob měření úrovně systémů soudnictví. Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 pokračuje ve zkoumání faktorů, které jsou obecně uznávány jako důležité a které mohou pomoci zvýšit úroveň soudnictví. Jako v předchozích letech jsou tyto faktory soustředěny do čtyř kategorií:

- 1) dostupnost spravedlnosti pro občany a podniky;
- 2) odpovídající materiálové a lidské zdroje;
- 3) zavedení nástrojů hodnocení a
- 4) používání norem kvality.

3.2.1 Dostupnost

Dostupnost je v celém řetězci soudnictví nezbytná k snazšímu získávání příslušných informací – o systému soudnictví, o zahájení řízení a souvisejících finančních aspektech, o stavu řízení do jeho skončení – takže k rozsudku lze získat rychle přístup na internetu⁽⁷²⁾.

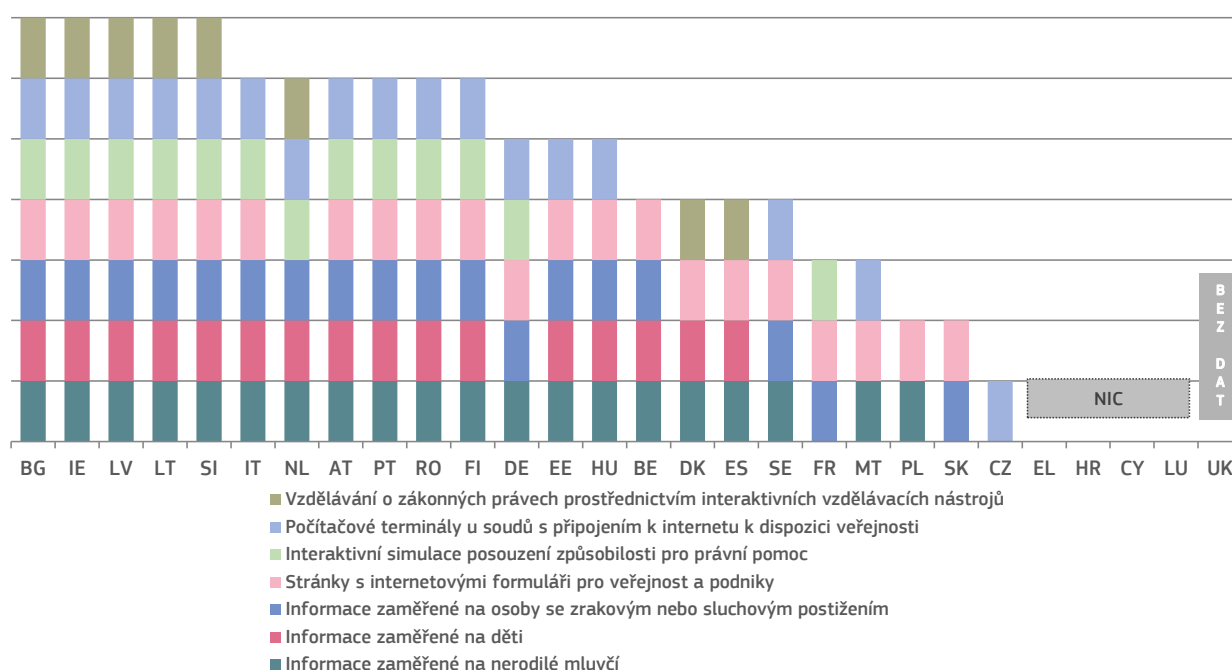
– *Poskytování informací o systému soudnictví* –

Soudnictví vstřícné k občanům vyžaduje, aby byly informace o systému soudnictví poskytovány způsobem, který je nejen snadno přístupný, nýbrž rovněž předkládá informace ve formě přizpůsobené zvláštním skupinám společnosti, které by se jinak při získávání přístupu k informacím setkávaly s problémy. Obrázek 20 ukazuje dostupnost on-line informací o zvláštních aspektech systému soudnictví a pro zvláštní skupiny společnosti.

⁷¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1673 ze dne 23. října 2018 o boji vedeném trestněprávní cestou proti praní peněz odstraní právní překážky, které mohou prodlužovat stíhání, jako například že stíhání za praní peněz může být zahájeno pouze, jestliže řízení u souvisejícího predikativního trestného činu bylo ukončeno. Směrnici musí členské státy provést ve vnitrostátním právu do 8. prosince 2020.

⁷² Je třeba uvést, že Sdružení státních rad a nejvyšších správních soudů (ACA) zveřejnilo průřezovou studii o přístupu k nejvyšším správním soudům a jejich rozhodnutím, „Access to administrative supreme courts and to their decisions“: http://www.juradmin.eu/images/media_kit/aca_surveys/Transversal-Analysis---Annex-1.pdf

Obrázek 20: Dostupnost on-line informací o systému soudnictví pro veřejnost(*) (zdroj: Evropská komise⁽⁷³⁾)

(*) DE: o tom, které informace budou poskytovány on-line, rozhoduje každá spolková země a spolková úroveň.

– Právní pomoc a soudní poplatky –

Přístup k právní pomoci je základní právo, které je zakotveno v Listině⁽⁷⁴⁾. Většina členských států poskytuje právní pomoc na základě příjmů žadatele⁽⁷⁵⁾.

Obrázek 21 ukazuje dostupnost úplné nebo částečné právní pomoci v situaci nároku ve výši 6 000 EUR v kontextu příjmů a životních podmínek v každém členském státě⁽⁷⁶⁾. V procentech porovnává prahové hodnoty příjmu pro poskytnutí právní pomoci, vyjádřeno v prahové hodnotě Eurostatu pro chudobu pro jednotlivé členské státy. Je-li například uvedena způsobilost pro právní pomoc při 20 %, znamená to, že na právní pomoc bude mít nárok žadatel s příjmem o 20 % vyšším, než je příslušná prahová hodnota Eurostatu pro chudobu v daném členském státě. Na druhou stranu je-li prahová hodnota pro právní pomoc nižší než 0, znamená to, že osoba s příjmem nižším, než je příslušná prahová hodnota pro chudobu, nemusí mít na právní pomoc nárok.

⁷³ Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

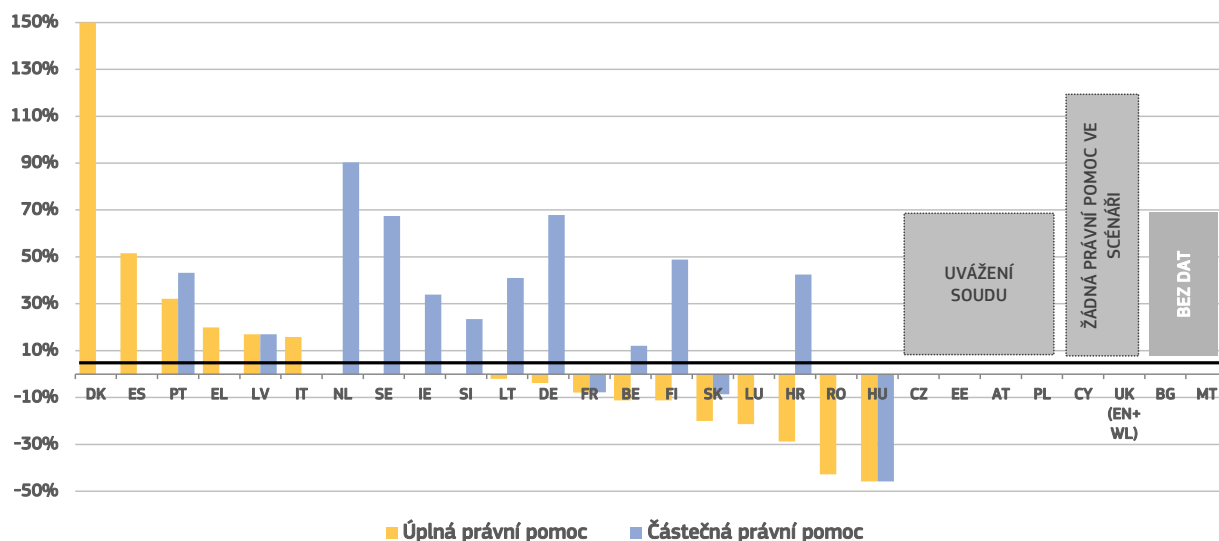
⁷⁴ Ustanovení čl. 47 odst. 3 Listiny základních práv EU.

⁷⁵ Členské státy používají různé způsoby stanovení prahové hodnoty pro způsobilost, například rozdílná rozhodná období (měsíční/roční příjem). Přibližně polovina členských států používá kromě prahové hodnoty příjmu i prahové hodnoty osobního majetku žadatele. Tyto prahové hodnoty nejsou u tohoto obrázku brány v potaz. V BE, IE, ES, FR, HR, HU, LT, LV, LU a NL mají určité kategorie osob (např. osoby pobírající určité dávky) automaticky nárok na obdržení právní pomoci v občanských/obchodních sporech. Další kritéria, která členské státy mohou používat, jako je skutková podstata případu, nejsou v tomto obrázku zohledněna. Přestože to přímo nesouvisí s tímto údajem, je třeba poznamenat, že v některých členských státech (AT, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, IT, NL, PL, PT, SI, UK (EW)) není právní pomoc omezena na fyzické osoby.

⁷⁶ Aby bylo možné shromáždit srovnatelné údaje, příslušná prahová hodnota Eurostatu pro chudobu pro jednotlivé členské státy byla převedena na měsíční příjem. Hranice ohrožení chudobou je stanovena ve výši 60 % mediánu národního ekvivalizovaného disponibilního příjmu domácnosti. Evropské šetření příjmů a životních podmínek, tabulka Eurostatu ilc_li01, k dispozici na adrese: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>.

Některé členské státy uplatňují systém právní pomoci, který zajišťuje pokrytí nákladů spojených se soudním řízením v plné výši (plná právní pomoc) a který je doplněn systémem, jenž hradí část nákladů (částečná právní pomoc), přičemž kritéria způsobilost takových systémů se mohou od sebe lišit. Ostatní členské státy používají pouze systém plné právní pomoci, nebo pouze systém částečné právní pomoci.

Obrázek 21: Prahová hodnota příjmu pro právní pomoc v konkrétní spotřebitelské věci(*)
(rozdíly v % oproti prahové hodnotě Eurostatu pro chudobu) (zdroj: Evropská komise spolu s CCBE⁽⁷⁷⁾)

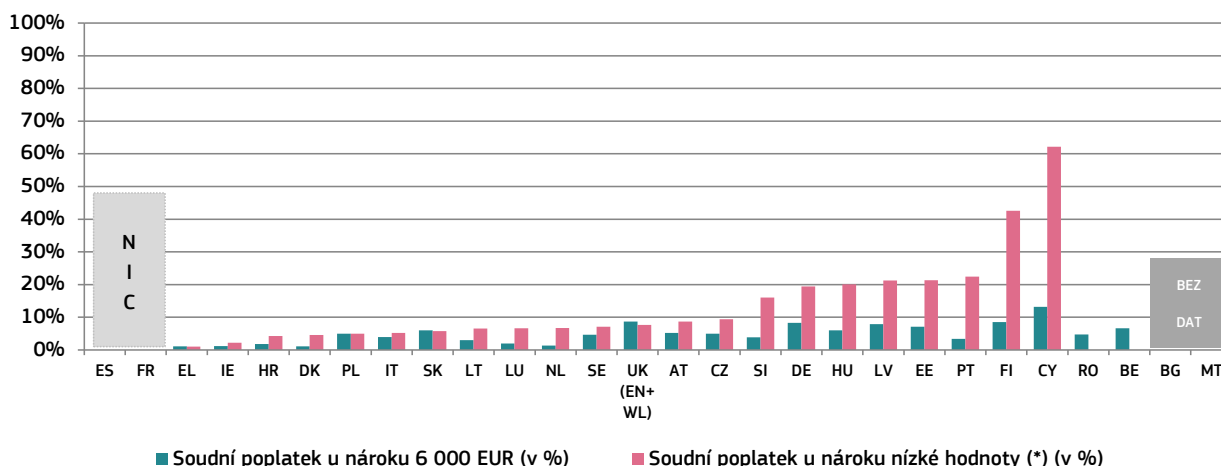

(*) **LV**: z důvodu úpravy metodiky pro výpočet nejsou prahové hodnoty příjmů srovnatelné s předchozím rokem. **EE**: rozhodnutí o poskytnutí právní pomoci není založeno na finančních zdrojích žadatele. **IE**: z důvodu úpravy metodiky pro výpočet nejsou prahové hodnoty příjmů pro plnou právní pomoc srovnatelné s předchozím rokem; částečná právní pomoc musí vzít v úvahu rovněž zcizitelná aktiva žadatele.

Většina členských států vyžaduje, aby při zahájení soudního řízení strany uhradily soudní poplatek. Příjemci právní pomoci jsou často od hrazení soudních poplatků osvobozeni. Pouze EE, IE, NL a SI vyžadují, aby příjemce právní pomoci uhradil soudní poplatek. V CZ rozhoduje soud o osvobození příjemce právní pomoci od hrazení soudních poplatků individuálně. Obrázek 22 porovnává pro oba scénáře výši soudního poplatku uvedenou jako podíl hodnoty nároku. Činí-li například soudní poplatek 10 % z hodnoty nároku ve výši 6 000 EUR, musí spotřebitel při zahájení soudního řízení uhradit soudní poplatek ve výši 600 EUR. Nárok nízké hodnoty vychází z prahové hodnoty Eurostatu pro chudobu pro jednotlivé členské státy.

⁷⁷ Údaje za rok 2018 byly získány prostřednictvím odpovědí členů CCBE na dotazník založený na tomto konkrétním scénáři: spor spotřebitele s podnikem (uvedeny byly dvě různé hodnoty nároku: 6 000 EUR a prahová hodnota Eurostatu pro chudobu pro jednotlivé členské státy). Jelikož podmínky pro poskytnutí právní pomoci závisí na situaci žadatele, byl použit tento scénář: svobodný 35letý zaměstnanec bez závislých osob a pojištění právní ochrany, s pravidelným příjmem a pronajatým bytem.

Obrázek 22: Soudní poplatek za účelem zahájení soudního řízení v konkrétní spotřebitelské věci (*) (výše soudního poplatku jako podíl hodnoty nároku) (zdroj: Evropská komise spolu s CCBE ⁷⁸)

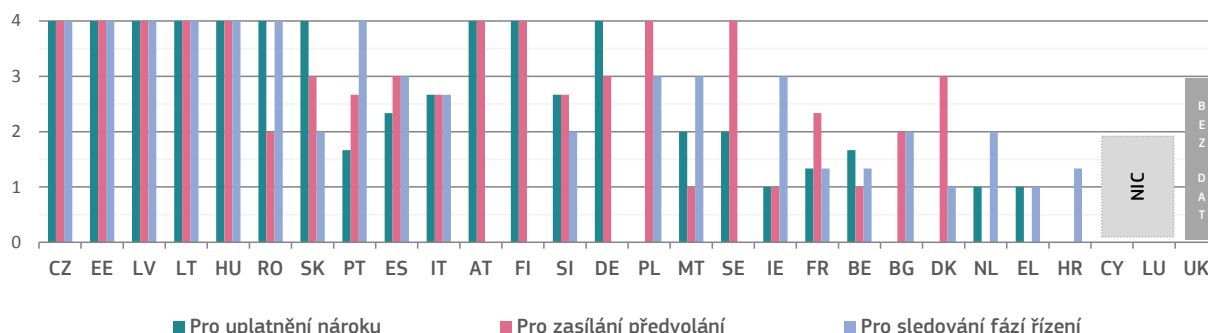
(*) „Nárokem nízké hodnoty“ se rozumí nárok, který odpovídá prahové hodnotě Eurostatu pro chudobu u jedné osoby v jednotlivých členských státech převedené na měsíční příjem (např. v roce 2018 byla tato hodnota v rozmezí od 110 EUR v **RO** do 1 716 EUR v **LU**). **BE a RO**: nebyly poskytnuty žádné informace o soudních poplatcích v případě nároků s nízkou hodnotou. **LU**: aby mohli účastníci řízení zahájit řízení jako žalobce, musí uhradit poplatky soudního vykonavatele, nebyla-li jim přiznána právní pomoc. **NL**: soudní poplatky v případě příjmu > 2 242 EUR/měsíc.

– Podávání a sledování nároků on-line –

Možnost provést určité úkony v soudním řízení pomocí elektronických prostředků představuje důležitou součást úrovně systémů soudnictví, jelikož elektronické podávání nároků, možnost sledovat řízení a činit kroky on-line mohou usnadnit přístup ke spravedlnosti a omezují průtahy a snižují náklady. Systémy IKT na soudech sehrávají také stále významnější úlohu při přeshraniční spolupráci mezi justičními orgány a usnadňují rovněž provádění právních předpisů EU, například v oblasti řízení o drobných nárocích.

⁷⁸ Údaje se vztahují na prahové hodnoty příjmu platné v roce 2018 a byly získány prostřednictvím odpovědí členů CCBE na dotazník založený na tomto konkrétním scénáři: spor spotřebitele s podnikem (uvedeny byly dvě různé hodnoty nároku: 6 000 EUR a prahová hodnota Eurostatu pro chudobu pro jednotlivé členské státy).

Obrázek 23: Dostupnost elektronických prostředků(*) (00 = dostupné u 0 % soudů, 4 = dostupné u 100 % soudů⁽⁷⁹⁾) (zdroj: studie CEPEJ)

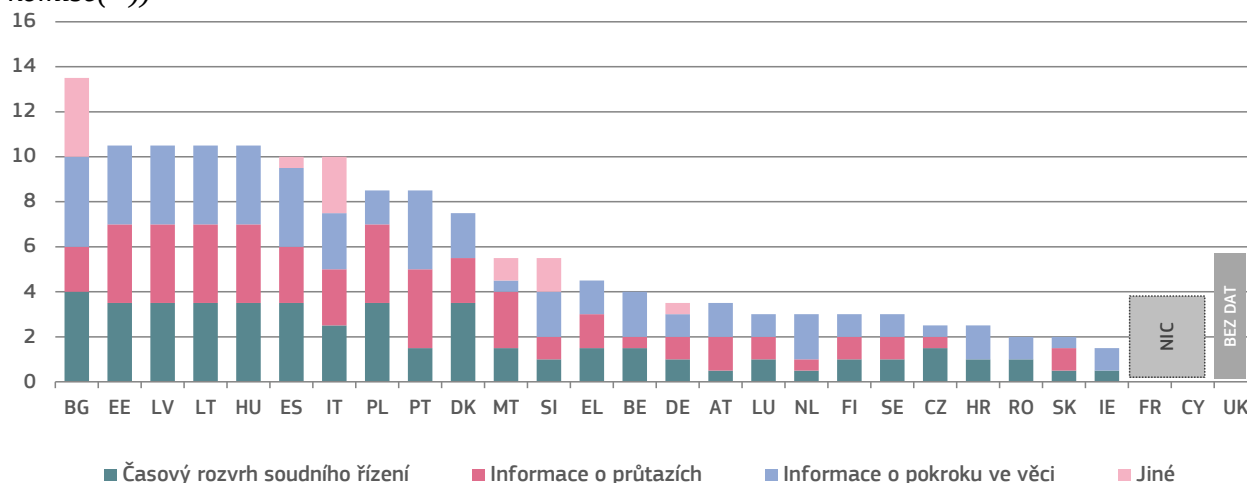

(*) **DK a RO:** věci lze soudům podávat elektronickou poštou.

– Informování účastníků řízení –

Obrázek 24 představuje normy týkající se způsobu informování účastníků řízení a druhů údajů, které obdrží ohledně pokroku v jejich věci, se zvláštním zaměřením na používání elektronických nebo automatických metod. Některé členské státy mají systém s automatickým oznámením prostřednictvím elektronické pošty nebo SMS s údaji o průtazích, harmonogramech nebo celkovém pokroku v dané věci. Jiné členské státy umožňují během řízení přístup k informacím on-line, zatímco některé toto ponechávají na uvážení soudů.

Obrázek 24: Normy týkající se informování o pokroku v dané věci (zdroj: Evropská komise⁽⁸⁰⁾)

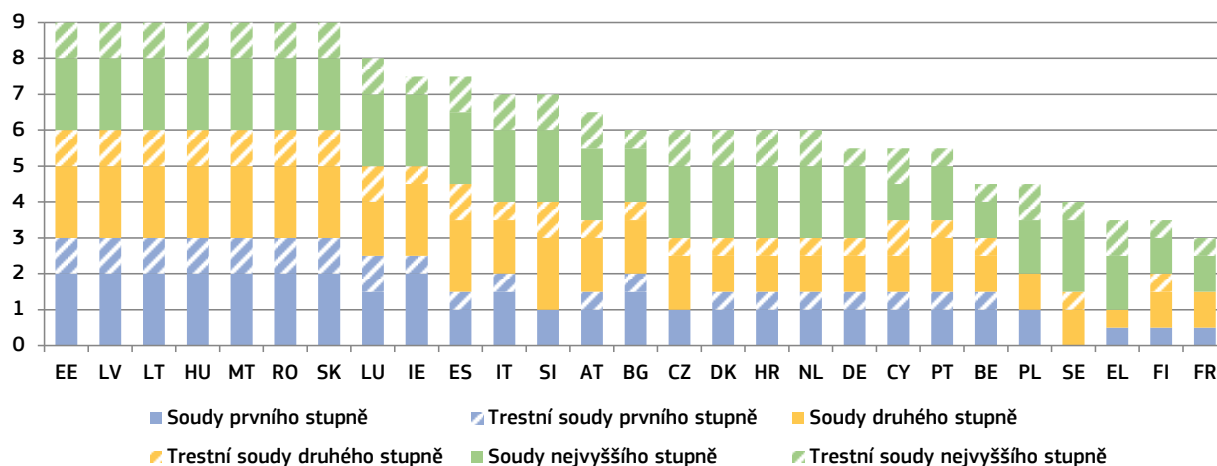
(*) *Možné maximum: 16 bodů. Členským státům byly přiděleny body v závislosti na způsobu poskytování jednotlivých druhů informací: 1,5 bodu za automatické oznámení elektronickou poštou nebo SMS, 1 bod za on-line přístup k spisu a věci během celého řízení, 0,5 bodu za informování na žádost účastníků řízení, podle uvážení soudů či jiný používaný způsob. LU: Komunikace prostřednictvím elektronické pošty není právně závazná (stále ve fázi zavádění). SI: Nový soudní řád stanoví povinnost soudů umožnit on-line nahlížení do údajů zaznamenaných v systémech evidence věcí. Dosud je třeba ji zavést.*

⁷⁹ Údaje za rok 2017. Míra vybavenosti od 100 % (zařízení zcela zavedeno) do 0 % (zařízení neexistuje) udává existenci funkčního zařízení, jehož se graf týká, u soudů, a to podle této stupnice: (100 % = 4 body, je-li použitelné na všechny věci / 1,33 bodu za jednotlivou věc; 50–99 % = 3 body, je-li použitelné na všechny věci / 1 bod za jednotlivou věc; 10–49 % = 2 body, je-li použitelné na všechny věci / 0,66 bod za jednotlivou věc; 1–9 % = 1 bod, je-li použitelné na všechny věci / 0,33 bodu za jednotlivou věc. Věci souvisejí s druhem projednávaného soudního sporu (občanské/obchodní, trestní, správní nebo jiné).

⁸⁰ Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

Zajištění přístupu k rozsudkům on-line zvyšuje transparentnost systémů soudnictví, občanům a podnikům pomáhá porozumět jejich právům a může přispět k ustálenosti judikatury. Opatření pro zveřejňování rozsudků on-line jsou nezbytná pro vytváření uživatelsky přívětivých vyhledávačů⁽⁸¹⁾, které zajišťují lepší dostupnost judikatury pro právníky a veřejnost. Zveřejňování soudních rozhodnutí on-line vyžaduje vyvážení různých zájmů stanovených právními a politickými rámci⁽⁸²⁾. Evropská komise podporuje iniciativy veřejně přístupných dat z veřejného sektoru, včetně systému soudnictví⁽⁸³⁾.

Obrázek 25: Přístup veřejnosti k zveřejněným rozsudkům on-line(*) (občanské/obchodní, správní a trestní věci, všechny stupně) (zdroj: Evropská komise⁽⁸⁴⁾)

(*) Možné maximum: 9 bodů. U každého stupně byl přidělen jeden bod, pokud jsou veškeré rozsudky v občanských/obchodních a správních a trestních věcech dostupné on-line (0,5 bodu, jsou-li dostupné pouze některé rozsudky). Má-li určitý členský stát pouze dva stupně, byly body přiděleny pro tři stupně tak, že se zohlednil výsledek pro příslušný vyšší stupeň neexistujícího stupně. U členských států, které mezi těmito dvěma oblastmi práva nerozlišují (občanské/obchodní a správní), byl stejný počet bodů přidělen za obě oblasti. **BG**: všechna rozhodnutí kasačního soudu se zveřejňují, vyjma těch obsahujících utajované informace. **LU** a **SE**: soudy nezveřejňují rozsudky pravidelně on-line (pouze zásadní věci). **LV**: v případě rozsudků přijatých v neveřejném jednání jsou on-line zveřejněny pouze veřejně vyhlášené části. **DE**: každá spolková země rozhoduje o dostupnosti rozsudků soudů prvního stupně on-line. **IE**: v případě trestních věcí, věci rozhodované ve zkráceném řízení obvykle nemají písemný rozsudek. **CY**: u správních a trestních věcí soudci rozhodují, které rozsudky se mají zveřejnit. **NL**: soudy rozhodují o zveřejnění podle publikovaných kritérií. **PL**: u správních věcí činí rozhodnutí ohledně zveřejnění vedoucí úseku každého soudu. **PT**: u občanských a trestních věcí komise v rámci soudu činí rozhodnutí ohledně zveřejnění.

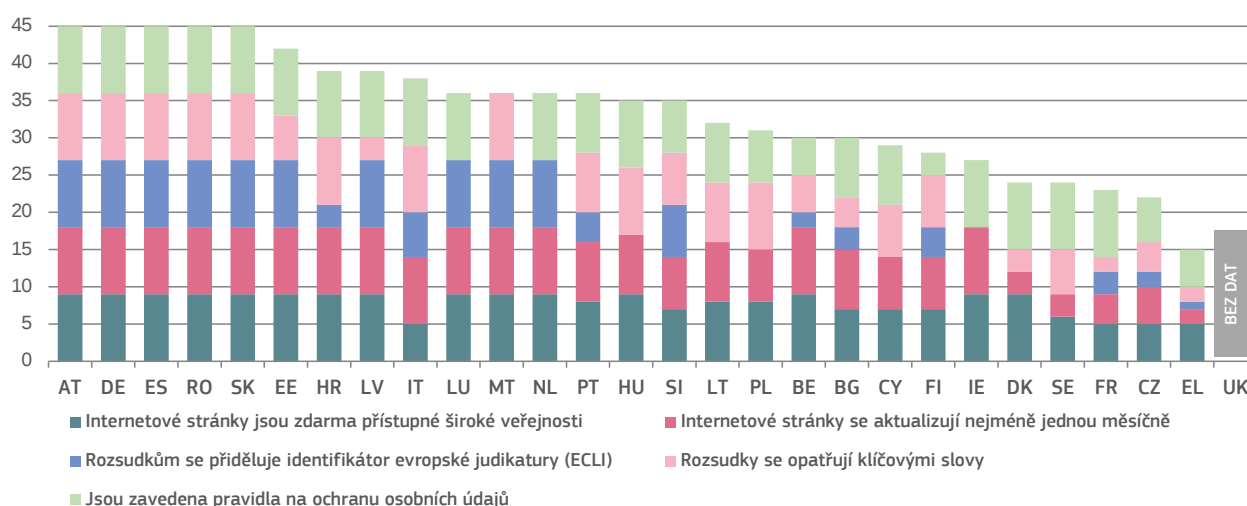
⁸¹ Viz *Best practice guide for managing Supreme Courts* v rámci projektu nazvaného Nejvyšší soudy jako záruka účinnosti systémů soudnictví (*Supreme Courts as guarantee for effectiveness of judicial systems*), s. 29.

⁸² Závěry Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě o osvědčených postupech pro zveřejňování rozhodnutí Soudního dvora on-line (Úř. věst. C 362, 8.10.2018, s. 2).

⁸³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/open-data>

⁸⁴ Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

Obrázek 26: Opatření pro zveřejňování rozsudků soudů všech stupňů on-line(*)
(občanské/obchodní, správní a trestní věci, všechny stupně) (zdroj: Evropská komise⁽⁸⁵⁾)

(*) Možné maximum: 45 bodů. U každého ze tří stupňů lze přidělit tři body, jsou-li zahrnuty občanské/obchodní, správní a trestní věci. Je-li např. zahrnuta pouze jedna ze tří kategorií věcí, je pro každý stupeň udělen jen jeden bod. Má-li určitý členský stát pouze dva stupně, byly body přiděleny pro tři stupně tak, že se zohlednil výsledek pro příslušný vyšší stupeň neexistujícího stupně. U členských států, které mezi občanskými/obchodními a správními věcmi nerozlišují, byl stejný počet bodů přidělen za obě oblasti. **CZ:** některým rozsudkům soudů druhého stupně v občanských/obchodních věcech je přidělován identifikátor ECLI. **IE:** správní věci jsou v irském právním řádu fakticky zahrnuty do kategorie občanských a obchodních věcí. **NL:** žádná klíčová slova, ke každému zveřejněnému rozsudku je však připojen obsah.

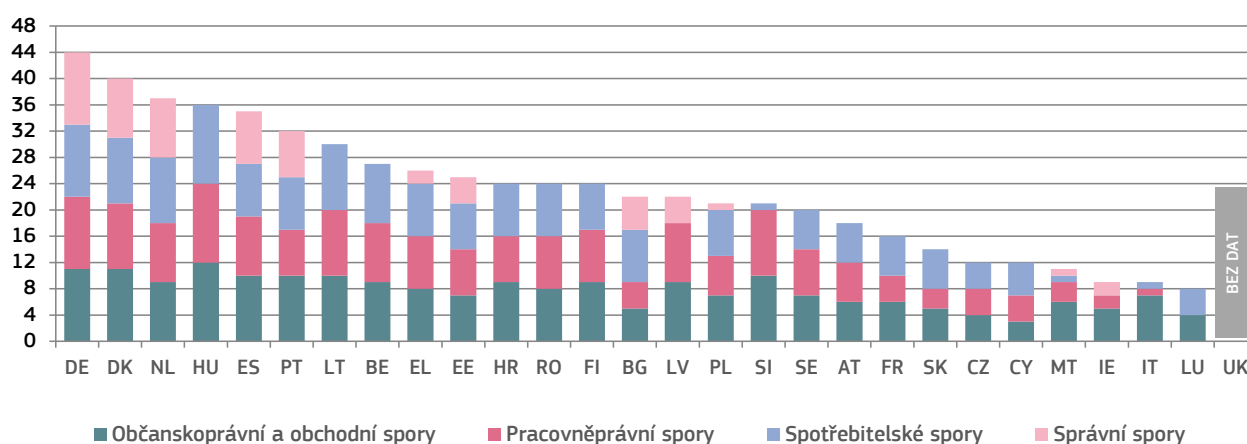
– Přístup k metodám alternativního řešení sporů –

Obrázek 27 ukazuje úsilí členských států s ohledem na propagaci dobrovolného používání metod alternativního řešení sporů prostřednictvím zvláštních pobídek, které se mohou lišit v závislosti na oblasti práva⁽⁸⁶⁾.

⁸⁵ Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

⁸⁶ Způsoby propagace a vybízení k využívání metod alternativního řešení sporů nezahrnují povinné požadavky na využití ADR před postoupením dané věci soudu, jelikož tyto požadavky vyvolávají obavy ohledně jejich slučitelnosti s právem na účinnou právní ochranu zakotveným v Listině základních práv EU.

Obrázek 27: Propagace a pobídky v souvislosti s využíváním metod alternativního řešení sporů(*) (zdroj: Evropská komise⁽⁸⁷⁾)

(*) Možné maximum: 48 bodů. Souhrnné údaje založené na těchto ukazatelích: 1. internetové stránky přinášející informace o ADR, 2. informační kampaně v médiích, 3. brožury pro širokou veřejnost, 4. soud umožňuje zvláštní informační setkání věnovaná ADR na žádost, 5. koordinátor pro ADR/mediaci u soudů, 6. zveřejňování hodnocení o využívání ADR, 7. zveřejňování statistiky o využívání ADR, 8. právní pomoc kryje (zcela nebo částečně) náklady vzniklé v souvislosti s ADR, 9. úplná nebo částečná náhrada soudních poplatků (včetně kolkovného) v případě úspěšného ADR, 10. v případě úspěšného ADR není nutné využít služeb advokáta, 11. soudce může vystupovat jako mediátor a 12. dohoda, k níž strany dospěly, je vykonatelná u soudů. Za každý z těchto dvanácti ukazatelů byl pro danou oblast práva udělen jeden bod. **DK:** každý soud má ambasadora, který odpovídá za propagaci využívání mediace. Správní soudy mají možnost účastníkům navrhnout, aby využili mediace. **IE:** správní věci jsou zahrnuty do kategorie občanských a obchodních věcí. **EL:** alternativní řešení sporů existuje v oblasti zadávání veřejných zakázek u správního odvolacího soudu. **ES:** v pracovněprávních sporech je využití alternativního řešení sporů povinné. **LT:** mediační řízení u soudů koordinuje tajemník Státní správy soudů. **PT:** u občanských/obchodních sporů jsou soudní poplatky hrazeny pouze v případě smířčích soudců. **SK:** slovenský právní řád nepodporuje využívání alternativního řešení sporů pro administrativní účely. **SE:** soudci mají diskreční procesní pravomoc, pokud jde o alternativní řešení sporů. Hledání smírného urovnání je povinným úkolem soudce, není-li to v dané věci nevhodné.

3.2.2 Zdroje

Dostatečné zdroje, včetně nezbytných investic do fyzické a technické infrastruktury, a řádně kvalifikovaní, dobře vyškolení a odpovídajícím způsobem odměňovaní pracovníci všech kategorií jsou nezbytností pro řádné fungování systému soudnictví. Bez odpovídajícího vybavení, nástrojů nebo počtu pracovníků s potřebnými kvalifikacemi a dovednostmi a s přístupem k dalšímu vzdělávání je ohrožena kvalita řízení a rozhodnutí.

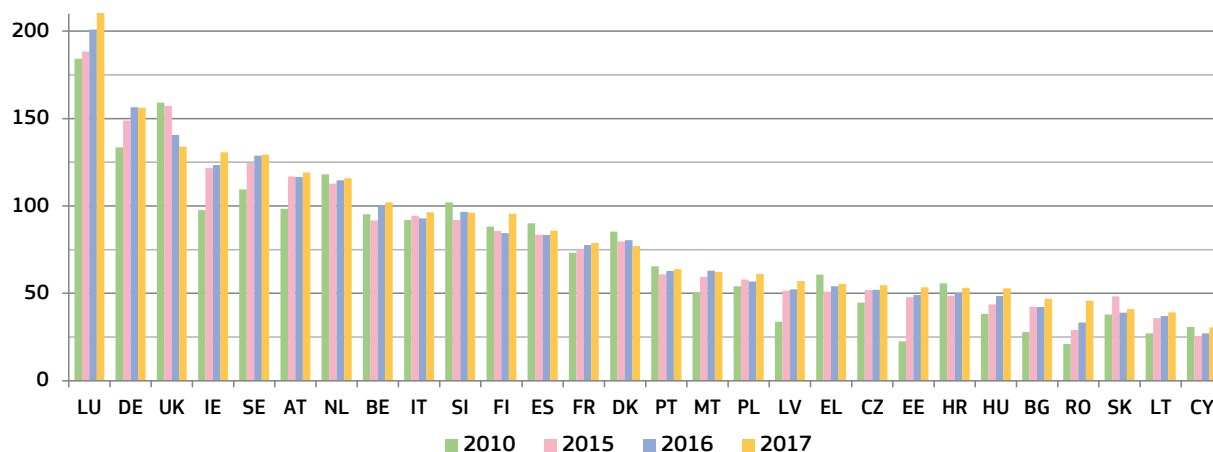
– Finanční prostředky –

Níže uvedené údaje ukazují skutečné výdaje vládních institucí na fungování systému soudnictví (s výjimkou věznic), jak na obyvatele (obrázek 28), tak jako podíl na hrubém domácí produktu (HDP) (obrázek 29), kritéria pro určení finančních zdrojů (obrázek 30) a konečně i hlavní kategorie výdajů soudů (obrázek 31)⁽⁸⁸⁾.

⁸⁷ Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

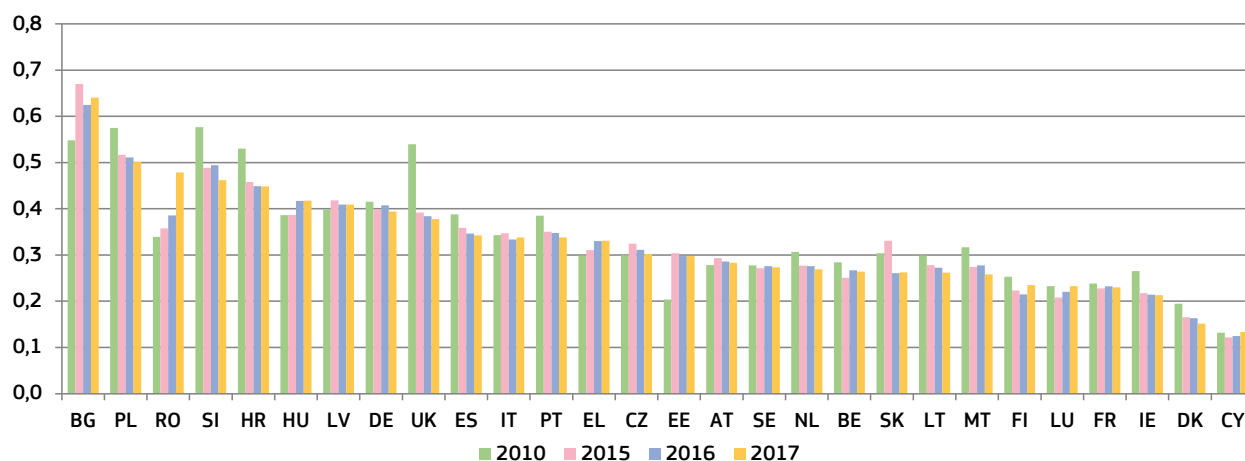
⁸⁸ Celkové (skutečné) výdaje vládních institucí na řízení, provoz nebo podporu správních, civilních a trestních soudů a systému soudnictví, včetně vymáhání pokut a právního vypořádání nařízeného soudy a fungování probačních systémů v případě podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a právní pomoci, jakož i právního zastupování a poradenství, jež jménem vlády či jiných orgánů poskytuje vláda ve formě peněžního plnění či služeb, vyjma vězeňských správ (údaje z národních účtů, klasifikace funkcí vládních institucí, skupina 03.3), tabulka Eurostatu *gov_10a_exp*, k dispozici na: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

Obrázek 28: Celkové výdaje vládních institucí na soudy (*) (v EUR na obyvatele) (zdroj: Eurostat)

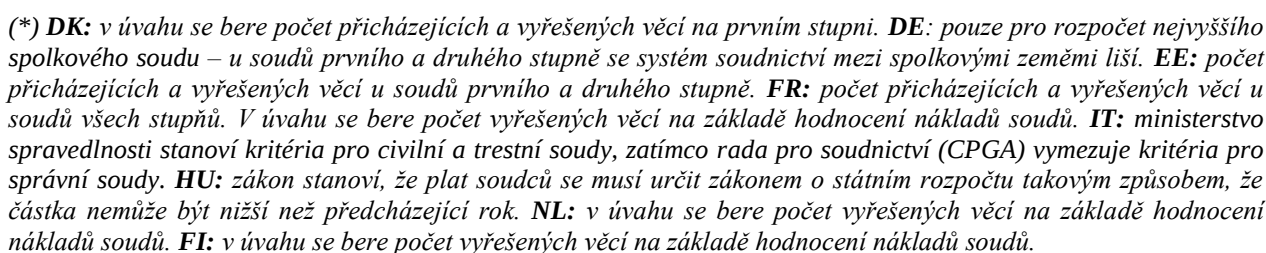
* Členské státy jsou seřazeny podle výdajů v roce 2017 (od nejvyšších k nejnižším). Pro ES, FR, HR, NL a SK jsou údaje za rok 2017 předběžné.

Obrázek 29: Celkové výdaje vládních institucí na soudy(*) (jako procento HDP) (zdroj: Eurostat)

* Členské státy jsou seřazeny podle výdajů v roce 2017 (od nejvyšších k nejnižším). Pro ES, FR, HR, NL a SK jsou údaje za rok 2017 předběžné.

Obrázek 30: Kritéria pro stanovení finančních prostředků určených na soudnictví(*)⁽⁸⁹⁾

⁸⁹ Údaje byly shromážděny prostřednictvím aktualizovaného dotazníku, který vypracovala Komise v úzké spolupráci s ENCJ. Odpovědi od členských států bez rad pro justici byly získány prostřednictvím spolupráce se Sítí předsedů nejvyšších soudů EU.

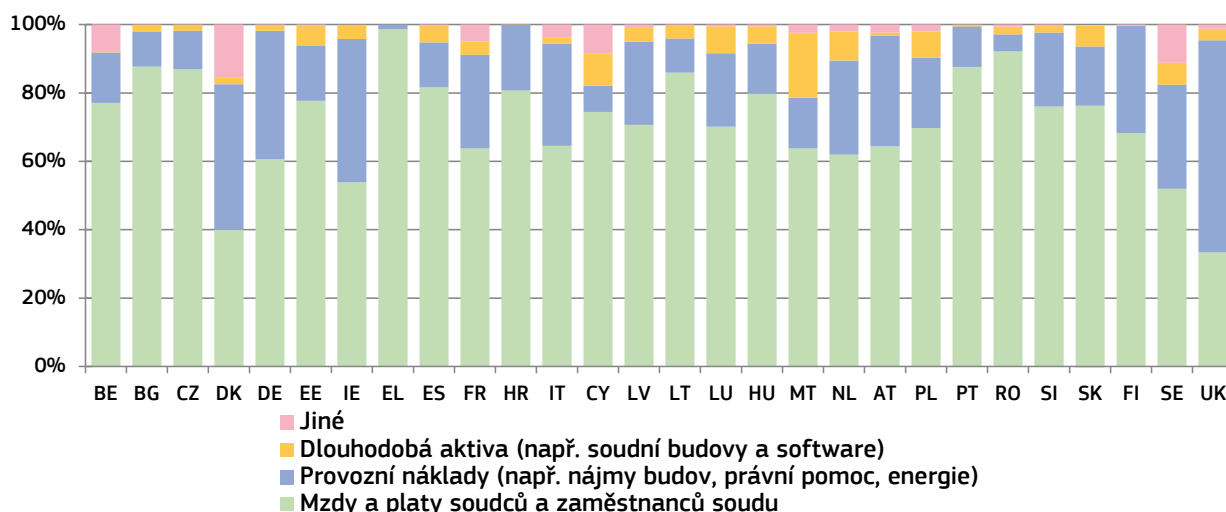
⁹⁰ Náhrady zaměstnancům tvoří mzdy a platy v penězích nebo v naturáliích (D.11) a skutečné a imputované sociální příspěvky zaměstnavatele (D.121 a D.122). Viz: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Compensation of employees](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Compensation_of_employees)

⁹¹ Mezi spotřeba je konceptem národních účtů a měří hodnotu zboží a služeb spotřebovaných jako vstupy do výrobního procesu. Nezahrnuje dlouhodobá aktiva, jejichž spotřeba se zachycuje jako spotřeba fixního kapitálu. Výrobky a služby mohou být ve výrobním procesu buď přeměněny, nebo spotřebovány.

Viz https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Intermediate_consumption

34

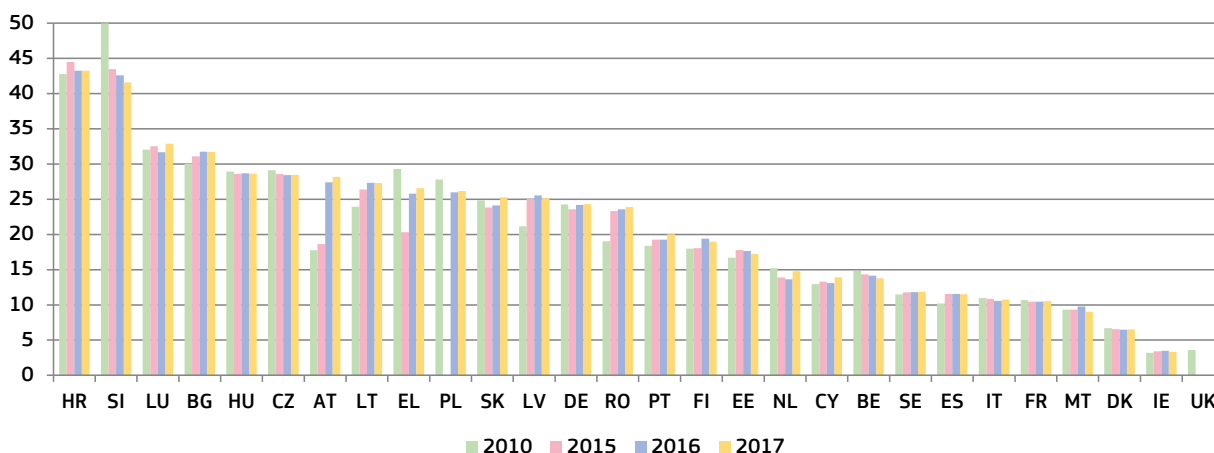
Obrázek 31: Celkové výdaje vládních institucí na soudy (v roce 2017, jako procento výdajů) (zdroj: Eurostat)

– Lidské zdroje –

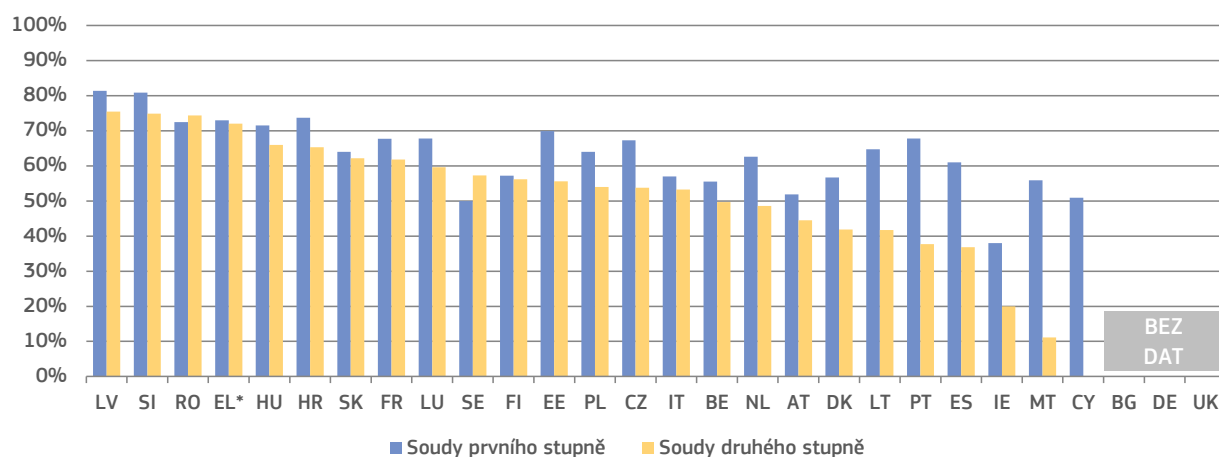
Pro úroveň systému soudnictví jsou nezbytné odpovídající lidské zdroje. Rozmanitost mezi soudci, včetně genderové vyváženosti, přináší doplňkové znalosti, dovednosti a zkušenosti a odráží realitu ve společnosti.

Obrázek 32: Počet soudců(*) (na 100 000 obyvatel) (zdroj: studie CEPEJ)

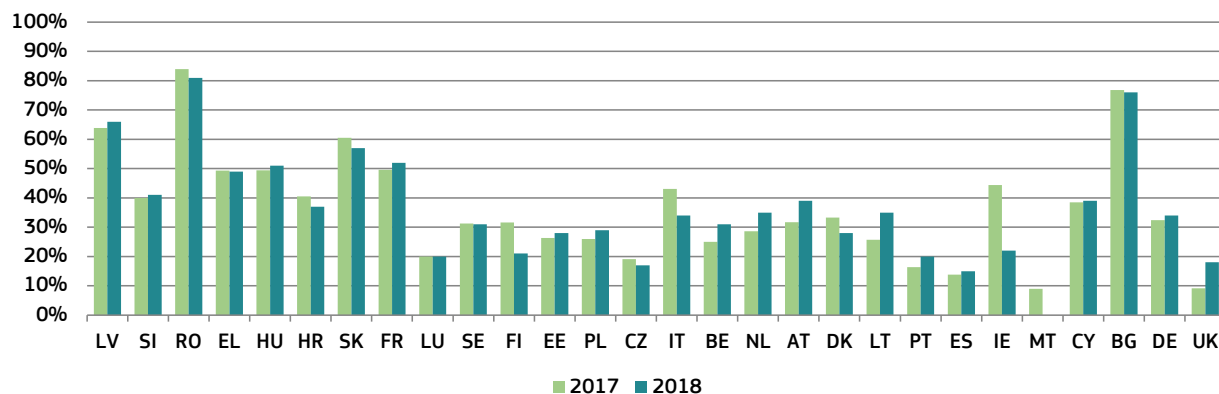
(*) Tato kategorie zahrnuje soudce pracující na plný úvazek podle metodiky CEPEJ. Nezahrnuje Rechtspfleger / soudní úředníky, kteří existují jen v některých členských státech. **AT**: údaj o správním soudnictví je uveden pro cyklus roku 2016 poprvé. **EL**: celkový počet profesionálních soudců zahrnuje v průběhu výše uvedených let různé kategorie, což částečně vysvětluje kolísání. Od roku 2016 údaje o profesionálních soudcích zahrnují údaje o soudcích na všech pozicích trestního a občanského soudnictví, jakož i správní soudce. **IT**: regionální správní soudy, regionální auditní komise, místní daňové komise a vojenské soudy nejsou zahrnuty. **UK**: vážený průměr tří jurisdikcí. Údaje za rok 2010 zahrnují v případě **UK (NI)** údaje pro rok 2012. **LU**: na základě zdokonalené metodiky byly počty revidovány.

Obrázek 33: Podíl žen mezi profesionálními soudci soudů prvního a druhého stupně v roce 2017 (zdroj: studie CEPEJ)

(*) EL: údaje za rok 2016.

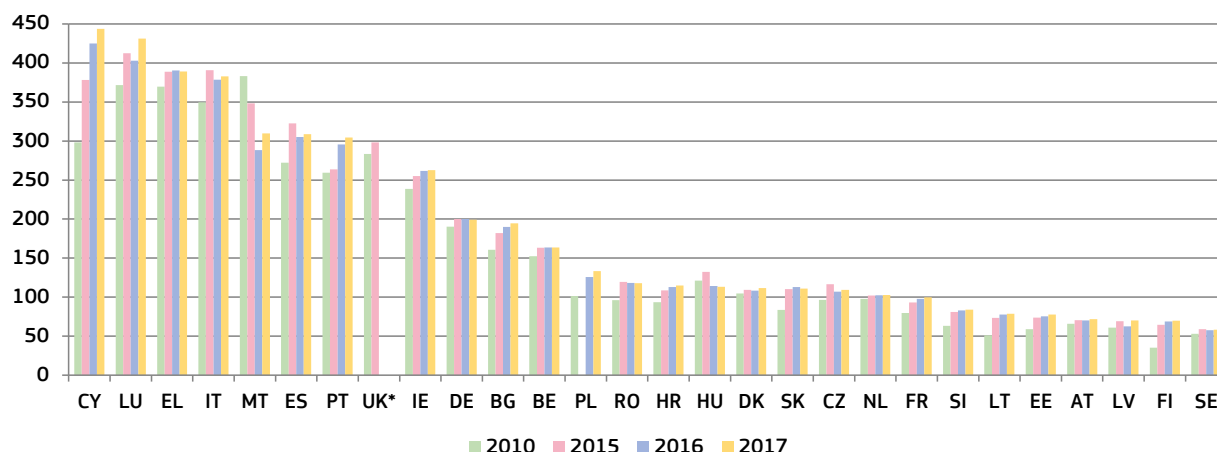
Obrázek 34: Podíl žen mezi profesionálními soudci nejvyšších soudů v roce 2017 a 2018(*) (zdroj: Evropská komise⁹³)

(*) Členské státy jsou ve stejném pořadí jako na obrázku 33.

⁹³ Údaje za rok 2018. Evropský institut pro rovnost žen a mužů, databáze statistických údajů o ženách a mužích, k dispozici na: http://eige.europa.eu/lt/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natcrt_wmid_natcrt_supcrt.

Obrázek 35: Počet advokátů(*) (na 100 000 obyvatel) (zdroj: studie CEPEJ)

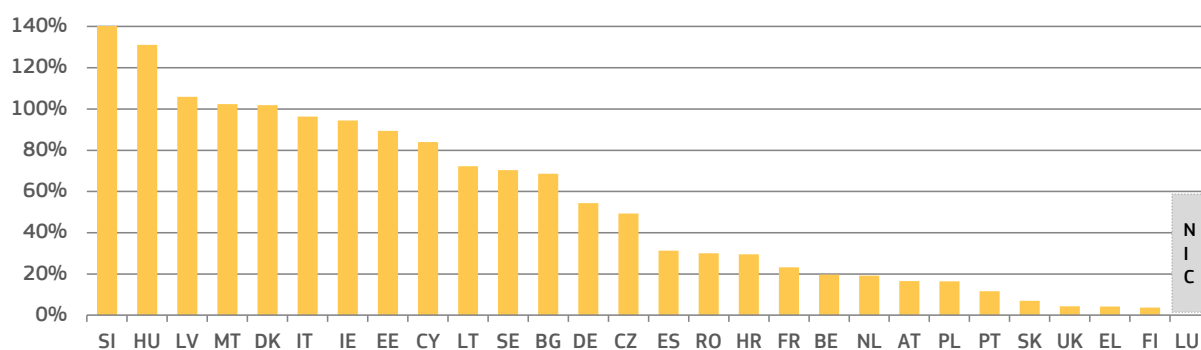

(*) Podle metodiky CEPEJ je advokát osoba, která je podle vnitrostátního práva kvalifikovaná a oprávněná obhajovat klienty a jednat jejich jménem, vykonávat právní praxi, vystupovat před soudy nebo poskytovat klientům rady a zastupovat je v právních záležitostech (doporučení Rec (2000)21 Výboru ministrů Rady Evropy o svobodě výkonu profese advokáta). **DE:** není činěn rozdíl mezi různými skupinami právníků v Německu, tj. mezi advokáty či obhájci. **FI:** od roku 2015 počet právníků zahrnuje jak právníky pracující v soukromém sektoru, tak právníky pracující ve veřejném sektoru. **UK:** údaje za rok 2010 a 2014.

– Vzdělávání –

Justiční vzdělávání je důležité z hlediska přispění ke kvalitě soudních rozhodnutí a soudní služby poskytované občanům. Níže uvedené údaje se týkají justičního vzdělávání v široké škále oblastí, včetně komunikace s účastníky řízení a tiskem a dovedností soudců.

Obrázek 36: Účast soudců na dalším vzdělávání v oblasti práva EU nebo práva jiného členského státu(*) (jako procento z celkového počtu soudců) (zdroj: Evropská komise⁽⁹⁴⁾)

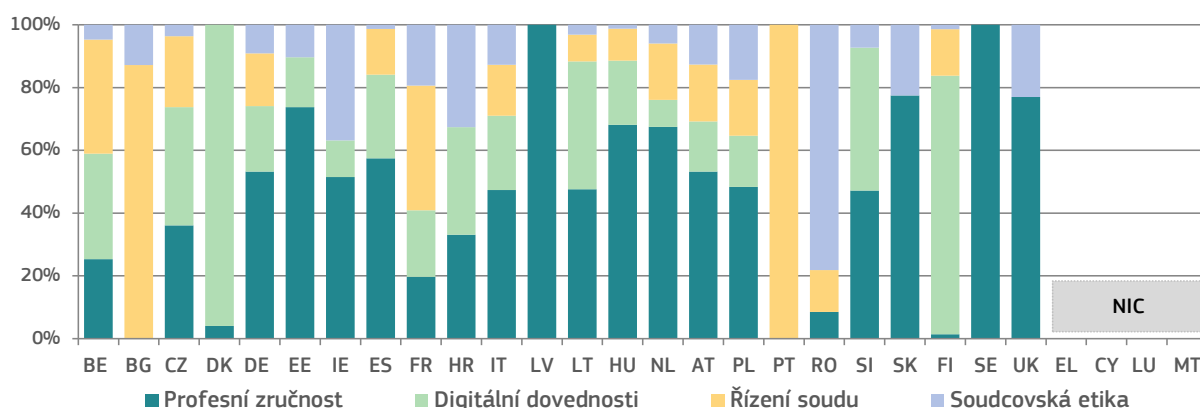

(*) Hodnoty pro některé členské státy byly pro účely prezentace sníženy (SI = 257 %). V několika členských státech je podíl účastníků vyšší než 100 %, což znamená, že se někteří účastníci zúčastnili více než jedné vzdělávací akce. **DK:** včetně zaměstnanců soudů. **IT:** regionální správní soudy, regionální auditní komise, místní daňové komise a vojenské soudy nejsou zahrnuty. **AT:** včetně státních zástupců. **UK:** údaje jsou za rok 2016.

Obrázek 37: Podíl dalšího vzdělávání soudců s ohledem na různé druhy dovedností(*) (jako procento celkového počtu soudců účastnících se vzdělávání) (zdroj: Evropská komise⁽⁹⁵⁾)

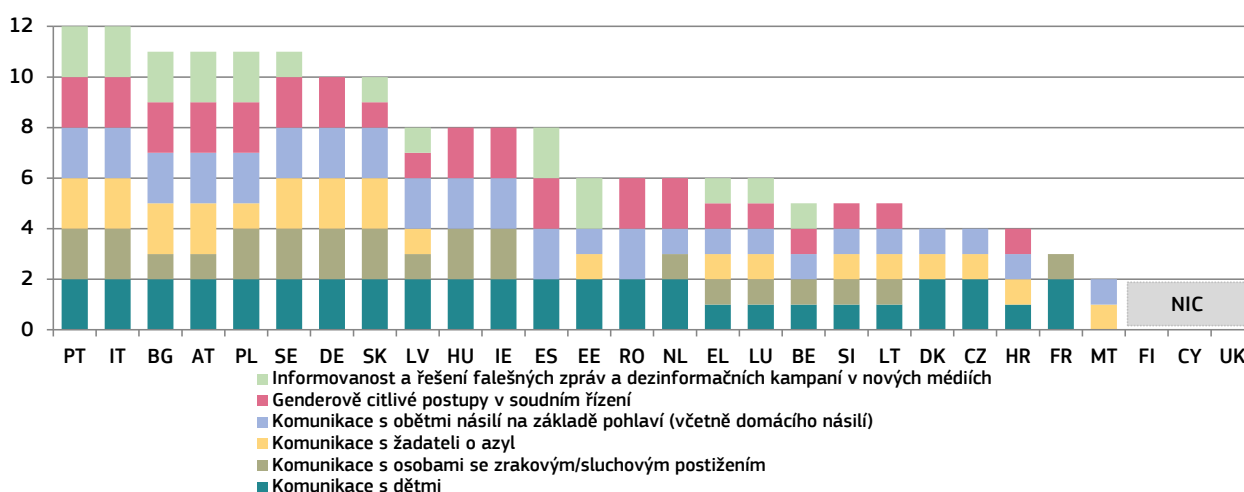
⁹⁴ Údaje pro rok 2017 byly shromážděny ve spolupráci s Evropskou sítí pro justiční vzdělávání a CEPEJ.

⁹⁵ Údaje pro rok 2017 byly shromážděny ve spolupráci s Evropskou sítí pro justiční vzdělávání a CEPEJ. „Profesní zručnost soudců“ zahrnuje činnosti, jako je vedení soudního jednání, vyhotovování písemných rozhodnutí nebo slovní projev.

(*) Tabulka udává rozložení soudců účastnících se činností v rámci dalšího vzdělávání (tj. činností po období počátečního vzdělávání soudců) v každé ze čtyř určených oblastí jako procentní podíl z celkového počtu vyškolených soudců. Činnosti v rámci právního vzdělávání nejsou vzaty v potaz. Orgány justičního vzdělávání v EL, CY, LU a MT nezajišťují s ohledem na vybrané dovednosti zvláštní vzdělávací činnosti. DK: včetně zaměstnanců soudů. AT: včetně státních zástupců. UK údaje jsou za Anglii a Wales.

Obrázek 38: Dostupnost vzdělávání pro soudce, které je zaměřeno na komunikaci(*) (zdroj: Evropská komise⁽⁹⁶⁾)

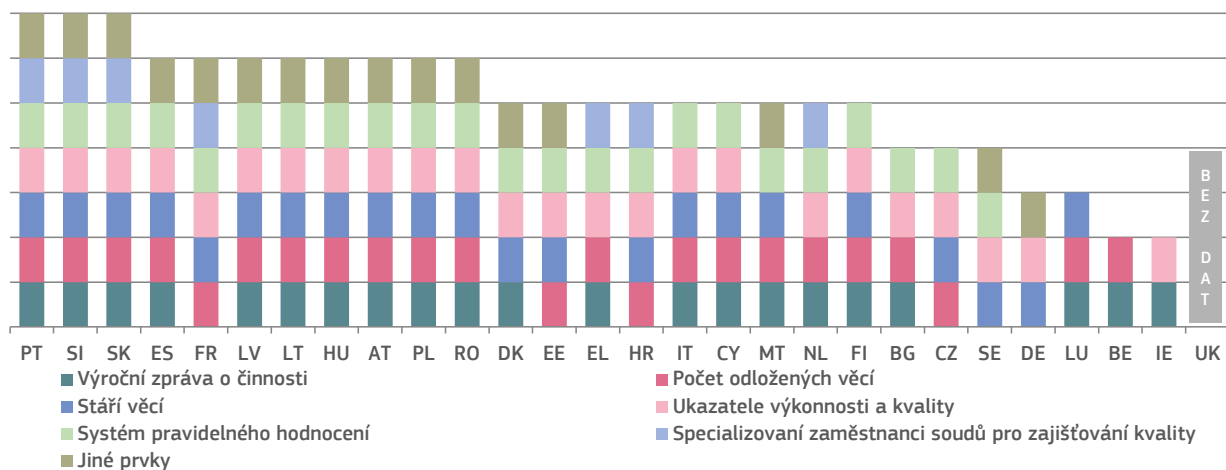
(*) Možné maximum: 12 bodů. Členským státům byl přidělen jeden bod, pokud mají počáteční vzdělávání, a jeden bod, pokud mají další vzdělávání (maximálně 2 body za každý typ vzdělávání). DK: není zajištěno vzdělávání pro komunikaci se zrakově nebo sluchově postiženými osobami, jelikož stát poskytuje zrakově nebo sluchově postiženým osobám podporu ve formě nástrojů nebo asistenta v soudní síni, např. tlumočníka pro neslyšící.

3.2.3 Nástroje hodnocení

Monitorování a hodnocení činnosti soudů napomáhá při zjišťování nedostatků a potřeb, a tím pomáhá zvýšit úroveň systému soudnictví. Pravidelné hodnocení může zlepšit schopnost systému soudnictví reagovat na stávající a budoucí výzvy. Odpovídající nástroje IKT mohou zajistit řízení věcí v reálném čase a pomoci poskytnout celostátní standardizované soudní statistiky. Mimoto je lze využít při řízení nahromaděných nevyřízených věcí a pro automatizované systémy včasného varování. Průzkumy jsou nezbytné rovněž k posouzení fungování systémů soudnictví z hlediska právníků a osob, které přicházejí se soudy do styku. Odpovídající opatření přijatá v návaznosti na průzkumy jsou předpokladem zvýšení úrovně systémů soudnictví.

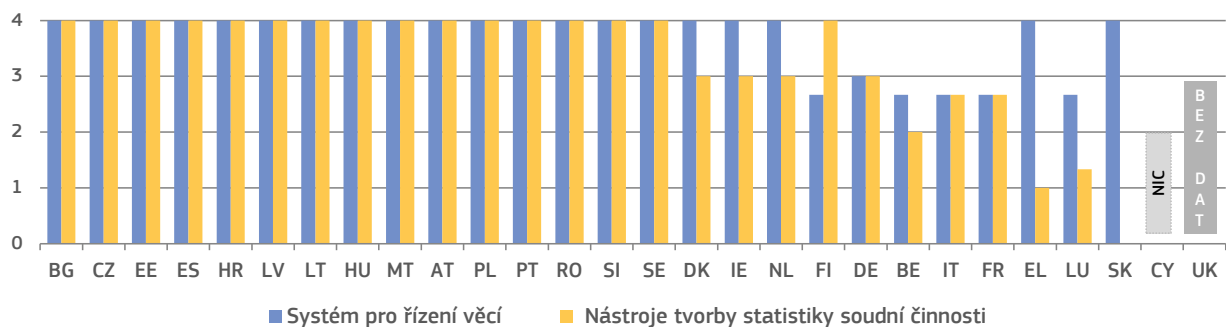
Obrázek 39: Dostupnost monitorování a hodnocení činnosti soudů(*) (zdroj: studie CEPEJ⁽⁹⁷⁾)

⁹⁶ Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

(*) Hodnotící systém odkazuje na výkonnost systémů soudnictví, a to za použití ukazatelů a cílů. V roce 2018 všechny členské státy nahlásily, že mají systém, který jim umožňuje sledovat počet nově přicházejících věcí a počet vynesených rozhodnutí, jakož i délku řízení, takže tyto kategorie již nejsou relevantní. Důkladnější práce týkající se norem kvality stejně tak nahradila jejich používání jako kategorie hodnocení. Údaje týkající se „ostatních prvků“ zahrnují například míru vyřešených věcí (AT, FR), počet odvolacích a vykonávacích řízení (ES), počet věcí podle druhů sporů (SK), výsledek řízení, například úplnou nebo částečnou spokojenost (SK), pravomocná odsouzení (RO) a počet soudních jednání (PL).

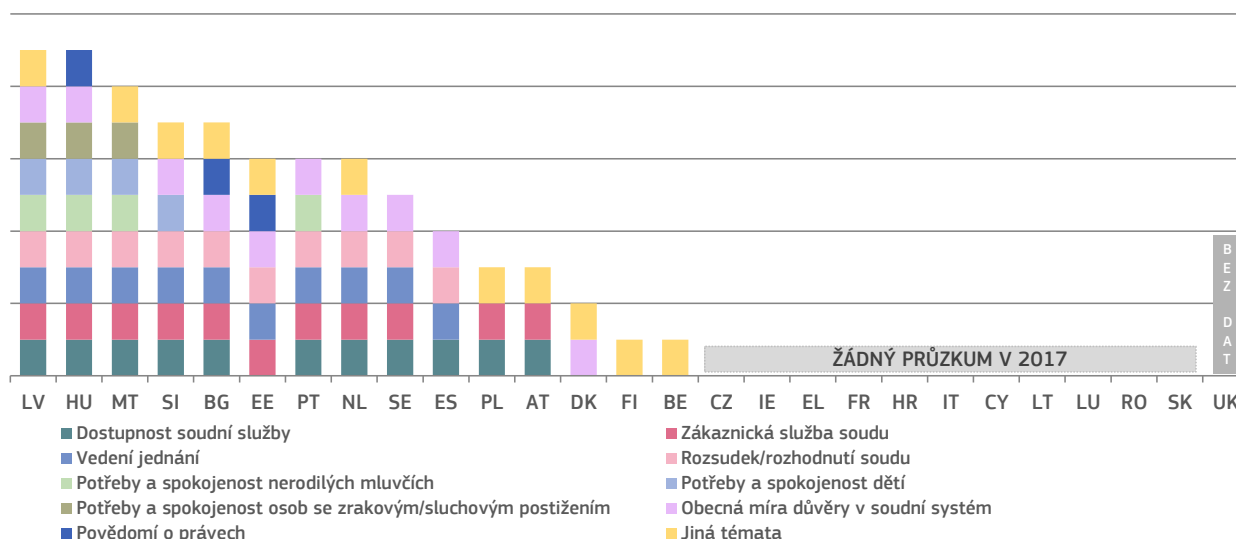
Obrázek 40: Dostupnost IKT používaných k řízení věcí a pro statistiku činnosti soudů (0 = dostupné u 0 % soudů, 4 = dostupné u 100 % soudů ⁹⁸) (zdroj: studie CEPEJ)

⁹⁷ Údaje za rok 2017.

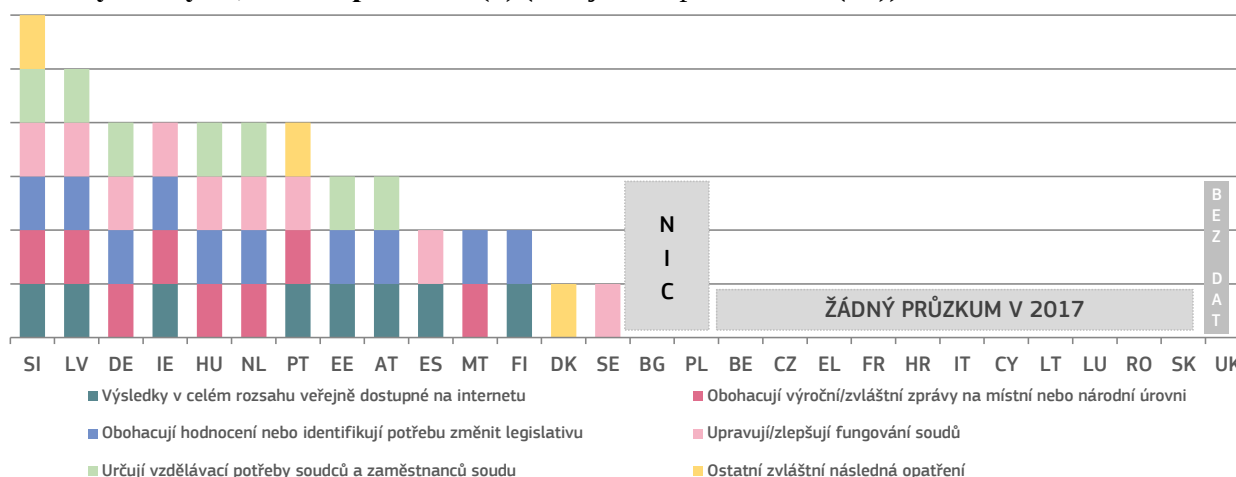
⁹⁸ Údaje za rok 2017. Míra vybavenosti od 100 % (zařízení zcela zavedeno) do 0 % (zařízení neexistuje) udává existenci funkčního zařízení, jehož se graf týká, u soudů, a to podle této stupnice: 100 % = 4 body, je-li použitelné na všechny věci / 1,33 bodu za jednotlivou věc; 50–99 % = 3 body, je-li použitelné na všechny věci / 1 bod za jednotlivou věc; 10–49 % = 2 body, je-li použitelné na všechny věci / 0,66 bod za jednotlivou věc; 1–9 % = 1 bod, je-li použitelné na všechny věci / 0,33 bodu za jednotlivou věc. Věci souvisejí s druhem projednávaného soudního sporu (občanské/obchodní, trestní, správní nebo jiné).

Obrázek 41: Témata průzkumů provedených mezi osobami, které přicházejí se soudy do styku, nebo mezi právníky(*) (zdroj: Evropská komise⁽⁹⁹⁾)

(*) Členským státům byl přidělen jeden bod za každé uvedené téma průzkumu bez ohledu na úroveň, na které se průzkum uskutečnil. „Ostatní témata“ zahrnují: fyzickou dostupnost (MT); použitelnost portálu on-line se soudními informacemi (DK); dostupnost soudních informací (PT) a dostupnosti srozumitelných formulářů a pokynů k jejich vyplnění (PL). Tato kategorie pokrývá rovněž průzkumy mezi zaměstnanci soudu, např. o integritě soudců (HU), úroveň znalostí a vystupování zaměstnanců soudní služby (PL) a majetkový profil justice (AT), a kvalitativní aspekty, např. spokojenost (AT), kvalitu odsuzujících rozsudků (MT), loajalitu vůči soudům (PT) a koncept odpovídajícího potrestání (FI).

Obrázek 42: Opatření přijatá v návaznosti na průzkumy provedené u osob, které přicházejí se soudy do styku, nebo u právníků(*) (zdroj: Evropská komise⁽¹⁰⁰⁾)

(*) Členským státům byl přidělen jeden bod za každý typ následného opatření. Kategorie „ostatní zvláštní následná opatření“ zahrnovala: pokyny a rámec pro nový internetový portál (DK), pokyny pro politické a operativní řízení (MT), zlepšení všeobecného vnímání systému soudnictví (PT) a zveřejnění informačních nástrojů pro veřejnost. IE: údaje se vztahují k probačnímu průzkumu provedenému v roce 2016.

⁹⁹ Údaje pro rok 2017 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

¹⁰⁰ Údaje pro rok 2017 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

3.2.4 Normy

Normy mohou zvýšit úroveň systémů soudnictví. Poprvé na základě údajů shromážděných Sdružením státních rad a nejvyšších správních soudů EU (ACA-Europe) a Sítí předsedů nejvyšších soudů EU (NPSJC) představuje srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 přehled praktik používaných na soudech nejvyšších a nižších stupňů, které přispívají ke kvalitě rozsudků (obrázek 43).

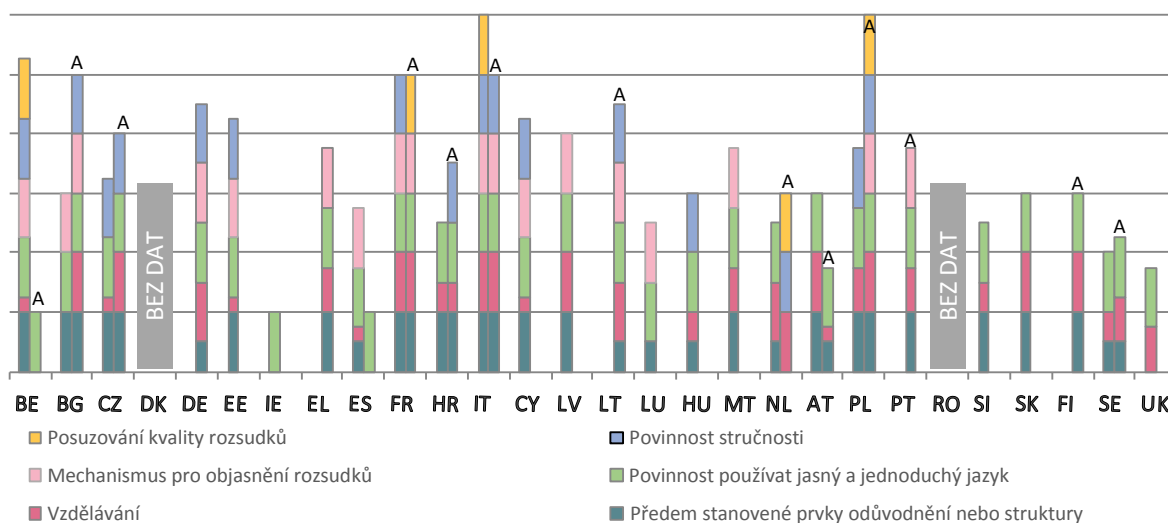
Na základě přezkumu normovacích opatření týkajících se časového rozvrhu a informování účastníků řízení v minulém vydání se srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 zaměřuje na časové rozvrhy, nahromaděné nevyřízené věci a časová období jako na nástroj řízení v justici¹⁰¹). Obrázek 44 podává přehled členských států, které používají normovací opatření týkající se lhůt, časových období a nahromaděných nevyřízených věcí. Lhůty jsou kvantitativní termíny, například pro maximální počet dní od zaevidování věci do konání prvního soudního jednání. Nahromaděné nevyřízené věci jsou věci, které nebyly vyřízeny za stanovené časové období. Časová období jsou měřitelné cíle/postupy, upřesňující například předem stanovený podíl případů, které mají být vyřízeny v určitém čase. Obrázek 45 udává, které subjekty stanoví a sledují normy týkající se nahromaděných nevyřízených věcí a přijímají následná opatření, a obrázek 46 ukazuje podrobněji určité aspekty týkající se časových období.

– Kvalita rozsudků –

Jako vysoce kvalitní soudní rozhodnutí jsou obecně vnímána ta rozhodnutí, která jsou jasně formulovaná, strukturovaná a stanoví vhodnou rovnováhu mezi jasnou argumentací a stručností, a tudíž jsou snadno srozumitelná a vymahatelná. Znění a struktura soudních rozhodnutí mohou mít rovněž vliv na to, jak snadno je lze zpracovávat počítačovými programy, zejména aplikacemi pro zpracování přirozeného jazyka. Tohoto cílového stavu lze dosáhnout pouze prostřednictvím kombinace komplexního a mnohostranného souboru prvků, jako je vysoce kvalitní profesní vzdělávání soudců, přijetí osvědčených postupů týkajících se koncipování rozsudků a sledování kvality rozhodnutí, při dodržení nezávislosti soudnictví. Sdružení státních rad a nejvyšších správních soudů EU (ACA-Europe) vypracovalo dotazník, na který odpověděly nejvyšší správní soudy a nejvyšší soudy (členové sítě předsedů nejvyšších soudů EU (NPSJC)). Aniž by se zabíral meritem jednotlivých rozhodnutí, předkládá obrázek 43 normy přijaté členskými státy ohledně zvolených ukazatelů, u kterých se má za to, že přispívají k celkové kvalitě rozsudků.

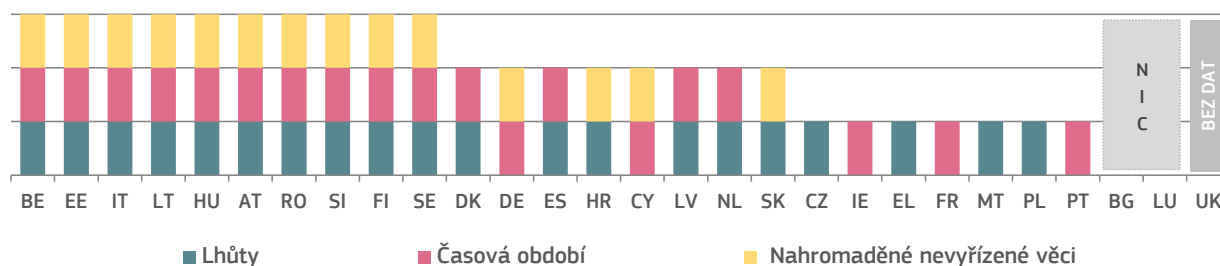
¹⁰¹ Ve srovnávacím přehledu EU o soudnictví jdou normy týkající se lhůt a časových období nad rámec požadavků vyplývajících z práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, které je zakotveno v článku 47 Listiny základních práv EU a v článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech.

Obrázek 43: Normy používané pro zlepšení kvality rozsudků u nejvyšších soudů(*) (zdroj: Evropská komise spolu s ACA-Europe a NPSJC)

(*) U každého členského státu levý sloupec představuje postupy u nejvyšších soudů a pravý sloupec představuje postupy u nejvyšších správních soudů (sloupec označený písmenem „A“). Členské státy jsou uvedeny v abecedním pořadí podle jejich zeměpisných názvů v původním jazyce. Členským státům byl přidělen jeden bod za ukazatel kvality rozsudků. Vzdělávání zahrnuje právní vzdělávání soudců ohledně struktury písemných rozhodnutí (0,25 bodu), právní vzdělávání soudců nejvyšších soudů o stylu odůvodňování písemných rozsudků, právní vzdělávání soudců soudů nižších stupňů ohledně odůvodňování písemných rozhodnutí (0,25 bodu) a vzdělávání ohledně koncipování rozsudků (univerzita, škol nebo v práci) (0,25 bodu). Má se za to, že povinnost používat jasný a jednoduchý jazyk existuje, ať již je vyžadována zákonem, nařízením nebo profesní praxí (1 bod). Má se za to, že povinnost stručnosti platí, ať již ji vyžaduje zákon, soudní předpisy nebo praxe (1 bod). Posuzování kvality rozsudků odkazuje na existenci vnitřního mechanismu na úrovni Nejvyššího soudu pro posouzení celkové kvality jeho vlastních rozhodnutí (1 bod). IT, Corte Suprema di Cassazione: ačkoli procesní nástroj pro objasnění rozsudků neexistuje, v některých situacích mohou být určité aspekty věci objasněny ve fázi výkonu rozhodnutí u příslušného soudce. **DK a RO:** žádné údaje. Zúčastněné soudy: **BE:** Cour de Cassation (Nejvyšší soud) a Conseil d'Etat. **BG:** Върховен касационен съд (Nejvyšší soud) a Върховен административен съд (Nejvyšší správní soud). **CZ:** Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud. **DE:** Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud). **EE:** Riikohus (Nejvyšší soud). **IE:** Chúirt Uachtarach (Nejvyšší soud). **EL:** Συμβούλιο της Επικρατείας (Státní rada). **ES:** Tribunal Supremo (Nejvyšší soud). **FR:** Cour de Cassation (Nejvyšší soud) a Conseil d'Etat (Státní rada). **HR:** Vrhovni sud (Nejvyšší soud) a Visoki upravni (Nejvyšší správní soud). **IT:** Corte Suprema di Cassazione (Nejvyšší soud) a Consiglio de Stato (Státní rada). **CY:** Ανώτατο Δικαστήριο (Nejvyšší soud). **LV:** Augstākā tiesa (Nejvyšší soud). **LT:** Vyriausiasis Administracinis Teismas (Nejvyšší správní soud). **LU:** Cour de Cassation (Nejvyšší soud). **HU:** Kúria (Nejvyšší soud). **MT:** Odvolací soud (Court of Appeal). **NL:** Hoge Raad (Nejvyšší soud) a Raad van State (Státní rada). **AT:** Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud) a Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud). **PL:** Sąd Najwyższy (Nejvyšší soud) a Naczelny Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud). **PT:** Supremo Tribunal Administrativo (Nejvyšší správní soud). **SI:** Vrhovno sodišče (Nejvyšší soud). **SK:** Najvyšší súd (Nejvyšší soud). **FI:** Korkein hallinto-oikeus (Nejvyšší správní soud). **SE:** Högsta domstolen (Nejvyšší soud) a Högsta förvaltningsdomstolen (Nejvyšší správní soud). **UK:** Supreme Court (Nejvyšší soud).

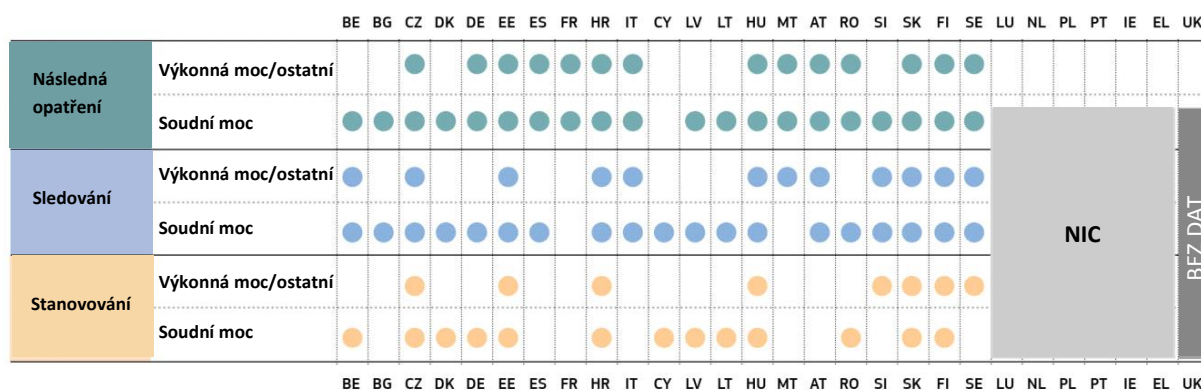
Obrázek 44: Normy týkající se časového rozvrhu(*) (zdroj: Evropská komise⁽¹⁰²⁾)

(*) Členským státům byl přidělen 1 bod za každou oblast práva (občanské/obchodní, správní nebo jiné), která má stanovené normy.

Obrázek 45 se zaměřuje na normy týkající se nahromaděných nevyřízených věcí, které spočívají v opatřeních na snížení prodloužení s cílem zlepšit tempo při rozhodování sporů. Obrázek ukazuje pravomoci jednotlivých složek veřejné moci členských států, pokud jde o stanovení a sledování norem týkajících se nahromaděných nevyřízených věcí a přijímání následných opatření. Obrázek 46 se zaměřuje na časová období, která mohou být účinným nástrojem řízení v justici, jelikož pomáhají odhalit případné problémy s efektivností a určit řešení (např. dodatečné lidské nebo finanční zdroje, reorganizace procesu řízení soudů, dočasná výpomoc soudu).

Obrázek 45: Stanovení a sledování norem týkajících se nahromaděných nevyřízených věcí (*) (zdroj: Evropská komise⁽¹⁰³⁾)

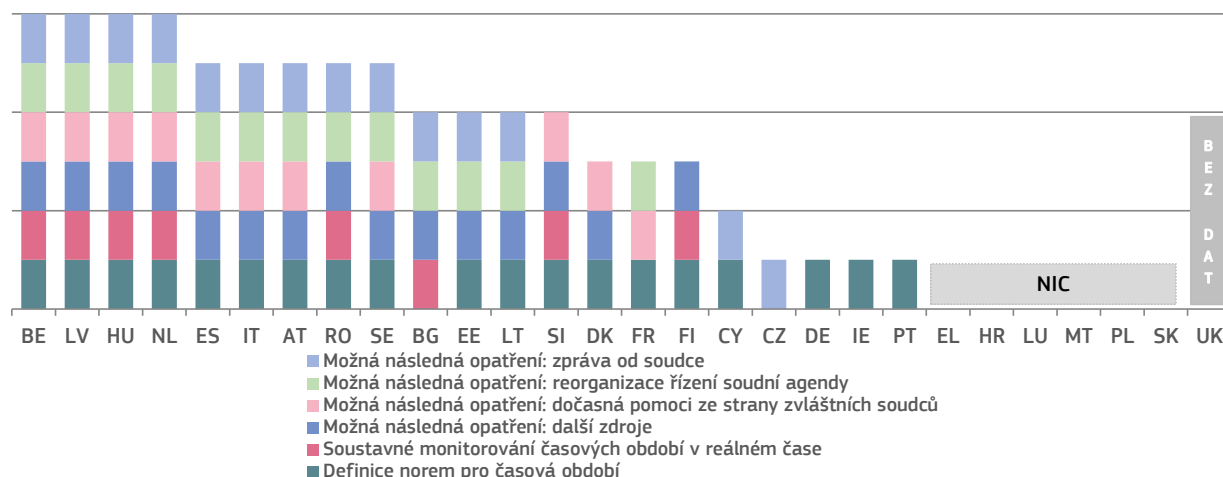

(*) „Výkonná moc“ zahrnuje instituce pod přímou či nepřímou kontrolou vlády. „Ostatní“ odkazuje v HU na Národní úřad pro justici, v jehož čele stojí předseda, jehož volí kvalifikovanou většinou parlament ze soudců na období devíti let. „Soudní moc“ zahrnuje subjekty, jako jsou předsedové soudů, rady pro justici, orgány soudců. HU: Národní úřad pro justici se podílí na stanovování a sledování norem týkajících se nahromaděných nevyřízených věcí a na přijímání následných opatření.

¹⁰² Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

¹⁰³ Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

Obrázek 46: Časová období: definice, automatické sledování a přijímání následných opatření(*) (zdroj: Evropská komise⁽¹⁰⁴⁾)

3.2.5 Shrnutí týkající se úrovně systémů soudnictví

Snadná dostupnost, dostatečné zdroje, účinné nástroje hodnocení a vhodné normy a postupy představují faktory, které přispívají k vysoké úrovni systémů soudnictví. Občané i podniky od účinného systému soudnictví očekávají vysoce kvalitní rozhodování⁽¹⁰⁵⁾. Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 rozvíjí srovnávací přezkum těchto faktorů.

Dostupnost

Toto vydání zkoumá prvky, které přispívají k systému soudnictví vstřícnému k občanům.

- Téměř všechny členské státy poskytují o svém systému soudnictví **určité on-line informace**, včetně centrálního internetového portálu s on-line formuláři a interaktivním vzděláváním o zákonných právech (obrázek 20). Rozdíly se objevují u obsahu informací a v míře, v jaké tyto odpovídají potřebám lidí. Například, pokud jde o možnost vypočítat právní pomoc prostřednictvím simulace na internetu, větší počet členských států (13) umožňuje lidem zjistit, zda jsou způsobilí pro právní pomoc. Ačkoli ve většině členských států jsou k dispozici informace pro nerodilé mluvčí, neplatí to vždy pro informace zaměřené výslovně na děti a osoby se zrakovým nebo sluchovým postižením.
- **Dostupnost právní pomoci a výše soudních poplatků** mají významný dopad na přístup ke spravedlnosti, zejména pro osoby žijící v chudobě. Obrázek 21 ukazuje, že v některých členských státech neobdrží právní pomoc spotřebitelé, jejichž příjem je nižší než prahová hodnota Eurostatu pro chudobu. V porovnání s předchozím rokem však dva členské státy zlepšily dostupnost právní pomoci. Současně se však postupem času dostupnost právní pomoci v některých členských státech snižuje. Výše soudních poplatků (obrázek 22) zůstala od roku 2016 stabilní, ačkoli v některých členských státech se soudní poplatky zvýšily coby podíl z nároku, zejména u nároků nízké hodnoty, což lze přičíst zvýšení platných minimálních

¹⁰⁴ Údaje pro rok 2018 byly shromážděny ve spolupráci se skupinou kontaktních osob pro vnitrostátní systémy soudnictví.

¹⁰⁵ Používání umělé inteligence v systémech soudnictví se stává předmětem diskusí. V dubnu 2018 přijala Komise sdělení s názvem Umělá inteligence pro Evropu (dokument COM(2018) 237 final), které zdůraznilo důležitost investic v klíčových oblastech uplatňování, jako je veřejná správa včetně spravedlnosti. V nadcházejících letech by srovnávací přehled EU o soudnictví mohl dávat přehled o situaci v členských státech. Obrázky 26 a 43 (úprava pro zveřejňování rozsudků on-line a postupy týkající kvality rozsudků) již obsahují údaje související s faktory, které jsou zásadní pro vytvoření robustního průmyslu „právních technologií“ v Evropě.

soudních poplatků. Potíže při využívání právní pomoci ve spojení s částečně vysokou úrovní soudních poplatků v některých členských státech by mohly mít pro osoby žijící v chudobě odrazující účinek, pokud jde o přístup ke spravedlnosti.

- **Dostupnost elektronických prostředků** během soudního řízení přispívá k snazšímu přístupu ke spravedlnosti a omezení průtahů a snížení nákladů. Obrázek 23 ukazuje, že ve více než polovině členských států není elektronické podávání nároků zavedeno, nebo je možné pouze v omezeném rozsahu a že ne všechny členské státy umožňují sledovat pokrok soudního řízení on-line.
- Většina členských států má normy týkající se **informování účastníků řízení o pokroku v jejich věci**, harmonogramu soudu nebo možných průtahů (obrázek 24). V porovnání s předchozími roky jen několik málo členských států tyto normy výrazně zlepšilo. Rozdíly mezi jednotlivými členskými státy se týkají především použitých metod. Zatímco některé členské státy mají systém s automatickým oznámením prostřednictvím elektronické pošty nebo SMS s údaji o průtazích, harmonogramech nebo celkovém pokroku v dané věci, jiné pouze poskytují on-line přístup k informacím o věci, některé to rovněž nechávají na uvážení soudů.
- V porovnání s předchozími roky se v řadě členských států zlepšil **on-line přístup k soudním rozsudkům** (obrázek 25, zejména pokud jde o zveřejňování rozsudků soudů nejvyšších stupňů: 19 členských států zveřejňuje všechny rozsudky soudů nejvyššího stupně v občanských/obchodních a správních věcech. Srovnávací přehled EU o soudnictví předkládá poprvé údaje o zveřejňování rozsudků v trestních věcech. Ukazují, že 19 členských států zveřejňuje všechny trestní rozsudky soudů nejvyššího stupně. Pozitivní vývoj vyzývá všechny členské státy, aby se dále zlepšovaly, protože rozhodnutí hrají důležitou úlohu při zajišťování ustálenosti judikatury. Jelikož různá opatření pro zveřejňování on-line (obrázek 26) mohou usnadnit vyhledávání příslušné judikatury, bylo by možné dále rozvinout opatřování rozsudků klíčovými slovy a větší využívání identifikátoru evropské judikatury (European Case Law Identifier – ECLI).
- Počet členských států podporujících dobrovolné využívání **metod alternativního řešení sporů** (obrázek 27) při řešení soukromých sporů ve srovnání s předchozími roky stále roste. Toho je dosaženo především zavedením větších pobídek k využívání alternativního řešení sporů v různých oblastech práva. Byly rovněž vzaty v úvahu správní spory, přičemž méně než polovina členských států umožňuje alternativní řešení sporů v této oblasti.

Zdroje

Systémy soudnictví vysoké úrovně v členských státech vyžadují dostatečné úrovně finančních a lidských zdrojů, včetně nezbytných investic do fyzické a technické infrastruktury, s náležitým počátečním a dalším vzděláváním, jakož i rozmanitost mezi soudci, včetně genderové vyváženosti. Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 prokazuje toto:

- Co se týká **finančních zdrojů**, z údajů vyplývá, že celkově v roce 2017 byly výdaje vládních institucí na soudy ve většině členských států stále, zatímco v přidělených částkách, jak v EUR na obyvatele, tak i jako procento HDP mezi členskými státy přetrvávají významné rozdíly (obrázky 28 a 29). V roce 2017 však méně členských států zvýšilo své výdaje v porovnání s rokem 2016. Členské státy používají k určení finančních zdrojů pro soudy většinou minulé nebo skutečné výdaje, přičemž málo vycházejí ze skutečného pracovního vytížení nebo žádostí soudů (obrázek 30).
- Poprvé na základě údajů shromážděných Eurostatem uvádí srovnávací přehled EU o soudnictví za rok 2019 rovněž **rozčlenění celkových výdajů do různých kategorií**. Obrázek 31 odhaluje podstatné rozdíly ve struktuře výdajů mezi členskými státy. Na jedné straně přestože mzdy a platy soudců a soudních zaměstnanců (včetně příspěvků na sociální zabezpečení) představují největší podíl ve většině členských států, investice do dlouhodobých aktiv, jako jsou budovy soudů a programové vybavení, jsou velmi nízké a v některých

případech dokonce zcela chybí. Výdaje na provozní náklad (např. pronájem budov, právní pomoc a další spotřební materiál) jsou v některých členských státech na druhé straně podstatně vyšší (obrázek 31).

- **Ženy** představují mezi soudci velkou většinu. U soudů prvního a druhého stupně převažují ve většině členských států (obrázek 33). Opačná situace je však u nejvyšších soudů, kde ženy představují ve většině členských států méně než padesát procent soudců (obrázek 34). Podíl žen mezi soudci nejvyšších soudů se však ve většině členských států od roku 2010 zvýšil.
- Co se týká **vzdělávání soudců**, ačkoli většina členských států poskytuje další vzdělávání v oblasti práva EU, práva jiného členského státu a profesní zručnosti soudců, méně členských států nabízí vzdělávání v oblasti digitální dovednosti, řízení soudů a soudcovské etiky (obrázek 37). Pokud jde o vzdělávání v oblasti komunikace se zranitelnou skupinou účastníků, jeví se, že dochází ke zlepšení ve prospěch dětí, osob se zrakovým nebo sluchovým postižením a obětí násilí na základě pohlaví (obrázek 38), méně již ve vztahu k žadatelům o azyl. Méně než polovina členských států poskytuje školení o zvyšování povědomí a schopnosti vypořádat se s falešnými zprávami a problematikou sociálních médií.

Nástroje hodnocení

- Ve všech členských státech existuje **monitorování a hodnocení** činnosti soudů (obrázek 39). Obvykle zahrnuje různé ukazatele výkonnosti a kvality a pravidelné podávání zpráv. Téměř všechny členské státy sledují počet a délku soudních řízení a mají systémy pravidelného hodnocení. V porovnání s předchozími roky rozšířila řada členských států monitorování na konkrétnější prvky a některé zapojily specializovanější zaměstnance soudů pro zajišťování kvality.
- Mnohé členské státy dosud nerozvinuly plně svůj potenciál v oblasti **IKT pro řízení věcí** a ve srovnání s předchozími lety nebylo dosaženo žádného pokroku (obrázek 40). Tyto systémy slouží různým účelům, včetně tvorby statistik, a měly by být zavedeny v celém systému soudnictví jednotně. Některé členské státy mají systémy včasného varování k odhalování nedostatků nebo nedodržování norem týkajících se vyřizování věcí, což usnadňuje včasné nalezení řešení. V některých členských státech není dosud možné zajistit celostátní sběr údajů ve všech oblastech soudnictví.
- **Využívání průzkumů** u osob přicházejících do styku se soudy a u právníků (obrázek 41) se snížilo, přičemž větší počet členských států se rozhodl neprovádět žádné průzkumy. Dostupnost, zákaznická služba, soudní jednání a soudní rozhodnutí, jakož i všeobecná důvěra v soudní systém zůstaly klíčovými tématy pro průzkum, avšak pouze několik členských států se zajímalo o spokojenost skupin se zvláštními potřebami a o povědomí o právech. Téměř všechny členské státy, které využívají průzkumy, zajišťují rovněž přijetí následných opatření (obrázek 42), rozsah těchto opatření se však značně liší. Výsledky jsou obvykle zveřejňovány a využívány ve zprávách, přičemž ve většině členských států vedly výsledky průzkumů k identifikování nutných změn v právních předpisech.

Normy

Normy mohou zvýšit úroveň systémů soudnictví. Toto vydání opět podrobněji zkoumá některé normy, které mají zlepšit časový rozvrh řízení a informování účastníků řízení. Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 zahrnuje poprvé rovněž údaje o kvalitě rozsudků.

- Na základě údajů shromážděných subjekty ACA-Europe a NPSJC ukazuje obrázek 43, že normy týkající se **kvality rozsudků** se v členských státech značně liší, přičemž v některých členských státech dokonce i podle posuzovaných soudů. Většina členských států však poskytuje určité profesní vzdělávání soudcům ohledně struktury, stylu odůvodňování a koncipování rozsudků.

Ve většině členských států obsahuje **struktura a odůvodnění rozhodnutí** předem stanovené

prvky. V některých členských státech mají kromě toho uživatelé přístup k mechanismům, které umožňují obdržet vysvětlení týkající se soudních rozhodnutí, což je zajímavý přístup, jak zlepšit vstřícnost systémů soudnictví vůči občanům.

Nejvyšší soudy, které používají **nástroje sebehodnocení kvality** svých rozhodnutí, jsou v menšině, přestože taková práce, respektuje-li nezávislosti soudnictví, může přinést zlepšení.

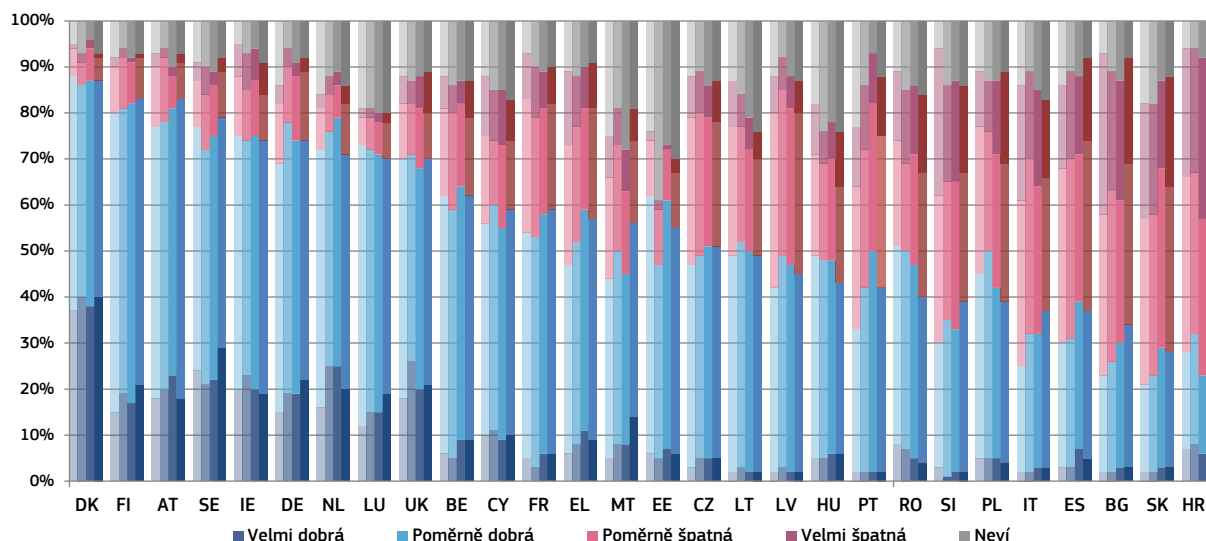
- Většina členských států používá **normy týkající se časového rozvrhu**. Některé členské státy, které se potýkají se zvláštními problémy v souvislosti s efektivitností, však v současnosti takovéto normy nepoužívají. Normy týkající se nahromaděných nevyřízených věcí nejsou tak rozšířené, jako normy, které stanoví lhůty (např. pro dobu od zaevidování věci do konání prvního soudního jednání) a normy týkající se časových období (upřesňující například předem stanovený podíl případů, které mají být vyřešeny v určitém čase) (obrázek 44).
- Normy týkající se **nahromaděných nevyřízených věcí** představují užitečný nástroj, který může přispět k lepšímu řízení věcí a vyšší efektivnosti. Obrázek 45 ukazuje, že normy týkající se nahromaděných nevyřízených věcí jsou nejčastěji stanovovány výhradně soudní mocí nebo ve spolupráci s výkonnou mocí. Sledování norem a přijímání následných opatření spadá povětšinou do odpovědnosti justice, i když v některých členských státech rovněž výkonná moc hraje ve fázi monitorování a přijímání následných opatření určitou roli.
- Zatímco většina členských států má normy týkající se **časových období** (obrázek 46), pouze několik z nich má trvalý monitorovací mechanismus ohledně předem stanovených časových období. Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 ukazuje, že většina členských států používá další zdroje pro následná opatření, ta se však liší svým rozsahem. Nejběžnějším následným opatřením je reorganizace řízení soudní agendy, zatímco možnost dočasné pomoci ze strany zvláštních soudců je stanovena pouze v několika málo členských státech.

3.3 Nezávislost

Nezávislost soudnictví představuje požadavek, který vyplývá ze zásady účinné soudní ochrany uvedené v článku 19 SEU a z práva na účinnou právní ochranu zakotveného v Listině základních práv EU (článek 47)⁽¹⁰⁶⁾. Zajišťuje spravedlnost, předvídatelnost a jistotu právního systému, což jsou stěžejní prvky právního státu a přitažlivého investičního prostředí. Vnímaná nezávislost soudnictví je faktorem podporujícím růst, neboť vnímaný nedostatek nezávislosti může investory odrazovat. Kromě ukazatelů o vnímané nezávislosti soudnictví pocházejících z různých zdrojů obsahuje srovnávací přehled řadu ukazatelů toho, jak jsou systémy soudnictví strukturovány v zájmu ochrany nezávislosti soudnictví v určitých typech situací, ve kterých může být jejich nezávislost ohrožena. Na základě podnětů z Evropské sítě rad pro justici (ENCJ), sítě předsedů nejvyšších soudů EU (NPSJC) a Sdružení státních rad a nejvyšších správních soudů EU (ACA-Europe) ukazuje srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 nové nebo aktualizované ukazatele o právních zárukách týkajících se disciplinárních řízení se soudci a jmenování členů rad pro soudnictví, kteří jsou soudci, jakož i o organizaci státních zastupitelství.

3.3.1 Vnímaná nezávislost soudnictví

Obrázek 47: Vnímaná nezávislost soudů a soudců ze strany veřejnosti(*) (zdroj: Eurobarometr⁽¹⁰⁷⁾ — světlé barvy: 2016, 2017 a 2018, tmavé barvy: 2019)

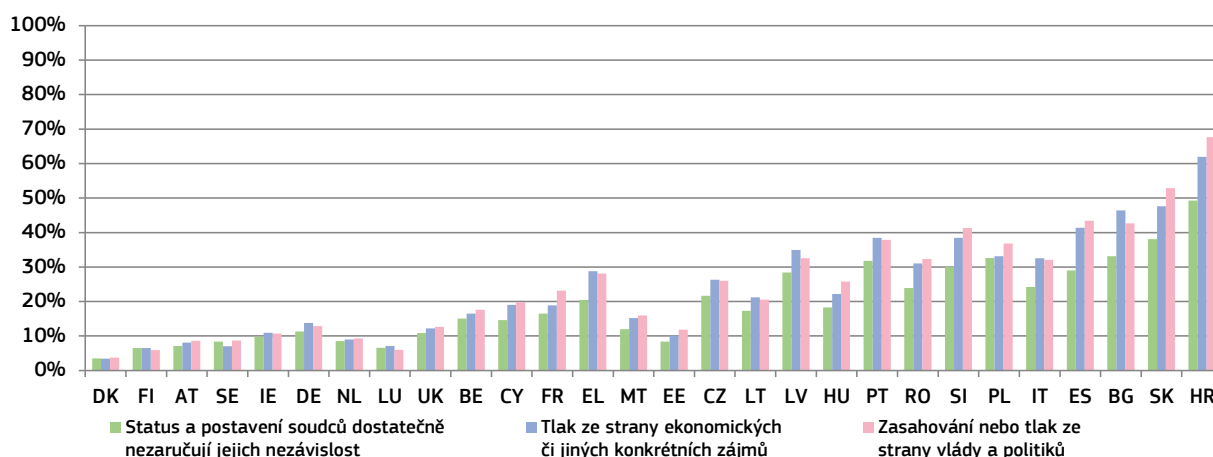
(*) Členské státy jsou seřazeny nejprve podle procenta respondentů, kteří uvedli, že nezávislost soudů a soudců je velmi dobrá nebo poměrně dobrá (celkově dobrá); pokud některé členské měly stejný procentní podíl celkově dobré nezávislosti, jsou následně seřazeny podle procenta respondentů, kteří uvedli, že nezávislost soudů a soudců je poměrně špatná nebo velmi špatná (celkově špatná); pokud některé členské měly stejný procentní podíl celkově dobré i špatné nezávislosti, jsou následně seřazeny podle procenta respondentů, kteří uvedli, že nezávislost soudů a soudců je velmi dobrá; pokud některé členské měly stejný procentní podíl celkově dobré, celkově špatné a velmi dobré nezávislosti, jsou následně seřazeny podle procenta respondentů, kteří uvedli, že nezávislost soudů a soudců je velmi špatná.

Obrázek 48 ukazuje hlavní důvody vnímané nedostatečné nezávislosti soudů a soudců, které respondenti udávali. Respondenti z řad veřejnosti, kteří nezávislost systému soudnictví ohodnotili jako „poměrně špatnou“ nebo „velmi špatnou“, si mohli vybrat ze tří důvodů, aby své hodnocení vysvětlili. Členské státy jsou uvedeny ve stejném pořadí jako na obrázku 47.

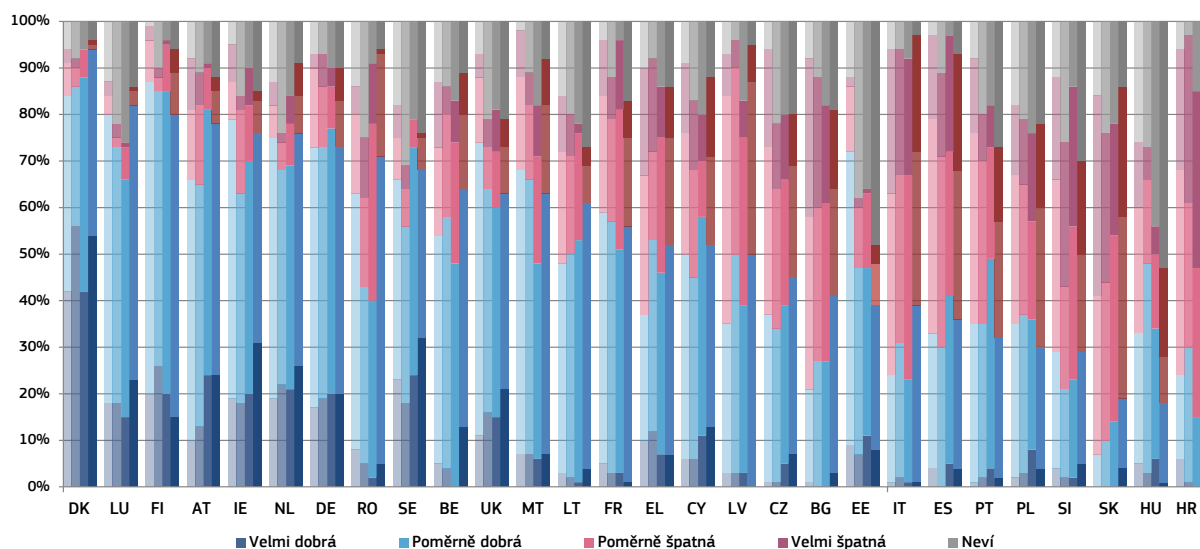
¹⁰⁶ Viz <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=CS>.

¹⁰⁷ Průzkum Eurobarometr FL461, který se uskutečnil ve dnech 9. a 11. ledna 2019. Odpovědi na otázku: „Jak byste na základě toho, co je vám známo, ohodnotili systém soudnictví (ve vaší zemi), pokud jde o nezávislost soudů a soudců? Řekli byste, že je velmi dobrá, poměrně dobrá, poměrně špatná nebo velmi špatná?“, viz: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_cs

Obrázek 48: Hlavní důvody vnímané nedostatečné nezávislosti ze strany veřejnosti (podíl všech respondentů – vyšší hodnota znamená větší ovlivňování) (zdroj: Eurobarometr⁽¹⁰⁸⁾)

Obrázek 49: Vnímaná nezávislost soudů a soudců ze strany podniků(*) (zdroj: Eurobarometr⁽¹⁰⁹⁾) — světlé barvy: 2016, 2017 a 2018, tmavé barvy: 2019

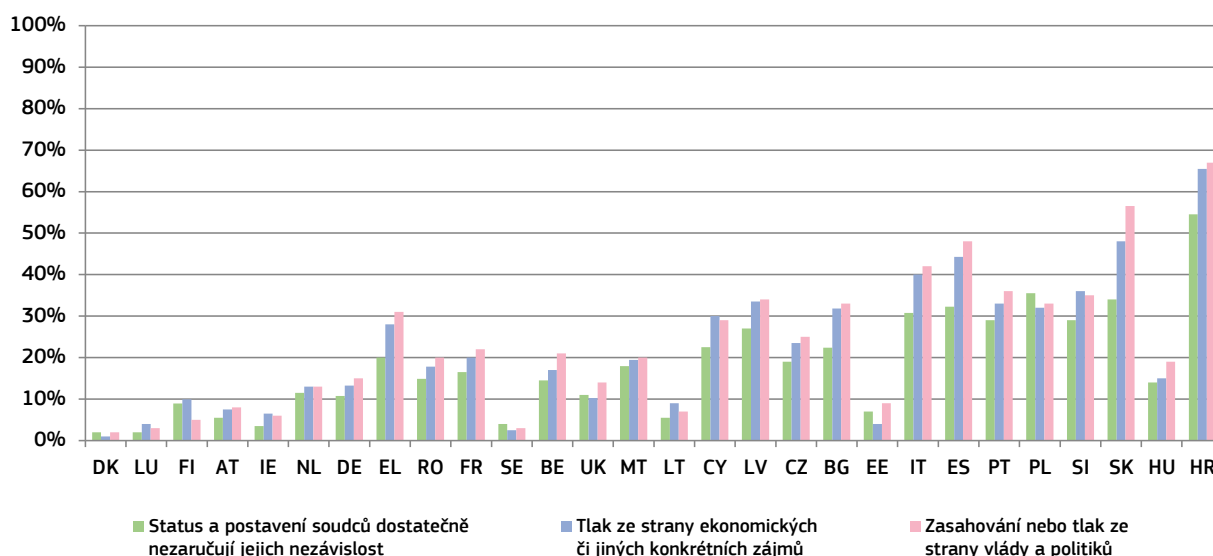
(*) Členské státy jsou seřazeny nejprve podle procenta respondentů, kteří uvedli, že nezávislost soudů a soudců je velmi dobrá nebo poměrně dobrá (celkově dobrá); pokud některé členské měly stejný procentní podíl celkově dobré nezávislosti, jsou následně seřazeny podle procenta respondentů, kteří uvedli, že nezávislost soudů a soudců je poměrně špatná nebo velmi špatná (celkově špatná); pokud některé členské měly stejný procentní podíl celkově dobré i špatné nezávislosti, jsou následně seřazeny podle procenta respondentů, kteří uvedli, že nezávislost soudů a soudců je velmi dobrá; pokud některé členské měly stejný procentní podíl celkově dobré, celkově špatné a velmi dobré nezávislosti, jsou následně seřazeny podle procenta respondentů, kteří uvedli, že nezávislost soudů a soudců je velmi špatná.

Obrázek 50 ukazuje hlavní důvody vnímané nedostatečné nezávislosti soudů a soudců, které respondenti udávali. Respondenti z řad podniků, kteří nezávislost systému soudnictví ohodnotili jako „poměrně špatnou“ nebo „velmi špatnou“, si mohli vybrat ze tří důvodů, aby své hodnocení vysvětlili. Členské státy jsou uvedeny ve stejném pořadí jako na obrázku 49.

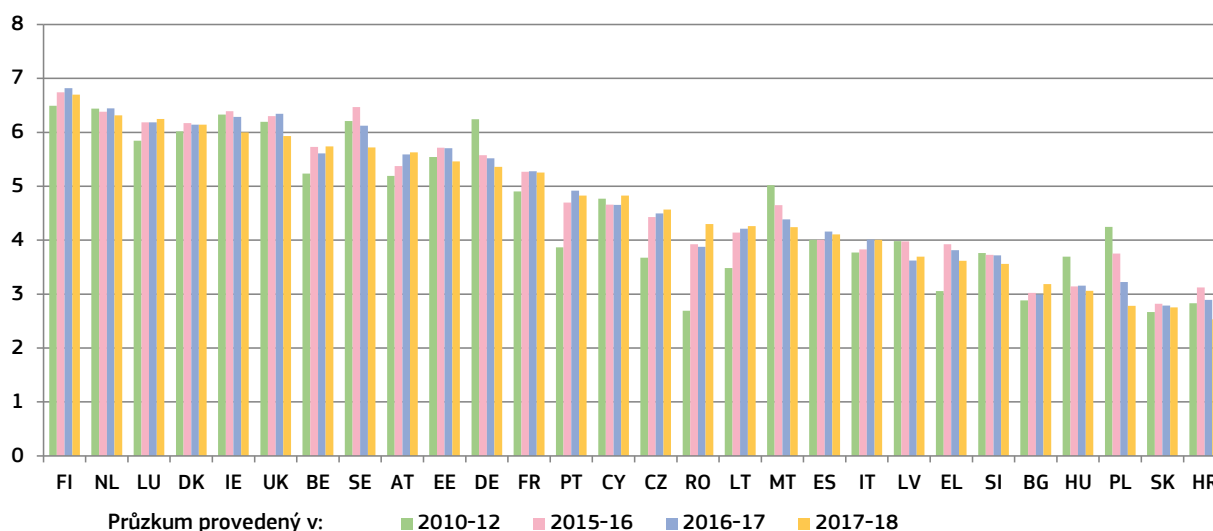
¹⁰⁸ Průzkum Eurobarometr FL474, odpovědi na otázku: „Můžete říci, do jaké míry vysvětluje každý z níže uvedených důvodů vaše hodnocení nezávislosti systému soudnictví (ve vaší zemi): velmi, poněkud, ne úplně, vůbec ne?“

¹⁰⁹ Průzkum Eurobarometr FL475, který se uskutečnil ve dnech 7. ledna a 16. ledna 2019. Odpovědi na otázku: „Jak byste na základě toho, co je vám známo, ohodnotili systém soudnictví (ve vaší zemi), pokud jde o nezávislost soudů a soudců? Řekli byste, že je velmi dobrá, poměrně dobrá, poměrně špatná nebo velmi špatná?“, viz: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_cs

Obrázek 50: Hlavní důvody vnímané nedostatečné nezávislosti ze strany podniků (podíl všech respondentů – vyšší hodnota znamená větší ovlivňování) (zdroj: Eurobarometr⁽¹¹⁰⁾)

Obrázek 51: WEF: Vnímání nezávislosti soudnictví ze strany podniků (vnímání – vyšší hodnota znamená lepší vnímání) (zdroj: Světové ekonomické fórum⁽¹¹¹⁾)

3.3.2 Strukturální nezávislost

Záruky strukturální nezávislosti vyžadují existenci pravidel, zejména pokud jde o složení soudu a jmenování, funkční období a důvody pro zdržení se účasti na rozhodování, vyloučení pro podjatost a odvolání jeho členů, která umožní rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců

¹¹⁰ Průzkum Eurobarometr FL475; odpovědi na otázku: „Můžete říci, do jaké míry vysvětluje každý z níže uvedených důvodů vaše hodnocení nezávislosti systému soudnictví (ve vaší zemi): velmi, poněkud, ne úplně, vůbec ne?“

¹¹¹ Ukazatel Světového ekonomického fóra (WEF) vychází z odpovědi na otázku kladenou v rámci průzkumu: „Do jaké míry je soudnictví ve vaší zemi nezávislé na vlivu vlády, občanů nebo firem? (1 = není vůbec nezávislé; 7 = je zcela nezávislé).“ Na průzkum odpovídal reprezentativní soubor podniků zastupujících hlavní hospodářská odvětví (zemědělství, zpracovatelský průmysl, průmysl jiný než zpracovatelský a služby) ve všech dotčených členských státech. Průzkum byl proveden různými způsoby, včetně osobních pohovorů s vedoucími pracovníky podniků, pohovorů po telefonu, papírových formulářů zaslaných poštou a internetových průzkumů, viz <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018>

stran neovlivnitelnosti uvedeného soudu ve vztahu k vnějším skutečnostem a jeho neutrality ve vztahu k protichůdným zájmům⁽¹¹²⁾.

Byly vypracovány evropské normy, zejména Radou Evropy, například v doporučení Rady Evropy z roku 2010 o soudcích: nezávislost, účinnost a odpovědnost⁽¹¹³⁾. Srovnávací přehled obsahuje řadu ukazatelů toho, jak jsou systémy soudnictví strukturovány, aby chránily nezávislost.

Toto vydání srovnávacího přehledu poprvé obsahuje ukazatele týkající se subjektů a orgánů zapojujících se do disciplinárních řízení se soudci (obrázky 52 a 53) a jako v loňském roce obsahuje ukazatel týkající se jmenování soudců-členů rad pro justici (obrázek 54)⁽¹¹⁴⁾. Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 rozšiřuje svůj přehled o tom, jak jsou v členských státech řízena a organizována státní zastupitelství (obrázky 55, 56 a 57)⁽¹¹⁵⁾. Obrázky představují vnitrostátní rámce ve stavu z prosince 2018.

Údaje uvedené ve srovnávacím přehledu neposkytují hodnocení ani nepředkládají kvantitativní údaje týkající se účinnosti záruk. Nemají odrážet složitost a podrobnosti záruk. Existence více záruk sama o sobě nezajišťuje účinnost systému soudnictví. Je třeba rovněž uvést, že k zaručení nezávislosti soudnictví je zapotřebí také uplatňování politik a postupů na podporu bezúhonnosti a předcházení korupci v justici. Účinná ochrana nezávislosti soudnictví vyžaduje rovněž kulturu bezúhonnosti a nestrannosti, která je sdílena soudci a respektována širší společností.

¹¹² Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 25. července 2018 ve věci LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, bod 66. Viz rovněž body 46 a 47 Doporučení CM/Rec(2010)12 Soudci: nezávislost, účinnost a odpovědnost (přijaté Výborem ministrů Rady Evropy dne 17. listopadu 2010) a důvodová zpráva, které stanoví, že by orgán rozhodující o výběru a pracovní kariéře soudců měl být nezávislý na výkonné a zákonodárné moci. Aby byla zaručena jeho nezávislost, měli by nejméně polovinu členů orgánu tvořit soudci, které zvolili jejich kolegové. Pokud však ústavní či jiné právní předpisy stanoví, že o výběru a pracovní kariéře soudců rozhoduje hlava státu, předseda vlády nebo zákonodárné moci, měl by být nezávislý a příslušný orgán tvořený z velké části soudci (aniž by byla dotčena pravidla vztahující se na rady pro justici obsažená v kapitole IV) oprávněn vydávat doporučení či předkládat stanoviska, jimiž se orgán oprávněný ke jmenování řídí v praxi.

¹¹³ Viz Doporučení CM/Rec(2010)12 nazvané Soudci: nezávislost, účinnost a odpovědnost (přijaté Výborem ministrů Rady Evropy dne 17. listopadu 2010) a důvodová zpráva (dále jen „Doporučení CM/Rec(2010)12“).

¹¹⁴ Údaje vycházejí z odpovědi na aktualizovaný dotazník, který vypracovala Komise v úzké spolupráci s ENCJ. Odpovědi na aktualizovaný dotazník, které poskytly členské státy, jež nemají rady pro justici nebo nejsou členy ENCJ nebo jejichž členství v ENCJ bylo pozastaveno (CZ, DE, EE, CY, LU, AT, PL a FI), byly získány prostřednictvím spolupráce se Sítí předsedů nejvyšších soudů EU.

¹¹⁵ Údaje vychází z odpovědi na aktualizovaný dotazník, který vypracovala Komise v úzké spolupráci s odbornou skupinou pro praní peněz a financování terorismu.

Disciplinární řízení se soudci patří mezi nejcitlivější situace v souvislosti s nezávislostí soudnictví. Podle Soudního dvora Evropské unie platí, že „požadavek nezávislosti soudců rovněž znamená disciplinární režim, kterému podléhají osoby pověřené úkolem rozhodovat jako soud ve sporu, musí vykazovat nezbytné záruky, aby se předešlo riziku jeho zneužití jako systém politického ovlivňování obsahu soudních rozhodnutí.“⁽¹¹⁶⁾ Soubor záruk vymezených Soudním dvorem jako základní pro účely zachování nezávislosti soudní moci zahrnuje pravidla, kterými jsou definována jak jednání představující disciplinární přestupky, tak konkrétně použitelné sankce, pravidla, která stanoví zásah nezávislého orgánu v souladu s postupem, který v plné míře zaručuje dodržování práv zakotvených v člancích 47 a 48 Listiny, zejména práva na obhajobu, a dále pravidla, která zakotvují možnost napadnout rozhodnutí disciplinárních orgánů soudní cestou⁽¹¹⁷⁾. Soudní dvůr rozhodl, že „článek 267 SFEU přiznává vnitrostátním soudům co nejširší možnost obrátit se na Soudní dvůr [...] v jakémkoli okamžiku řízení, který považují za vhodný“⁽¹¹⁸⁾. Soudní dvůr doplnil, že jakékoliv vnitrostátní pravidlo omezující tuto pravomoc uvážení pokládat otázky z důvodu, „aby se vyhnul tomu, že mu budou hrozit disciplinární sankce“, „zasahuje do výsad přiznaných vnitrostátním soudům článkem 267 SFEU, a tudíž i do účinnosti spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem předběžných otázek“⁽¹¹⁹⁾. Soudní dvůr později prohlásil, že „[s]kutečnost, že soudci nebudou vystaveni disciplinární sankci za využití takové možnosti, jako je předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru [...], představuje nedílnou součást nezávislosti soudů“⁽¹²⁰⁾.

Podle norem Rady Evropy může k disciplinárnímu řízení se soudcem dojít, pokud soudce své povinnosti neplní efektivně a řádně⁽¹²¹⁾. Výklad práva, posouzení skutečností nebo vážení důkazů, které provádí soudci za účelem rozhodnutí ve věci, by neměly zakládat občanskoprávní nebo disciplinární odpovědnost, vyjma případů úmyslného pochybení nebo hrubé nedbalosti⁽¹²²⁾. Disciplinární řízení by navíc měl vést nezávislý orgán, jako je soud, se všemi zárukami spravedlivého procesu. Soudce, s nímž je vedeno disciplinární řízení, by měl mít možnost napadnout rozhodnutí a sankci. Disciplinární sankce by měly být přiměřené⁽¹²³⁾.

Obrázek 52 předkládá přehled orgánů, které rozhodují o disciplinárních sankcích v souvislosti se soudci obecných soudů, přičemž to mohou být buď a) běžné nezávislé orgány, jako jsou soudy (Nejvyšší soud, Správní soud nebo předseda soudu), případně Rady pro justici, nebo b) jiné orgány, jejichž členové jsou výslovně jmenováni Radou pro justici, soudci nebo výkonnou mocí k tomu, aby rozhodovali v disciplinárním řízení se soudci.

¹¹⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 25. července 2018 ve věci LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, bod 67.

¹¹⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 25. července 2018 ve věci LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, bod 67.

¹¹⁸ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. července 2016 ve věci Ogňanov, C-614/14, ECLI:EU:C:2016:514, bod 17.

¹¹⁹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. července 2016 ve věci Ogňanov, C-614/14, ECLI:EU:C:2016:514, bod 25.

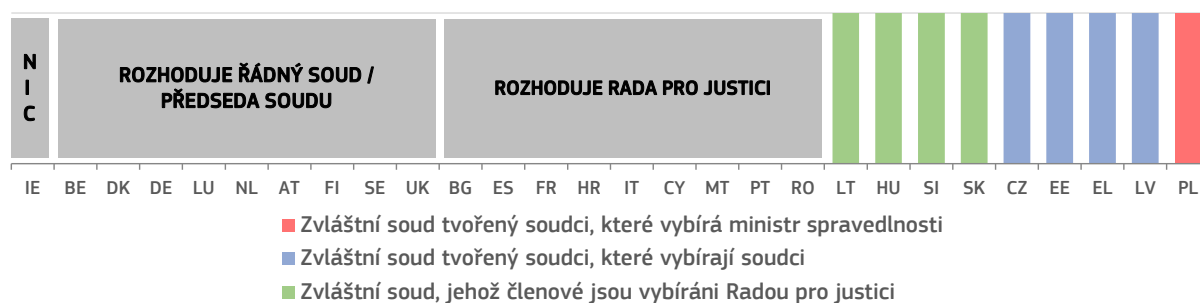
¹²⁰ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 12. února 2019 ve věci RH, C-8/19, ECLI:EU:C:2019:110, bod 47.

¹²¹ Bod 69 Doporučení CM/Rec(2010)12.

¹²² Bod 66 Doporučení CM/Rec(2010)12.

¹²³ Bod 69 Doporučení CM/Rec(2010)12.

Obrázek 52: Orgán, který rozhoduje o disciplinárních sankcích v souvislosti se soudci(*)⁽¹²⁴⁾

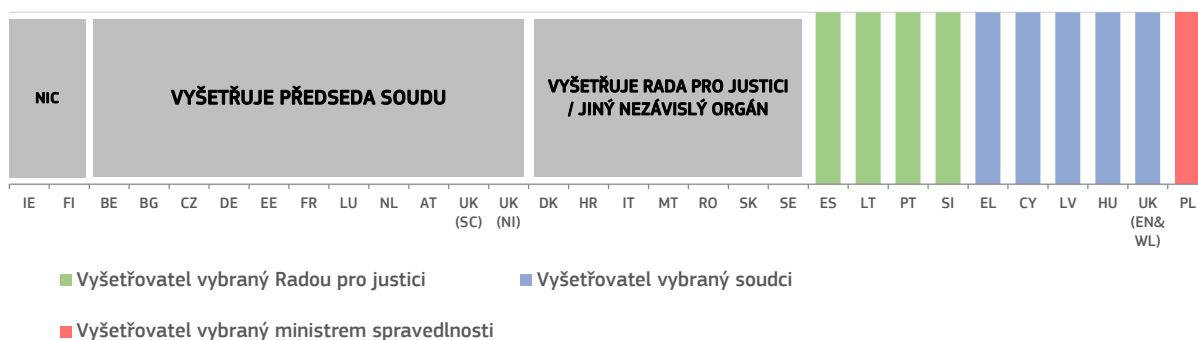
(*) **BG**: mírnější disciplinární sankce může uložit předseda soudu. **CZ**: disciplinární věci přezkoumávají kárné senáty Nejvyššího správního soudu. Členy navrhuje předseda soudu ze seznamu soudců a jsou vybíráni losem. **DK**: kárný a revizní soud, jehož členy navrhuje několik aktérů (soudnictví, advokátní kanceláře a veřejnoprávní organizace) a jsou jmenováni ministerstvem spravedlnosti na základě rozhodnutí o doporučení ze strany Rady pro jmenování soudců (nezávislý orgán). **DE**: disciplinární opatření mohou uložit v rámci formálního disciplinárního řízení (§ 63 německého zákona o soudnictví) služební soudy („Dienstgerichte der Länder“ soudcům zemských soudů, a „Dienstgericht des Bundes“ soudcům spolkových soudů), přičemž jde o zvláštní senáty obecných soudů. Členové těchto senátů jsou jmenováni soudci („Präsidium“) konkrétního soudu (vrchního zemského soudu nebo zemského soudu, nebo spolkového soudního dvora). Méně přísné disciplinární opatření, jako je důtka, může uložit disciplinárním rozhodnutím (§ 64 německého zákona o soudnictví) buď předseda soudu nebo ministerstvo spravedlnosti (jak na úrovni spolkových zemí, tak i na úrovni spolku). **EE**: disciplinární věci projednává disciplinární senát soudců jmenovaný Nejvyšším soudem a valným shromážděním všech estonských soudců. **IE**: soudci nepodléhají disciplinárnímu orgánu ani disciplinárnímu režimu s výjimkou řízení podle Ústavy, při němž lze soudce odvolat z funkce za uvedené pochybení nebo nezpůsobilost k výkonu funkce na základě usnesení o odvolání přijatých oběma komorami parlamentu (Oireachtas). **EL**: disciplinární pravomoc nad soudci vykonávají v prvním a druhém stupni rady tvořené běžnými soudci na vyšších postech, kteří jsou vybíráni losem. Disciplinární pravomoc vůči vysoce postaveným soudcům vykonává Nejvyšší disciplinární rada. **LV**: disciplinární věci projednává Soudní disciplinární výbor, jehož členové jsou jmenováni valným shromážděním soudců. **ES**: disciplinární rozhodnutí týkající se méně závažných deliktů činí řídicí senát příslušného soudu, v jehož obvodu sankcionovaný soudce zasedá (Vrchní soudní dvůr, Národní soud a Nejvyšší soud). **LT**: v prvním stupni rozhoduje Justiční čestný soud, jehož členové a předseda (soudce, zvolený Radou pro justici) jsou stanoveni v rozhodnutí Rady pro justici. Tvoří jej šest soudců vybraných a jmenovaných Radou pro justici, dva členové jmenovaní prezidentem republiky a dva členové jmenovaní předsedou parlamentu (Seimas). V druhém stupni rozhoduje Nejvyšší soud. **HU**: disciplinární věci přezkoumává Služební tribunál jmenovaný Radou pro justici. **MT**: rozhoduje Komise pro správu justice. **PL**: ministr spravedlnosti vybere po nezávazné konzultaci s Národní radou pro justici disciplinární soudce. **SI**: disciplinární soud je jmenován Radou pro justici ze členů samotné rady a ze soudců navržených Nejvyšším soudem. **SK**: disciplinární senáty jmenuje Rada pro justici. V případě předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu je pro disciplinární řízení příslušný Ústavní soud. **SE**: stálý soudce může být odvolán z funkce, pouze pokud spáchal závažný trestný čin nebo opakovaně zanedbal své povinnosti, a tudíž prokázal, že se stal zjevně nezpůsobilým vykonávat tuto funkci. Učinil-li rozhodnutí o odvolání soudce z funkce jiný orgán než soud (v praxi Národní rada pro disciplinární delikty), může dotčený soudce požádat soud o přezkum takového rozhodnutí. **UK (EN a WL)**: Lord nejvyšší soudce (Lord Chief Justice) má pravomoc se souhlasem Lorda kancléře (Lord Chancellor) udělit soudci formální doporučení, varování nebo důtku, nebo mu za určitých okolností pozastavit výkon funkce. **UK (NI)**: disciplinární věci rozhoduje Lord nejvyšší soudce a ombudsman pro justiční jmenování.

Obrázek 53 podává přehled vyšetřovacích orgánů, které provádějí formální vyšetřování v rámci disciplinárních řízení týkajících se soudců. Netýká se předběžných šetření k určení, zda, či nikoliv zahájit formální disciplinární řízení. Fáze vyšetřování je obzvláště citlivým krokem v rámci disciplinárních řízení, který může ovlivnit nezávislost soudnictví. Vyšetřovací pravomoc může být vykonána buď a) řádnými nezávislými orgány, jako jsou předsedové soudů nebo Rady pro justici, nebo b) jinými vyšetřovateli, které specificky jmenují Rada pro justici, soudci nebo jiné orgány pro účely vedení vyšetřování v rámci disciplinárních řízení se soudci.

Obrázek 53: Vedoucí vyšetřování ve formálních disciplinárních řízeních se soudci(*)⁽¹²⁵⁾

¹²⁴ Údaje byly shromážděny prostřednictvím aktualizovaného dotazníku, který vypracovala Komise v úzké spolupráci s ENCJ. Odpovědi na aktualizovaný dotazník, které poskytly členské státy, jež nemají rady pro justici nebo nejsou členy ENCJ nebo jejichž členství v ENCJ bylo pozastaveno, byly získány prostřednictvím spolupráce se Sítí předsedů nejvyšších soudů EU.

¹²⁵ Údaje byly shromážděny prostřednictvím aktualizovaného dotazníku, který vypracovala Komise v úzké spolupráci s ENCJ. Odpovědi na aktualizovaný dotazník, které poskytly členské státy, jež nemají rady pro

(*) **BG:** vyšetřuje příslušný správní vedoucí soudu nebo kolegium soudců u bulharské Nejvyšší rady pro justici. **CZ:** některá předběžná šetření může vést rovněž ministr spravedlnosti za účelem přípravy návrhu na zahájení disciplinárního řízení, obvykle po konzultaci s předsedou soudu, u kterého zasedá dotčený soudce. **DK:** vyšetřuje ředitel státního zastupitelství. **DE:** neexistuje formální fáze předběžného šetření před vyšetřováním. V případě disciplinárních usnesení týkajících se méně přísných disciplinárních opatření, jako je důtka, může skutkové okolnosti posuzovat předseda soudu a nejvyšší orgán veřejné správy (obvykle ministerstvo spravedlnosti jak na úrovni jednotlivých spolkových zemí, tak na úrovni spolku). Nejvyšší orgán veřejné správy rozhodne, zda je na místě zahájit disciplinární řízení před soudem. Následně soud provede formální vyšetřování. **EE:** vyšetřování mohou vést předseda soudu nebo veřejný ochránce práv. **IE:** soudci nepodléhají disciplinárnímu orgánu nebo režimu s výjimkou řízení podle Ústavy, při němž lze soudce odvolat z funkce za uvedené pochybení nebo nezpůsobilost k výkonu funkce na základě usnesení o odvolání přijatých oběma komorami parlamentu (Oireachtas). **EL:** občanskoprávní a trestní soudy: Orgán pro kontrolu justice, který je vytvořen losováním ze soudců. Správní soudy: Vyšetřující orgán je vybrán z členů Státní rady. **ES:** navrhovatel disciplinárních opatření je jmenován Obecnou radou pro justici; navrhovatel je vybrán ze skupiny soudců Nejvyššího soudu a obdobných soudů s více než 25 lety praxe v oblasti práva, přičemž během svého mandátu výlučně vykonává funkce navrhovatele. **IT:** nejvyšší státní zástupce u Nejvyššího soudu (člen Rady pro justici) je oprávněn vést vyšetřování. **CY:** vyšetřuje vyšetřující soudce jmenovaný Nejvyšším soudem. **LV:** vyšetřuje Soudní disciplinární výbor. **HU:** vyšetřuje disciplinární komisař jmenovaný Služebním tribunálem (disciplinární soud). **LT:** vyšetřuje Etická a disciplinární justiční komise, jejíž členové a předseda (zvolení Radou pro justici) jsou uvedeni v rozhodnutí Rady pro justici, přičemž komise je tvořena čtyřmi soudci jmenovanými Radou pro justici, dvěma členy jmenovanými prezidentem republiky a jedním členem jmenovaným předsedou parlamentu (Seimas). Předseda Etické a disciplinární justiční komise má právo delegovat vyšetřování a prezentaci jeho výsledků na předsedu soudu, u kterého soudce působí, nebo na předsedu nadřazeného soudu. **MT:** vyšetřuje Komise pro správu justice. **NL:** vyšetřuje nejvyšší státní zástupce. **PL:** ministr spravedlnosti jmenuje pro účely vyšetřování disciplinárního úředníka pro soudce obecných soudů a jeho/její dva zástupce (ti mohou následně jmenovat své vlastní zástupce z kandidátů navržených soudci, přičemž za určitých okolností mohou jmenovat zástupce podle své volby). Ministr spravedlnosti může převzít jakékoliv vyšetřování jmenováním disciplinárního úředníka ad hoc z ministerstva spravedlnosti. **PT:** Rada pro justici jmenuje Orgán pro kontrolu justice, který vede vyšetřování. **RO:** vyšetřuje Orgán pro kontrolu justice. **SI:** Rada pro justici jmenuje disciplinárního žalobce z kandidátů navržených Nejvyšším soudem pro účely vyšetřování. **SK:** vyšetřování vede kárný senát jmenovaný Radou pro justici. **SE:** parlamentní ombudsman a veřejný ochránce práva konají jako žalobci v případech závažného profesního pochybení. **UK (EN a WL):** v závislosti na povaze věci a fázi disciplinárního řízení posuzují stížnosti různé orgány: podání posuzuje v prvním stupni Úřad pro vyšetřování chování soudců; nominovaní soudci, vybraní Lordem nejvyšším soudcem obvykle rozhodují o podáních pouze sami, mají však pravomoc vyslyšet účastníky; disciplinární senát vybraný Lordem nejvyšším soudcem a Lordem kancléřem obvykle posuzuje podání a shromažďuje důkazy od subjektu stížnosti osobně; vyšetřující soudci vybraní Lordem nejvyšším soudcem obvykle vyslyšají subjekt stížnosti a mohou rovněž vyslechnout jiné strany. Je třeba poznamenat, že ne každá stížnost prochází všemi těmito fázemi. **UK (NI):** Lord nejvyšší soudce pro Severní Irsko.

– Záruky týkající se nominace soudců-členů rad pro justici –

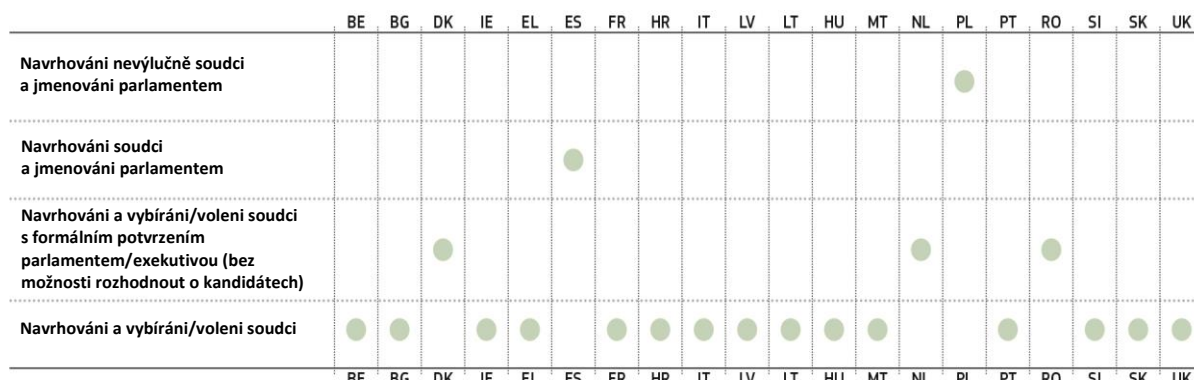
Rady pro justici jsou hlavní orgány zajišťující nezávislost soudnictví. Je na členských státech, aby stanovily strukturu svých systémů soudnictví, včetně rozhodnutí ohledně toho, zda bude či nebude zřízena Rada pro justici. Zavedené evropské standardy, zejména doporučení CM/Rec(2010)12, nicméně doporučují, že by „nejméně polovinu členů [rad pro justici] měli tvořit soudci volení svými kolegy ze všech úrovní soudnictví při respektování pluralismu v rámci soudnictví“⁽¹²⁶⁾. Obrázek níže popisuje, zda je justice zapojena do jmenování soudců-členů Rad pro justici.

justici nebo nejsou členy ENCJ nebo jejichž členství v ENCJ bylo pozastaveno, byly získány prostřednictvím spolupráce se Sítí předsedů nejvyšších soudů EU.

126

Doporučení CM/Rec(2010)12, bod 27; viz rovněž oddíl C bod ii) akčního plánu Rady Evropy z roku 2016; Stanovisko č. 10(2007) Poradní rady evropských soudců (CCJE) pro Výbor ministrů Rady Evropy o Radách pro justici ve službě společnosti, bod 27; a zprávy ENCJ o radách pro justici“ pro roky 2010–2011, bod. 2.3.

Obrázek 54: Jmenování soudců, kteří jsou členy rad pro justici: zapojení soudní moci(*)
(¹²⁷)

(*) Členské státy jsou uvedeny v abecedním pořadí podle jejich zeměpisných názvů v původním jazyce. Obrázek představuje vnitrostátní rámce ve stavu z prosince 2017. **DK:** soudce, kteří jsou členy rady pro justici, vybírají soudci. Všechny členy oficiálně jmenuje ministr spravedlnosti. **EL:** soudci, kteří jsou členy rady, jsou voleni losem. **ES:** soudce, kteří jsou členy rady, jmenuje parlament – rada předloží parlamentu seznam kandidátů, kteří získali podporu sdružení soudců nebo 25 soudců. **NL:** soudce, kteří jsou členy rady, vybírají soudci a jsou jmenováni na návrh rady, mimo jiné na základě doporučení výběrové komise (která sestává převážně ze soudců a zaměstnanců soudů). Všichni členové rady jsou oficiálně jmenováni královským výnosem, což je správní akt, který neponechává výkonné moci žádný prostor pro uvážení. **PL:** kandidáty na soudce, kteří jsou členy rady, navrhuje skupina nejméně 2 000 občanů nebo 25 soudců. Z kandidátů volí poslanecké kluby až devět kandidátů, z nichž výbor dolní komory parlamentu (Sejm) sestaví konečný seznam patnácti kandidátů, jež jmenuje Sejm. **RO:** kampaň a zvolení soudců, kteří jsou členy rady, organizuje Nejvyšší rada soudců. Jakmile je potvrzen konečný seznam zvolených soudců, kteří jsou členy rady, senát jej schvaluje jako celek. Senát může potvrzení seznamu odmítnout pouze v případě porušení právních předpisů při výběru členů rady a pouze tehdy, má-li toto porušení vliv na výsledek volby. Senát nemůže rozhodovat o výběru kandidátů. **UK:** soudce, kteří jsou členy rady pro justici, vybírají soudci.

– Záruky týkající se fungování státních zastupitelství v EU –

Státní zastupitelství hrají v systému trestního soudnictví i při spolupráci v trestních věcech významnou úlohu. Řádné fungování státních zastupitelství je důležité pro boj proti praní peněz a korupci. Podle judikatury Soudního dvora v kontextu rámcového rozhodnutí Rady o evropském zatýkacím rozkazu(¹²⁸) lze úřad státního zástupce považovat za justiční orgán členského státu odpovědný za řízení trestního soudnictví, kdykoliv jej lze odlišit od výkonné moci v souladu se zásadou oddělení pravomocí, která charakterizuje fungování právního státu(¹²⁹).

Organizace státních zastupitelství se v rámci EU liší a neexistuje jednotný model pro všechny členské státy. Existuje však všeobecná tendence k určení více nezávislých státních zastupitelství než jednoho státního zastupitelství podřízeného výkonné moci nebo spojeného s výkonnou mocí(¹³⁰). Řídící pravomoci vůči státním zástupcům spolu s postupy pro jejich jmenování a odvolávání mohou ovlivnit rozsah nezávislosti úřadu státního zastupitelství. Bez ohledu na model vnitrostátního systému soudnictví nebo právní tradici, ve které je zakotven, evropské

¹²⁷ Údaje byly shromážděny prostřednictvím aktualizovaného dotazníku, který vypracovala Komise v úzké spolupráci s ENCJ.

¹²⁸ Úř. věst. L 190, 18.7.2002, s. 1.

¹²⁹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. listopadu 2016 ve věci Openbaar Ministerie v. Ruslanas Kovalkovas, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861, bod 34 a 36; rozsudek ze dne 10. listopadu 2016 ve věci Openbaar Ministerie v. Halil Ibrahim Özçelik, C-453/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:860, body 32 a 34. Viz rovněž stanovisko č. 13(2018) s názvem Nezávislost, odpovědnost a etika státních zástupců, přijaté Poradní radou evropských státních zástupců (CCPE), doporučení xii.

¹³⁰ CDL-AD(2010)040-e, Zpráva o evropských standardech, pokud jde o nezávislost soudního systému: část II – Státní zastupitelství – přijatá Benátskou komisí na jejím 85. plenárním zasedání (Benátky, 17.–18. prosince 2010), bod 26.

standards vyžadují, aby členské státy přijaly účinná opatření, která zaručují, že státní zástupci mohou plnit své pracovní úkoly a povinnosti za náležitých právních a organizačních podmínek⁽¹³¹⁾ a bez nepatřičného zasahování⁽¹³²⁾. Pokud vláda vydává pokyny obecné povahy, například ohledně politiky v oblasti boje proti trestné činnosti, musí být tyto pokyny vydány písemně a musí být náležitě zveřejněny⁽¹³³⁾. Má-li vláda pravomoc nařídit v určité věci trestní stíhání, musí být tento příkaz spojen s odpovídajícími zárukami⁽¹³⁴⁾. Podle doporučení Výboru ministrů Rady Evropy z roku 2000 by pokyn nestíhat by měl být zakázán⁽¹³⁵⁾. Zúčastněné strany (včetně obětí) by měly mít možnost rozhodnutí státního zástupce o zastavení trestního stíhání napadnout⁽¹³⁶⁾.

Obrázek 55 podává přehled o rozdělení hlavních řídicích pravomocí vůči státním zástupcům mezi různými orgány. Obrázek ukazuje, který orgán, buď nejvyšší státní zástupce; Rada pro justici/státní zastupitelství; ministr spravedlnosti/vláda/prezident; nebo parlament má tyto řídicí pravomoci:

- 1) vydávat obecné pokyny k politice v oblasti trestního stíhání;
- 2) vydávat pokyny k trestnímu stíhání v jednotlivých případech;
- 3) hodnotit státního zástupce;
- 4) povýšit státního zástupce;
- 5) odejmout konkrétní věc, která byla státnímu zástupci přidělena (postoupit věc);
- 6) rozhodovat o disciplinárním opatření ohledně státního zástupce a
- 7) přeložit státního zástupce bez jeho souhlasu.

Kromě těchto vybraných hlavních řídicích pravomocí mohou stejné nebo jiné orgány mít další pravomoci vůči úřadům státního zastupitelství (např. pravomoc rozhodovat kompetenční spory mezi úřady státního zastupitelství členských států nebo získávat údaje a informace od nižších státních zastupitelství). Je třeba poznamenat, že určitou úlohu při výkonu výše uvedených řídicích pravomocí mohou plnit i další orgány (např. disciplinární soud může rozhodovat o některých disciplinárních opatřeních).

Obrázek 55 podává pouze věcný přehled některých aspektů organizace státního zastupitelství a nehodnotí jejich účinné fungování, jež vyžaduje zohlednění specifických okolností v každém členském státě.

Procentní podíl vyjadřuje rozdělení sedmi výše uvedených pravomocí mezi čtyři možné orgány, bez jakéhokoli vážení, pokud jde o významu každého bodu.

Obrázek 55: Rozdělení hlavních řídicích pravomocí vůči úřadům státního zastupitelství(*)
(zdroj: Evropská komise spolu s odbornou skupinou pro praní peněz a financování terorismu)

¹³¹ Doporučení Rec(2000)19 o úloze veřejné žaloby v systému trestní justice, přijaté Výborem ministrů Rady Evropy dne 6. října 2000 (dále jen „doporučení z roku 2000“), bod 4.

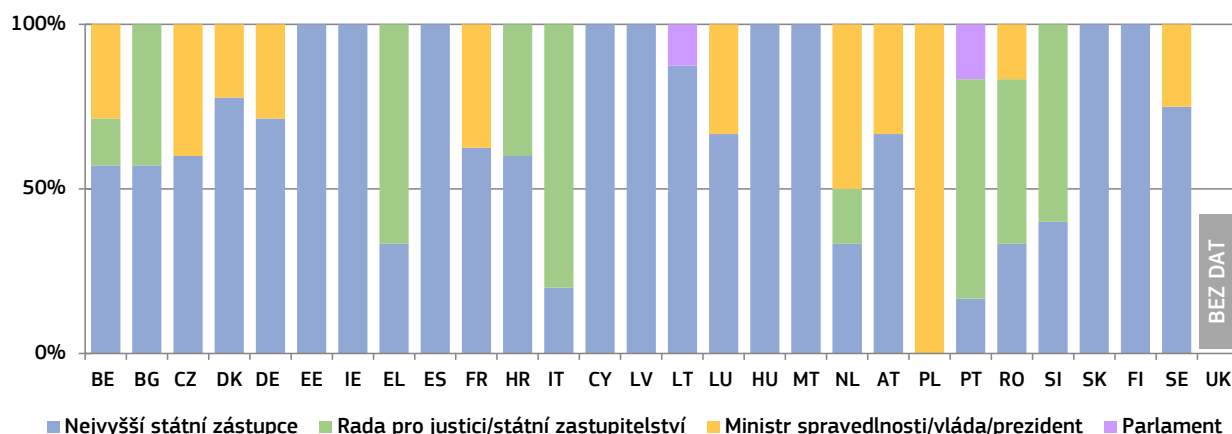
¹³² Doporučení z roku 2000, body 11 a 13. Viz rovněž stanovisko č. 13(2018) s názvem Nezávislost, odpovědnost a etika státních zástupců, přijaté Poradní radou evropských státních zástupců (CCPE), doporučení i a iii.

¹³³ Doporučení z roku 2000, bod 13 písm. c).

¹³⁴ Doporučení z roku 2000, bod 13 písm. d).

¹³⁵ Doporučení z roku 2000, bod 13 písm. f). Viz rovněž stanovisko č. 13(2018) s názvem Nezávislost, odpovědnost a etika státních zástupců, přijaté Poradní radou evropských státních zástupců (CCPE), doporučení ix.

¹³⁶ Doporučení z roku 2000, bod 34.

(*) Členské státy jsou uvedeny v abecedním pořadí podle jejich zeměpisných názvů v původním jazyce. Hlavní řídicí pravomoci nejvyššího státního zástupce jsou popsány na obrázku 56. **BE:** Rada pro justici: pravomoc rozhodnout o povýšení státních zástupců. Ministr spravedlnosti: pravomoc vydávat obecné pokyny týkající se politiky trestního stíhání na základě návrhu kolegia vrchních státních zástupců a vydávat pokyny ohledně trestního stíhání v konkrétních věcech (právo nařít trestní stíhání je obsaženo v článku 364 trestního řádu a čl. 151 odst.1 Ústavy). **BG:** Rada pro justici (kolegium státních zástupců Nejvyšší rady pro justici): pravomoc rozhodovat o disciplinárním opatření ohledně státního zástupce, o individuálním hodnocení a o povýšení státních zástupců. Ministr spravedlnosti může navrhnout jmenování, povýšení, zařazení do nižší platové třídy, přeložení a odvolání soudce, státního zástupce a vyšetřujícího soudce. **CZ:** ministr spravedlnosti: pravomoc rozhodnout o povýšení státních zástupců; pravomoc přeložit státního zástupce bez jeho souhlasu pouze v případě organizačních změn na základě zákona. **DK:** ministr spravedlnosti: pravomoc rozhodovat o disciplinárních opatřeních ohledně státních zástupců a o povýšení státních zástupců. **DE:** ministr spravedlnosti: pravomoc vydávat obecné pokyny týkající se politiky trestního stíhání a vydávat pokyny ohledně trestního stíhání v konkrétních věcech. **EE:** disciplinární řízení s nejvyšším státním zástupcem, vedoucím vrchním státním zástupcem nebo vedoucím státním zástupcem se zahájí na žádost zúčastněné osoby nebo z vlastního podnětu ministra spravedlnosti. **EL:** Nejvyšší rada pro justici: pravomoc povýšit a přeložit státního zástupce, uskutečňováno prostřednictvím prezidentského výnosu. Ministr spravedlnosti je výjimečně oprávněn vydávat obecné informativní směrnice státním zástupcům v souvislosti s uplatňováním právních nástrojů přijatých v rámci Rady Evropské unie, které se týkají justiční spolupráce členských zemí v oblasti předcházení a potírání některých druhů trestných činů. **ES:** Fiskální rada (Rada pro státní zastupitelství) má pravomoc přezkoumávat rozhodnutí nejvyššího státního zástupce v zákonem stanovených případech. **FR:** ministr spravedlnosti: pravomoc vydávat obecné pokyny k politice v oblasti trestního stíhání; pravomoc rozhodovat o disciplinárních opatřeních ohledně státních zástupců na základě stanoviska Nejvyšší rady pro justici (Conseil Supérieur de la Magistrature) (článek 65 francouzské ústavy a článek 48, čl. 58 odst. 1 a článek 59 prováděcího zákona). Pokud má ministr v úmyslu přijmout rozhodnutí, které má závažnější důsledky, než rozhodnutí navrhované Nejvyšší radou pro justici, je nutné tuto radu znovu konzultovat (čl. 58 odst. 1 prováděcího zákona). Prezident republiky vydává výnos o povýšení státního zástupce na základě stanoviska Rady pro justici. Nejvyšší rada pro justici vydává stanovisko k disciplinárním opatřením, přeložení státního zástupce bez jeho souhlasu a k povýšení státního zástupce. **HR:** Rada státních žalobců: pravomoc rozhodovat o disciplinárních opatřeních a o povýšení státních zástupců. **IT:** Rada pro justici: pravomoc rozhodovat o disciplinárním opatření ohledně státního zástupce, o přeložení státních zástupců bez jejich souhlasu, o individuálním hodnocení státního zástupce a o povýšení státního zástupce. **CY:** Rada pro justici odvolává nejvyššího státního zástupce. **LV:** Rada nejvyššího státního zástupce: podle čl. 29 odst. 2 zákona o státním zastupitelství Rada jako kolegiální poradní instituce přezkoumává hlavní otázky týkající organizace a fungování státního zastupitelství a plní další funkce stanovené v právních předpisech (např. vytváří a přijímá právní předpisy upravující výběr, zaškolování a ověřování kvalifikace uchazečů o pozici státního zástupce a právní předpisy pro hodnocení profesního výkonu státního zástupce). **LT:** parlament (Seimas) stanoví operativní priority státního zastupitelství a provádí parlamentní kontrolu jiných než procesních úkonů. **LU:** ministr spravedlnosti může státnímu zastupitelství nařít trestní stíhání v určité věci (nemůže však nařít zastavení trestního stíhání). Takovýto příkaz nicméně nebyl vydán déle než dvacet let. Neexistuje právní požadavek konzultovat ohledně takovéhoho příkazu státního zástupce nebo si vyžádat stanovisko nejvyššího státního zástupce. Velkovévoda jakožto hlava státu je oprávněn rozhodovat o povýšení státních zástupců, na základě kladného stanoviska státního zástupce / nejvyššího státního zástupce. **MT:** policie má výlučnou pravomoc zahájit a vést trestní řízení a vystupovat na straně obžaloby před nižšími soudy; nejvyšší státní zástupce vystupuje na straně obžaloby před vyššími soudy, když je shromažďování důkazů před nižšími soudy již uzavřeno. **NL:** Rada nejvyššího státního zástupce (College van procureurs-generaal): pravomoc vydávat obecné pokyny k politice v oblasti trestního stíhání. Ministr spravedlnosti: pravomoc vydávat obecné pokyny týkající se politiky trestního stíhání a rozhodovat o určitých disciplinárních opatřeních vůči státním zástupcům; může státnímu zastupitelství nařít trestní stíhání v určité věci nebo zastavení trestního stíhání, předtím si však musí ohledně navrhovaných příkazů vyžádat písemné odůvodněné stanovisko Rady nejvyššího státního zástupce (College van procureurs-generaal) a je vyžadováno, aby byl vyrozuměn parlament. Doposud se však objevil pouze jeden takovýto případ, a to před více než dvaceti lety. Vedoucí státního zastupitelství v obvodu, v němž pracuje státní zástupce, má pravomoc rozhodovat o disciplinárních opatřeních a o hodnocení státních zástupců. **AT:** ministr spravedlnosti: pravomoc vydávat obecné pokyny týkající se politiky trestního stíhání a vydávat pokyny ohledně trestního stíhání v konkrétních věcech se souhlasem nezávislého orgánu (Weisungsrat) zřízeného u úřadu státního zastupitelství. K pravomocem nejvyššího státního zástupce nepatří přímé řízení státního zastupitelství, jak je uvedeno v grafu. Jiné řídicí pravomoci uvedené v grafu jsou svěřeny buď Vrchnímu státnímu zástupci, nebo nezávislé personální radě (Personalkommission) sestávající ze čtyř členů, kteří musí být státními zástupci (viz poznámky k obrázku 56). Pokud jde o povyšování státních zástupců, je nutná žádost o vyšší pozici a postup se řídí pravidly platnými pro jmenování na pozici státního zástupce (tj. návrh nezávislé personální komise (Personalkommission), jmenování spolkovým prezidentem, který tuto pravomoc delegoval na ministra spravedlnosti). Pravomoc rozhodnout o disciplinárním opatření vůči státnímu zástupci má disciplinární soud, který má rovněž pravomoc přeložit státního zástupce jako sankci. **PL:** nejvyšší státní zástupce je rovněž ministrem spravedlnosti. **PT:** Rada pro justici: pravomoc rozhodovat

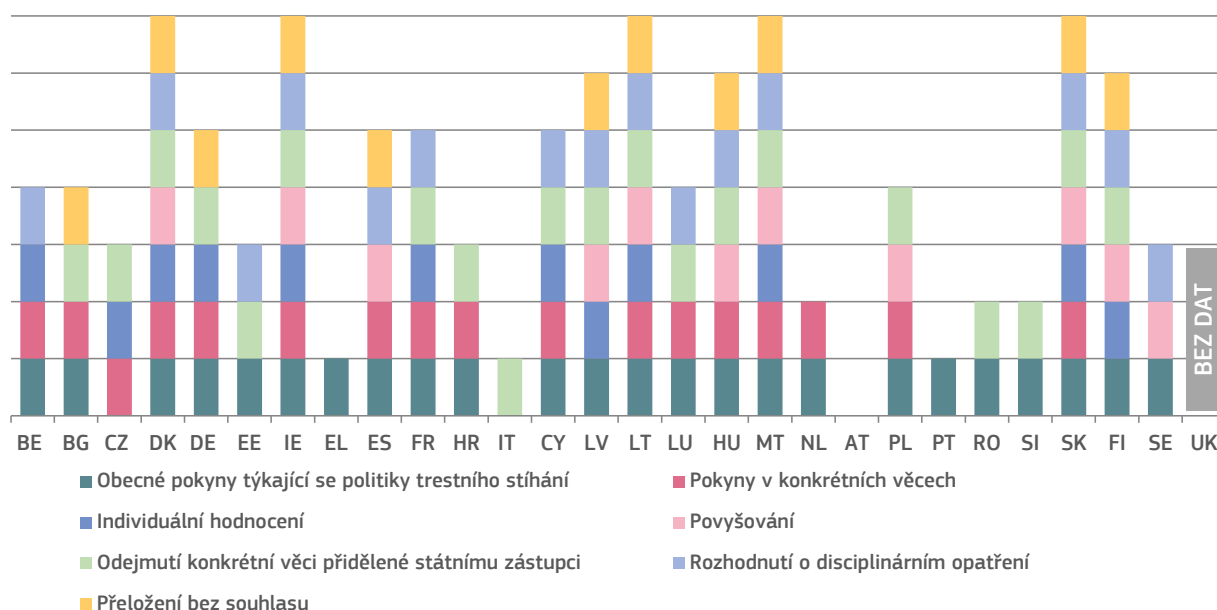
o disciplinárním opatření ohledně státního zástupce, o přeložení státních zástupců bez jejich souhlasu, o individuálním hodnocení státního zástupce a o povýšení státního zástupce. Parlament může vydat obecné pokyny k politice týkající se trestního stíhání. **RO:** Rada pro justici: pravomoc rozhodnout o disciplinárním opatření vůči státnímu zástupci a o povýšení státního zástupce (podle čl. 40 odst. 2 písm. i) zákona č. 317/2004, sekce pro státní zastupitelství v rámci Vrchní soudní rady vydává rozhodnutí o povýšení státních zástupců, o povýšení se však rozhoduje pouze až po výběrovém řízení (článek 43 zákona 303/2004)). Ministr spravedlnosti podle nedávno novelizovaného článku 69 zákona č. 304/2004 o organizaci soudnictví může požádat vedoucího Úřadu státního zastupitelství při Vrchním kasačním soudu, nebo případně vedoucího Úřadu státního zastupitelství při Národním protikorupčním státním zastupitelství a vydat písemné pokyny o krocích, jež mají být přijaty pro předcházení a potírání trestné činnosti. Podle čl. 40 odst. 2 písm. h) zákona č. 317/2004 o Státní soudní radě je sekce rady pro státní zastupitelství příslušná rozhodnout o stížnostech proti konečným rozhodnutím hodnotícího výboru (rating). Podle čl. 39 odst. 3 zákona č. 303/2004 o postavení soudců a státních zástupců provádí individuální hodnocení státních zástupců zvláštní výbor vytvořený rozhodnutím Vrchní soudní rady. **SI:** Rada státních žalobců: pravomoc rozhodnout o přeložení státního zástupce bez jeho souhlasu, o individuálním hodnocení státního zástupce a o povýšení státního zástupce. Rada státních zástupců je navíc zodpovědná za jmenování a odvolávání ředitelů okresních státních zastupitelství, provádění hodnocení a povyšování, přeložení a přidělování a účastní se také procesu jmenování státních zástupců, překládá stanoviska o politice trestního stíhání, provádí hodnocení výkonu a efektivnosti fungování úřadů státních zastupitelství, chrání soběstačnost státního zastupitelství při plnění jeho úkolů a při výkonu jiných záležitostí v souladu se zákonem o státním zastupitelství. **SK:** k pravomocem Rady prokurátorů nepatří přímé řízení státního zastupitelství, jak je uvedeno v grafu. Rada prokurátorů má jiné pravomoci (např. rozhoduje o námitkách státního zástupce proti obsahu hodnocení, k nimž vedoucí úřadu státního zastupitelství nepřihlédl, a vyjadřuje své stanovisko k dočasnému přidělení státního zástupce k jinému úřadu státního zastupitelství). **SE:** vláda může vydávat obecné pokyny k politice v oblasti trestního stíhání.

Obrázek 56 podává přehled o rozdělení hlavních řídicích pravomocí nejvyššího státního zástupce vůči státním zástupcům. 1. vydávat obecné pokyny týkající se politiky trestního stíhání, 2. vydávat pokyny týkající se trestního stíhání v konkrétní věci, 3. hodnotit státního zástupce, 4. povyšovat státního zástupce, 5. odejmout konkrétní věc, která byla státnímu zástupci přidělena (postoupit věc), 6. rozhodnout o disciplinárním opatření vůči státnímu zástupci a 7. přeložit státního zástupce bez jeho souhlasu. Mimo tyto pravomoci může mít nejvyšší státní zastupitelství další pravomoci, které na obrázku nejsou zobrazeny⁽¹³⁷⁾.

137

Nejvyšší státní zástupce může hrát například roli v orgánech odpovědných za rozhodnutí týkající se státních zástupců, přestože taková rozhodnutí nečiní přímo.

Obrázek 56: Řídící pravomoci nejvyššího státního zástupce(*) (zdroj: Evropská komise spolu s odbornou skupinou pro praní peněz a financování terorismu)

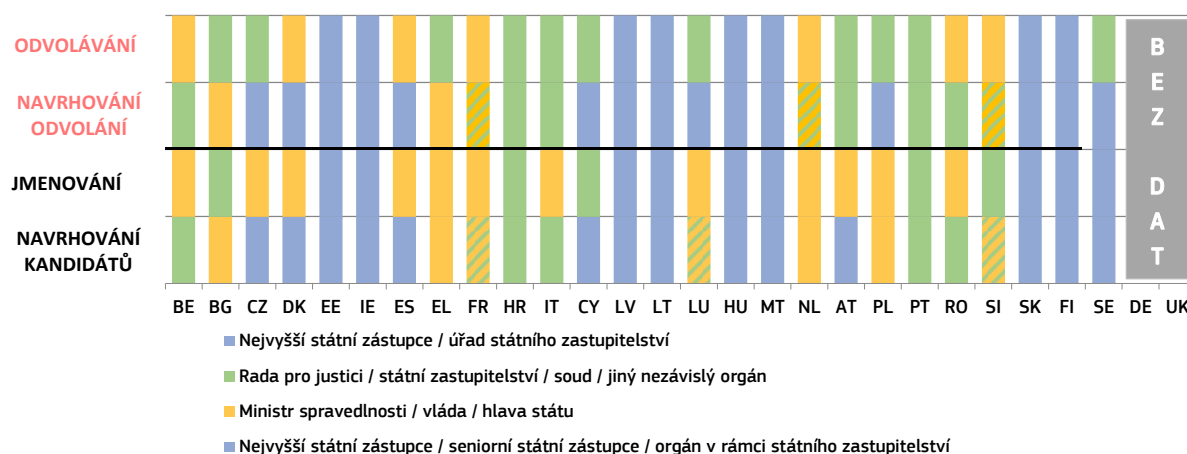

(*) Členské státy jsou uvedeny v abecedním pořadí podle jejich zeměpisných názvů v původním jazyce. **BE:** pokud jde o pravomoc vydávat pokyny týkající se trestního stíhání v konkrétních věcech, právo nařít zahájení trestního stíhání svěřené královskému prokurátorovi upravuje článek 364 trestního řádu. Ustanovení čl. 150 odst. 2 a 138 odst. 2 občanského soudního řádu svěřuje královskému prokurátorovi obecné právo k výkonu pravomoci. **CZ:** pravomoc vydávat pokyny týkající se trestního stíhání v konkrétní věci pouze v rámci nejvyššího státního zastupitelství a vůči vrchnímu státnímu zastupitelství. **EL:** státní zástupce při Nejvyšším soudu (tj. nejvyšší státní zástupce) má právo udělovat všem státním zástupcům v zemi obecné pokyny a doporučení v souvislosti s plněním jejich povinností, aniž by samozřejmě byli adresáti těchto pokynů a doporučení jimi vázáni při formulaci a vyjadřování svých stanovisek. **ES:** nejvyšší státní zástupce stanoví vnitřní nařízení a pokyny vhodné pro úřad a výkon funkcí v oblasti trestního stíhání, které mohou být obecné nebo se týkat specifických záležitostí. Obecné pokyny jsou nezbytné pro zachování zásady jednotnosti konání a věcně se vymezují prostřednictvím oběžníků, instrukcí a konzultací. Pokud jde o přeložení bez souhlasu, je možné pouze v případech vysoké pracovní zátěže. **IT:** státní zástupci při odvolacím soudu mají pravomoc odejmout individuální věc, která byla přidělena místně příslušnému státnímu zástupci v případě nečinnosti; kromě toho mají pravomoc získávat údaje a informace od státních zastupitelství ve svém obvodu (nebo územní) a zaslat státnímu zastupitelství při kasačním soudu za účelem ověření správného a jednotného fungování státních zastupitelství a dodržování pravidel řádného procesu. Státní zástupce při kasačním soudu vykonává ze zákona kontrolu nad Národním ředitelstvím pro boj s mafií; mimoto rozhoduje kompetenční spory mezi dvěma či více územními úřady státního zastupitelství. **CY:** nejvyšší státní zástupce má pravomoc rozhodnout o disciplinárních opatřeních týkajících se státních zástupců v případě méně závažného porušení pravidel. V případě závažných disciplinárních přestupků nenavrhuje nejvyšší státní zástupce sankce, nýbrž doporučuje Komisi pro veřejnou službu zahájit disciplinární řízení. **LT:** pokud jde o pravomoc vydávat pokyny k jednotlivým věcem, nejvyšší státní zástupce nemůže dávat pokyny, jak se má přijmout rozhodnutí; pokud jde o pravomoc rozhodnout o povýšení státních zástupců, nejvyšší státní zástupce rozhoduje o závěrech výběrové komise pro státní zástupce nebo výběrové komise pro vrchní státní zástupce. **LU:** nejvyšší státní zástupce má pravomoc nařít státnímu zastupitelství trestní stíhání v určité věci (nemůže však nařít zastavení trestního stíhání). Pokud jde o povýšení státních zástupců, vrchních státních zástupců / nejvyššího státního zástupce při kladném stanovisku navrhuje povýšení exekutivě a hlava státu podepisuje nominaci. **AT:** k pravomocem nejvyššího státního zástupce nepatří přímé řízení státního zastupitelství, jak je uvedeno v grafu. Vrchní státní zástupci mají tyto pravomoci: vydávat obecné pokyny týkající se politiky trestního stíhání v jejich příslušných obvodech, vydávat pokyny týkající se trestního stíhání v konkrétních věcech, přeložit státní zástupce bez jejich souhlasu z organizačních důvodů (např. při řešení nadměrné pracovní zátěže nebo dlouhodobá absence ze zdravotních důvodů u některého z úřadů, a to pouze v rámci svého obvodu a po omezenou dobu). Vedoucí příslušného orgánu státního zastupitelství má pravomoc vydávat pokyny týkající se trestního stíhání v konkrétních věcech a odejmout konkrétní věc, která byla přidělena státnímu zástupci (postoupit věc). Nezávislý orgán (Personalkommission) tvořený čtyřmi členy, kteří musí být státními zástupci, má pravomoc hodnotit státního zástupce. **PL:** nejvyšší státní zástupce je rovněž ministrem spravedlnosti. **RO:** v zájmu zajištění jednotného přístupu k trestnímu vyšetřování má nejvyšší státní zástupce má pravomoc postoupit konkrétní věc z jednoho úřadu státního zastupitelství na jiný úřad státního zastupitelství a vydávat obecné pokyny týkající se politik trestního stíhání (doporučení). **SI:** nejvyšší státní zástupce i vedoucí vrchního státního zastupitelství mají pravomoc vydat obecné pokyny týkající se politiky trestního stíhání a odejmout konkrétní věc přidělenou státnímu zástupci.

Obrázek 57 představuje přehled orgánů (Rada pro justici / Rada pro státní zastupitelství / soud, ministerstvo spravedlnosti, nejvyšší státní zástupce, úřad státního zastupitelství) zabývajících se jmenováním a odvoláváním státních zástupců a neukazuje jmenování a odvolávání nejvyšších státních zástupců či jiných podobných vedoucích pozic. Obrázek ukazuje rozmanitost modelů organizace státního zastupitelství v členských státech podle toho, zda jsou spojeny s výkonnou mocí nebo justicí. Obrázek rovněž ukazuje roli nejvyššího státního zástupce a Rad pro justici /

Rad pro státní zastupitelství coby významných aktérů jak při jmenování, tak při odvolávání státních zástupců.

Obrázek 57: Jmenování a odvolávání státních zástupců(*) (zdroj: Evropská komise spolu s odbornou skupinou pro praní peněz a financování terorismu)

(*) **BE:** návrh na jmenování: Rada pro justici. Rozhodnutí o jmenování: hlava státu na základě doporučení ministra spravedlnosti. Návrh na odvolání: disciplinární soud. Rozhodnutí o odvolání: hlava státu na základě doporučení ministra spravedlnosti. **BG:** rozhodnutí o jmenování a odvolání: Komora státních zástupců Rady pro justici. **CZ:** návrh na jmenování: nejvyšší státní zástupce. Návrh na odvolání: nejvyšší státní zástupce, vedoucí státní zástupci a ministr spravedlnosti. Rozhodnutí o odvolání: soud. **DK:** návrh na jmenování: nejvyšší státní zástupce navrhuje konečné kandidáty na místa právních čekatelů (trvání přibližně tři roky) ministři spravedlnosti, který kandidáty jmenuje. Pokud právní čekatel složí zkoušku a následně vykoná odbornou přípravu, stane se z kandidáta státním zástupcem. **EE:** návrh na jmenování: výbor pro náborový konkurz v případě specializovaných státních zástupců, okresních státních zástupců a asistentů státních zástupců; vedoucí státní zástupce v případě vyšších státních zástupců. Rozhodnutí o jmenování a odvolání: nejvyšší státní zástupce. **IE:** návrh na jmenování: náborový konkurz podle povolení k náboru vydaného komisí pro jmenování ve veřejné službě (CPSA) pořádá obyčejně úřad ředitele státního zastupitelství (případně služba pro jmenování ve veřejné správě). Rozhodnutí o jmenování: ředitel státního zastupitelství. Návrh na odvolání: Úřad ředitele státního zastupitelství v souladu s podmínkami stanovenými ministrem financí a veřejných výdajů a reforem. Rozhodnutí o odvolání: zástupce ředitele státního zastupitelství (ředitel státního zastupitelství pro státní zástupce na pozicích hlavních úředníků a vyšší). **ES:** návrh na jmenování: národní státní zástupce po zprávě Fiskální rady, po vyslechnutí Vrchní fiskální rady pro příslušnou autonomní oblast v případě pracovních míst v rámci úřadů státního zastupitelství místně příslušných na jejím území. Rozhodnutí o jmenování: vláda. Návrh na odvolání: nejvyšší státní zástupce. Rozhodnutí o odvolání: ministr spravedlnosti po příznivé zprávě Fiskální rady. **EL:** návrh na jmenování: Ministerstvo spravedlnosti vydává každoročně ministerské rozhodnutí ohledně přijímacích zkoušek na Národní školu soudců pro kandidáty na státní zástupce. Výběrový proces, který pořádá pětičlenný výbor, se v současnosti skládá z písemných a ústních testů. Po nástupu na řeckou Národní školu soudců absolvují úspěšní kandidáti 16měsíční studijní kurz složený z teorie i praxe. Tento kurz je zakončen zkouškou určující jejich pořadí. V závislosti na pořadí budou jmenováni k příslušným soudům. Rozhodnutí o jmenování: kandidáti jsou na pozici státního zástupce jmenováni prezidentským výnosem. Návrh na odvolání: ministr spravedlnosti. Rozhodnutí o odvolání: soudní rozsudek disciplinární rady podle čl. 91 § 2 ústavy, kterou tvoří soudci z povolání. **FR:** návrh na jmenování: ministr spravedlnosti na základě nezávazného stanoviska Rady pro justici. Rozhodnutí o jmenování: prezident republiky. Návrh na odvolání: ministr spravedlnosti na základě nezávazného stanoviska Rady pro justici. Rozhodnutí o odvolání: prezident republiky. **IT:** rozhodnutí o jmenování: v návaznosti na návrh Rady vydá ministr spravedlnosti ministerskou vyhlášku, přičemž nemá žádný prostor pro uvážení, pokud jde o nejmenování či jmenování jiného kandidáta než kandidáta navrženého. **CY:** návrh na jmenování/odvolání: nejvyšší státní zástupce. Rozhodnutí o jmenování/odvolání: Komise pro veřejnou službu se stanoviskem nejvyššího státního zástupce. **LT:** návrh na jmenování: Komise pro výběr státních zástupců (tvořená dvěma státními zástupci nominovanými kolegiální radou, dvěma státními zástupci nominovanými nejvyšším státním zástupcem a jedním členem nominovaným prezidentem republiky, předsedou parlamentu Seimasu a předsedou vlády). Rozhodnutí o jmenování: nejvyšší státní zástupce. Návrh na odvolání: Etická komise (stejně složení jako Komise pro výběr státních zástupců). **LU:** návrh na jmenování: ministr spravedlnosti v návaznosti na kladné stanovisko nejvyššího státního zástupce navrhuje nominace velkovévodovi. Rozhodnutí o jmenování: Hlava státu. Návrh na odvolání: nejvyšší státní zástupce. Rozhodnutí o odvolání: soud. **HU:** Návrh/rozhodnutí o jmenování: seniorní státní zástupce. Návrh na odvolání: seniorní státní zástupce. Rozhodnutí o odvolání: nejvyšší státní zástupce. **MT:** policie má výlučnou pravomoc zahájit a vést trestní řízení a vystupovat na straně obžaloby před nižšími soudy; nejvyšší státní zástupce vystupuje na straně obžaloby před vyššími soudy, když je shromažďování důkazů před nižšími soudy již uzavřeno. **NL:** návrh na jmenování: ministr spravedlnosti. Rozhodnutí o jmenování: královského výnosu (z ústavní praxe vyplývá pro jmenovací orgán povinnost řídit se návrhem na jmenování kandidáta na místo státního zástupce). Návrh na odvolání: ministr spravedlnosti na základě doporučení vedoucího úřadu státního zastupitelství. Rozhodnutí o odvolání má formu královského výnosu. **AT:** návrh na jmenování: nezávislý orgán (Personalkommission) tvořený čtyřmi členy, kteří musí být státními zástupci. Rozhodnutí o jmenování: spolkový prezident deleguje rozhodnutí na ministra spravedlnosti. Návrh a rozhodnutí o odvolání: disciplinární soud. **PL:** návrh a rozhodnutí o jmenování: nejvyšší státní zástupce – což je rovněž ministr spravedlnosti – na návrh národního státního zástupce. Rada příslušného úřadu státního zastupitelství vydává stanovisko ke kandidátovi na pozici státního zástupce. Návrh na odvolání: národní státní zástupce. Rozhodnutí o odvolání: disciplinární soud; v omezených případech může odvolat státního zástupce rovněž nejvyšší státní zástupce na žádost národního státního

zástupce. Stanovisko k odvolání státního zástupce je podáváno na zasedání státních zástupců úřadu národního státního zastupitelství nebo příslušného krajského státního zastupitelství. RO: návrh na jmenování: Vrchní soudní rada. Rozhodnutí o jmenování: prezident (ze zákona vyplývá pro jmenovací orgán povinnost řídit se návrhem na jmenování kandidáta na místo státního zástupce). SI: návrh na jmenování: ministr spravedlnosti po stanovisku Rady pro státní zastupitelství. Rozhodnutí o jmenování: Rada pro státní zastupitelství (jmenovací orgán nemá povinnost řídit se návrhem na jmenování kandidáta na místo státního zástupce). Návrh na odvolání: Rada pro státní zastupitelství. Rozhodnutí o odvolání: vláda na základě návrhu ministra spravedlnosti. SK: návrh na jmenování: předseda výběrové komise úřadu nejvyššího státního zastupitelství. Jmenování a odvolání: nejvyšší státní zástupce. FI: jmenování a odvolání: nejvyšší státní zástupce. SE: návrh a rozhodnutí o jmenování: ředitel pro lidské zdroje švédského státního zastupitelství na základě stanoviska nejvyššího státního zástupce. Návrh na odvolání: ředitel pro lidské zdroje švédského státního zastupitelství. Rozhodnutí o odvolání: soud na základě stanoviska nejvyššího státního zástupce.

3.3.3 Shrnutí týkající se nezávislosti soudnictví

Nezávislost soudnictví představuje základní prvek účinného systému soudnictví. Má zásadní význam pro prosazování právního státu, spravedlivé soudní řízení a důvěru občanů a podniků v právní systém. Z tohoto důvodu by jakákoli reforma soudnictví měla podporovat právní stát a dodržovat evropské standardy nezávislosti soudnictví. Srovnávací přehled ukazuje tendence u vnímání nezávislosti soudnictví mezi veřejností a podniky. Toto vydání rovněž obsahuje některé vybrané ukazatele pro právní záruky v souvislosti s orgány zapojenými do disciplinárních řízení týkajících se soudců a řízení úřadů státního zastupitelství. Strukturální ukazatele samy o sobě neumožňují učinit závěry o nezávislosti soudnictví členských států, ale představují možné prvky, které lze použít jako výchozí bod při analýze.

- Srovnávací přehled 2019 představuje vývoj **vnímané nezávislosti** na základě průzkumu u občanů (Eurobarometr) a podniků (Eurobarometr a Světové ekonomické fórum):
 - Všechny průzkumy obecně ukazují *podobné výsledky*, zejména pokud jde o složení dvou skupin členských států s nejnižší a nejvyšší vnímanou nezávislostí soudnictví.
 - Z průzkumu Světového ekonomického fóra (obrázek 51), který byl předložen po sedmé, vyplývá, že ve zhruba dvou pětinách členských států se vnímání nezávislosti v porovnání s rokem 2010 *zlepšilo* nebo *nezměnilo*. Mezi členskými státy čelícími zvláštním problémům⁽¹³⁸⁾ se v osmiletém horizontu vnímání nezávislosti *zlepšilo* nebo *zůstalo stabilní* v téměř třech pětinách těchto zemí. Ve srovnání s obdobím 2016–17 se však vnímání nezávislosti u podniků *zhoršilo* v zhruba třech pětinách všech členských států.
 - Z průzkumu Eurobarometr mezi veřejností (obrázek 47), který byl předložen po čtvrté, vyplývá, že ve zhruba dvou třetinách členských států se vnímání nezávislosti v porovnání s rokem 2016 *zlepšilo*. Vnímání nezávislosti ze strany veřejnosti se *zlepšilo* ve více než dvou třetinách členských států, které se v průběhu čtyřletého období potýkají se zvláštními problémy. Ve srovnání s minulým rokem se však vnímání nezávislosti ze strany veřejnosti *zhoršilo* ve zhruba třech pětinách všech členských států (ve více než dvou třetinách členských států, které čelí specifickým problémům, a zhruba v polovině ostatních členských států).
 - Z průzkumu Eurobarometr mezi podniky (obrázek 49), který byl předložen po čtvrté, vyplývá, že ve zhruba dvou třetinách členských států se vnímání nezávislosti v porovnání s rokem 2016 a uplynulým rokem *zlepšilo* (ve srovnání s minulým rokem tomu tak bylo ve více než dvou třetinách členských států, které čelí specifickým problémům, a zhruba ve třech pětinách ostatních členských států).
 - Mezi důvody, proč je nezávislost soudů a soudců vnímána jako nedostatečná, bylo nejčastěji uváděno zasahování nebo tlak ze strany vlády a politiků, načež následoval tlak ze strany ekonomických či jiných konkrétních zájmů. Oba důvody jsou dosud patrné u řady členských států, v nichž je vnímaná nezávislost velmi nízká (obrázky 48 a 50).
 - Mezi důvody, proč nezávislost soudů a soudců vnímají jako dobrou, uvedly téměř čtyři

¹³⁸

Viz poznámka pod čarou 70.

pětiny podniků a občanů (což odpovídá 40 % resp. 44 % všech respondentů) *záruky, které poskytuje status a postavení soudců.*

- Srovnávací přehled EU o soudnictví 2019 podává přehledy o disciplinárních orgánech projednávajících řízení týkající se soudců, jakož i o pravomocích soudní moci, výkonné moci a parlamentu při jmenování a odvolávání soudců-členů Rad pro justici, a o některých řídicích a organizačních aspektech úřadů státního zastupitelství:
 - Obrázek 52 podává přehled, který orgán odpovídá za **disciplinární řízení týkající se soudců**. Ve většině členských států je orgán rozhodující o disciplinárních sankcích nezávislý, například soud (Nejvyšší soud, Správní soud nebo předseda soudu) nebo Rada pro justici, zatímco v některých členských státech jde o zvláštní soud, jehož členové jsou specificky vybíráni nebo jmenováni (Radou pro justici, soudci, případně v jednom členském státě ministrem spravedlnosti), aby konali v disciplinárních řízeních.
 - Obrázek 53 podává přehled, kdo je **vyšetřovatelem provádějícím disciplinární vyšetřování týkající se soudců**. Ve většině členských států je vyšetřovatelem předseda soudu nebo Rada pro justici. V některých členských státech vyšetřovatele specificky vybírají buď soudci, nebo Rady pro justici, přičemž v jednom členském státě ministr spravedlnosti.
 - Obrázek 54 ukazuje zapojení soudní moci při **jmenování soudců, kteří jsou členy rady pro justici**. Je na členských státech, aby stanovily strukturu svých systémů soudnictví, včetně rozhodnutí ohledně toho, zda bude, či nebude zřízena rada pro justici. Pokud však členský stát zřídil radu pro justici, musí být nezávislost rady zaručena v souladu s evropskými standardy. Téměř ve všech členských státech navrhuje a volí nebo vybírají soudce, kteří jsou členy rad, soudci.
 - Obrázek 55 podává přehled o rozdělení **hlavních řídicích pravomocí vůči státním zástupcům** mezi různými orgány. Obrázek 56 podává přehled o rozdělení hlavních řídicích pravomocí nejvyššího státního zástupce vůči státním zástupcům. Tyto obrázky ukazují, že v některých členských státech existuje určitá míra koncentrace hlavních řídicích pravomocí ohledně státního zastupitelství v jednom orgánu. Obrázek 57 představuje přehled orgánů zapojených do **postupů pro jmenování a odvolávání státních zástupců**. Přestože se situace se v jednotlivých členských státech značně liší, ve většině zemí jsou Rada pro justici / státní zastupitelství nebo státní zastupitelství do těchto postupů zapojeny.

4. ZÁVĚRY

Toto sedmé vydání srovnávacího přehledu EU o soudnictví dokládá, že pokračoval vysoký počet členských států v úsilí o další zvýšení účinnosti svého systému soudnictví. Stále však přetrvávají problémy, pokud jde o zajištění plné důvěry občanů v právní systémy těch členských států, kde by mohly být ohroženy záruky statusu a postavení soudců, a tím i jejich nezávislost. Komise přijímá nezbytná opatření a situaci v členských státech nadále sleduje. Je odhodlána zajistit, aby jakákoli reforma soudnictví respektovala právo EU a evropské standardy v oblasti právního státu.